

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Michal OVČÁČÍK

**Operační program Životní prostředí a jeho
využití v projektech na území Olomouckého
kraje v letech 2007–2011**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Martin JUREK, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci řešil sám pod vedením RNDr. Martina Jurka Ph.D. a že jsem uvedl veškeré použité zdroje v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 24. 4. 2012

.....

podpis

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu RNDr. Martinu Jurkovi Ph.D. za pomoc, cenné rady a doporučení. Dále patří mé poděkování všem, kteří ochotně odpovídali na mé dotazy ohledně projektů a v neposlední řadě mé rodině za podporu při zpracovávání této práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michal OVČÁČÍK**
Osobní číslo: **R09899**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Operační program Životní prostředí a jeho využití v projektech na území Olomouckého kraje v letech 2007-2011**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnotit využití prostředků dostupných v rámci Operačního programu Životní prostředí v projektech realizovaných na území Olomouckého kraje v letech 2007-2011. Práce se zaměří na časoprostorovou a strukturální analýzu čerpání finančních prostředků (v členění podle různých úrovní administrativních jednotek, podle prioritních os OPŽP apod.) a v detailu se soustředí na vybrané specifické projekty.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů : Teorie a praxe. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2008. 308 s. ISBN 8024727897.

Priorita, měsíčník Operačního programu Životní prostředí. Státní fond životního prostředí ČR (dostupné on-line na

<http://www.sfzp.cz/sekce/466/casopis-priorita/>).

Internetový portál Olomouckého kraje (dostupné on-line na ;

<http://www.kr-olomoucky.cz/>).

Operační program Životní prostředí (dostupné on-line na ;

<http://www.opzp.cz/>).

Strukturální fondy EU (dostupné on-line na

<http://www.strukturalni-fondy.cz/>).

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Martin Jurek, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **12. listopadu 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2011**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 18. listopadu 2009

Obsah

ÚVOD	8
1 METODIKA.....	9
2 MECHANISMY FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ	11
2.1 MOŽNOSTI ČERPÁNÍ FINANČNÍ PODPORY Z EVROPSKÉ UNIE	11
2.2 FONDY EVROPSKÉ UNIE.....	12
2.3 STRUKTURÁLNÍ FONDY A FOND SOUDRŽNOSTI.....	13
2.4 ZPŮSOB PŘEROZDĚLOVÁNÍ FINANCÍ Z EVROPSKÝCH FONDŮ	14
2.5 VLIV EVROPSKÝCH FINANCÍ NA NÁRODNÍ FONDY V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	17
2.6 STAV NÁRODNÍCH PROGRAMŮ MŽP.....	17
3 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE	21
3.1 PRIORITYNÍ OSA 1 – ZLEPŠOVÁNÍ VODOHOSPODÁŘSKÉ INFRASTRUKTURY A SNIŽOVÁNÍ RIZIKA POVODNÍ.....	23
3.2 PRIORITYNÍ OSA 2 – ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY OVZDUŠÍ A SNIŽOVÁNÍ EMISÍ	25
3.3 PRIORITYNÍ OSA 3 – UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ ENERGIE.....	27
3.4 PRIORITYNÍ OSA 4 – ZKVALITNĚNÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY A ODSTRAŇOVÁNÍ STARÝCH EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ.....	29
3.5 PRIORITYNÍ OSA 5 – OMEZOVÁNÍ PRŮMYSLového ZNEČIŠTĚNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍCH RIZIK	31
3.6 PRIORITYNÍ OSA 6 – ZLEPŠOVÁNÍ STAVU PŘÍRODY A KRAJINY	32
3.7 PRIORITYNÍ OSA 7 – ROZVOJ INFRASTRUKTURY PRO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, PORADENSTVÍ A OSVĚTU.....	34
3.8 PRIORITYNÍ OSA 8 – TECHNICKÁ POMOC	35
3.9 REALIZACE OP ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ OD 2007 DO 2011	36
4 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ V OLOMOUCKÉM KRAJI	38
4.1 CHARAKTERISTIKA OLOMOUCKÉHO KRAJE.....	38
4.2 SCHVÁLENÉ PROJEKTY V OLOMOUCKÉM KRAJI	39
4.3 PROJEKTY OLOMOUCKÉHO KRAJE V RÁMCI ČR	40
4.4 OLOMOUCKÝ KRAJ A JEHO PROJEKTY PODPOŘENÉ Z OPŽP	50
5 HODNOCENÍ OBLASTÍ PODPORY A VYBRANÝCH PROJEKTŮ OPŽP V OLOMOUCKÉM KRAJI.....	56
5.1 ZLEPŠOVÁNÍ VODOHOSPODÁŘSKÉ INFRASTRUKTURY A SNIŽOVÁNÍ RIZIKA POVODNÍ.....	56
5.1.1 Oblast 1.1 – Snížení znečištění vod.....	57
5.1.2 Oblast podpory 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody.....	58
5.1.3 Oblast podpory 1.3 – Omezování rizika povodní.....	59
5.2 ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY OVZDUŠÍ A SNIŽOVÁNÍ EMISÍ	60
5.2.1 Oblast podpory 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší.....	61

5.2.2	<i>Oblast podpory 2.2 – Omezování emisí</i>	61
5.3	UDRŽITELNÉ VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ ENERGIE.....	64
5.3.1	<i>Oblast podpory 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE (obnovitelné zdroje energie) pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny</i>	64
5.3.2	<i>Oblast podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla</i>	67
5.4	ZKVALITNĚNÍ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY A ODSTRAŇOVÁNÍ STARÝCH EKOLOGICKÝCH ZÁTĚŽÍ	67
5.4.1	<i>Oblast podpory 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady</i>	68
5.4.2	<i>Oblast podpory 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží</i>	69
5.5	OMEZOVÁNÍ PRŮMYSLového ZNEČIŠTĚNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍCH RIZIK	74
5.5.1	<i>Oblast podpory 5.1 – Omezování průmyslového znečištění</i>	74
5.6	ZLEPŠOVÁNÍ STAVU PŘÍRODY A KRAJINY	77
5.6.1	<i>Oblast podpory 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000</i>	77
5.6.2	<i>Oblast podpory 6.2 – Podpora biodiverzity</i>	78
5.6.3	<i>Oblast podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur</i>	81
5.6.4	<i>Oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny</i>	82
5.6.5	<i>Oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny</i>	83
5.6.6	<i>Oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod</i>	84
5.7	ROZVOJ INFRASTRUKTURY PRO ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, PORADENSTVÍ A OSVĚTU	87
5.7.1	<i>Oblast podpory 7.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací</i>	87
6	ZÁVĚR	90
7	SHRNUTÍ	93
8	SUMMARY	94
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	95
	SEZNAM ZKRATEK	101
	SEZNAM PŘÍLOH	102

Úvod

Příznivý trend zvyšování zájmu o ochranu životního prostředí, prosazování šetrných způsobů výroby, ekologické zpracování odpadů, zvyšování podílu čištěných vod a snižování emisí škodlivých látek od devadesátých let se v poslední době zpomalil. Vstupem do Evropské unie se Česká republika zavázala splnit určité limity a dodržovat normy, které však vyžadují v mnoha případech investice do nových technologií. Stejně tak je zapotřebí věnovat péči přírodě blízkým lokalitám nebo místům s ekologickou zátěží, které si také žádají nemalé náklady. Ve většině případů však není v možnostech příslušných vlastníků nést tyto náklady na nápravu situace. Nutnost uhrazení celé náklady projektů by způsobilo firmám, obcím a dalším subjektům finanční potíže, jež by pro ně mohly být likvidační. Stručně řečeno vše záleží na dostatku financí, popřípadě možnostech získání příspěvků na tyto projekty, které pomohou zlepšit životní prostředí v naší zemi. Evropská unie si je vědoma rozdílů ve vyspělosti svých členských států i jejich finančních možnostech, a proto činnost jejich politik směřuje k vyrovnávání těchto rozdílů mezi členskými státy a snaží se docílit společenství států, které budou na stejné úrovni, což bude výhodné pro celou unii. Této stejné úrovni vyspělosti států se snaží docílit prostřednictvím finanční podpory v klíčových odvětvích, aby se i chudší státy mohly vyrovnat standardům vyspělejších zemí. Klíčové segmenty jsou vzdělávání, průmysl, doprava a v neposlední řadě také oblast životního prostředí, které však jako veřejný statek je v méně vyspělých státech opomíjeno v zájmu rozvoje průmyslu a zaměstnanosti, jež jsou klíčové pro úspěch země ve světě. Životní prostředí jako neprodukční sféra tak potřebuje mnohem více než ostatní podporu jednak legislativní, ale také finanční. Evropská unie proto připravila pro své slabší členské státy mechanismy, jež umožní čerpat dotace na různé odvětví. Mezi tyto programy na čerpání finanční pomoci patří také Operační program Životní prostředí (OPŽP), prostřednictvím kterého je umožněno získat finanční pomoc na projekty v oblasti ochrany či zlepšování životního prostředí. Proto je tato práce zaměřena na využití tohoto operačního programu v projektech v oblasti životního prostředí především v Olomouckém kraji a snaží se přinést informaci o stavu čerpání dotací v jednotlivých oblastech životního prostředí.

1 Metodika

Téma Operační program Životní prostředí je v současnosti stále ještě aktuální, a i když má za sebou již pátý rok fungování, stále se aktivně mění podmínky pro přidělování dotací a upravují pravidla operačního programu. Proto tato práce vychází především z nejaktuálnějších dat dostupných z internetových zdrojů. Výchozí jsou oficiální stránky OPŽP, ze kterých jsou použity základní dokumenty jako Programový dokument OPŽP, Implementační dokument OPŽP 2007–2013, Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013 a Seznam schválených projektů k datu 14. 11. 2011, ze kterých je zpracována většina grafů. Mezi další využívané portály je nutno také zařadit portál Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) – Fondy Evropské unie nebo portál Euroskop, odkud jsou čerpány informace o fondech Evropské unie a mechanismech rozdělování financí. Část zaměřená přímo na projekty byla zpracována ze Seznamu schválených projektů k 14. 11. 2011, který je přístupný na stránkách OPŽP. Tento datový soubor se aktualizuje přibližně po třech měsících a jsou v něm zahrnuty všechny projekty schválené k datu vydání. Konkrétně jsou v tomto souboru zahrnuty projekty ve stavu „financování projektu ukončeno“, „realizace projektu ukončena“, „projekt v realizaci“, „výdaje projektu certifikovány“, „schválen k financování“. V grafech se většinou operuje s částkami v měně CZK a na veškeré potřebné výpočty pro převod například finančních alokací z EUR na CZK byl použit aktuální měsíční kurz Evropské centrální banky pro měsíc listopad 2011, který je 24,700.

V seznamu schválených projektů se nachází dva typy projektů. Individuální projekt a Velký projekt. Implementační dokument projekty rozděluje následovně:

Individuální projekt – konkrétní ucelený projektový záměr, jehož celkové náklady v případě OPŽP nesmějí přesáhnout 50 milionů Eur. Za individuální projekt v tomto smyslu bude považován i projekt skládající se z více menších podprojektů i tzv. „skupinový projekt“, za předpokladu, že bude přispívat ke splnění nedělitelného úkolu s jasně určenými cíli, a jeho celkové náklady nepřevyšují hranici 50 milionů Eur. (OPŽP, 2011a)

Velký projekt – operace složená z řady prací, činností nebo služeb, které jsou určeny k dosažení nedělitelného úkolu přesné hospodářské nebo technické povahy, s jasně určenými cíli, jejíž celkové náklady v případě životního prostředí přesahují 50 milionů Eur. Za velký projekt v tomto smyslu bude považován i projekt skládající se z

více menších podprojektů i tzv. „skupinový projekt“, za předpokladu splnění výše uvedených kritérií (nedělitelného úkolu s jasně určenými cíli), a za podmínky, že jeho celkové náklady převyšují 50 milionů Eur. (OPŽP, 2011a)

Ve středu zájmu této práce je však Olomoucký kraj a využití OPŽP v projektech na jeho území. Kapitola 4 proto podává podrobný přehled o tom, jak si vede Olomoucký kraj v porovnání s ostatními kraji v ČR a následně jsou rozebrány projekty přímo v Olomouckém kraji, které jsou rozděleny podle územních kritérií, prioritních os, oblastí podpory či podle typu příjemce podpory. Veškeré grafy a statistiky jsou sestaveny podle dat ze Seznamu schválených projektů k 14. 11. 2011 a přepočty na obyvatele vycházejí z údajů Českého statistického úřadu. Grafické výstupy jsou zpracovány v programu Microsoft Word 2010 a ArcGIS 9.3.

Nejkonkrétnější pohled na projekty v Olomouckém kraji podává kapitola 5, ve které jsou zhodnoceny přínosy jednotlivých prioritních os i oblastí podpory a jsou srovnány se strategickými rozvojovými dokumenty kraje. Kapitola obsahuje také ukázky ze schválených projektů v Olomouckém kraji, které jsou vybírány z dané oblasti podpory podle nejvyšší částky podpory a informace k těmto projektům jsou získány ve většině případů z osobních či telefonických rozhovorů s příslušnými osobami, které mají projekt na starosti nebo se podíleli na jeho přípravě.

2 Mechanismy financování projektů

2.1 Možnosti čerpání finanční podpory z Evropské unie

Evropská unie (EU) se snaží v rámci svých politik podporovat znevýhodněné regiony, různé odvětví lidských činností, či spolupráci mezi regiony nebo členskými státy. Důvodem je snaha o vyrovnání rozdílů mezi státy unie a vytvoření konkurenceschopné evropské ekonomiky, sblížení národů a snaha o podporu činností, které mohou přispět k lepšímu fungování společenství a zajistit kvalitnější život jeho obyvatel. Kromě legislativní formy – zákonů a nařízení, disponuje unie také různými finančními možnostmi podpory či regulace, které jsou praktikovány formou fondů, kde Evropská unie nabízí jejich prostřednictvím peníze na různé cíle svých politik. Každý z fondů má jiné priority a je také zaměřen na určitou skupinu příjemců. Zde bych chtěl poukázat na současné možnosti čerpání finanční podpory z EU, na které může dosáhnout i Česká republika.

V rámci kohezní politiky neboli evropské politiky soudržnosti má Česká Republika možnost čerpat finanční prostředky pro snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Kromě Prahy všechny kraje spadají do kategorie, která má možnost čerpat prostředky z cíle konvergence evropské politiky soudržnosti. Tento je určen pro území, jehož hrubý domácí produkt (HDP) nedosahuje 75% průměru EU. (MMR, 2012a)

Tabulka 1: Finanční alokace evropských fondů pro EU 27 a ČR.

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
Konvergence	283 mld. €	81,54 %	25,88 mld. €	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. €	15,95 %	419,09 mil. €	1,56 %
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. €	2,52 %	389,05 mil. €	1,46 %
Celkem	347 mld. €	100,00 %	26,69 mld. €	100,00 %

Zdroj: (MMR, 2012a)

Hlavní město vykazuje mnohem příznivější ukazatele, které dokáží obstát v rámci EU, a proto sem plyne menší objem financí ze strukturálních fondů. Praha konkrétně však může čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, který však neoplývá takovým finančním potenciálem. Pro úplnost zmíním ještě třetí cíl, který se nazývá Evropská územní spolupráce a je zaměřen na podporu spolupráce regionů na úrovni NUTS 3, které spolu sousedí podél vnitřních hranic, popřípadě některých vnějších hranic. Dále je zahrnuta i podpora na vyšších úrovních jako meziregionální a nadnárodní spolupráce. Do tohoto cíle v rámci ČR spadají všechny regiony. (MMR, 2012a)

2.2 Fondy Evropské unie

Veškeré prostředky finanční pomoci se přerozdělují prostřednictvím fondů, jež jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS). Hlavními fondy jsou **Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)** a **Evropský sociální fond (ESF)**, které patří mezi strukturální fondy a třetí je **Fond soudržnosti (FS)**. Ty mají za cíl pomoci chudším zemím zmírnit rozdíly oproti bohatším státům unie a také pomoci zvyšovat schopnost celého společenství čelit výzvě 21. století. (MMR, 2012a)

Jako další fondy, ze kterých lze čerpat finanční pomoc jsou například **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)**, který patří do společné zemědělské politiky EU a prostředky z tohoto fondu plynou na zvyšování konkurenceschopnosti lesnictví a zemědělství, zlepšení životního prostředí a kvality života ve venkovských oblastech. Jeho programovým dokumentem je program rozvoje venkova ČR a z něj vychází jednotlivé osy čerpání prostředků. Jsou to:

- Osa 1: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- Osa 2: Zlepšování životního prostředí a krajiny
- Osa 3: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- Osa 4: LEADER

V oblasti rybolovu lze čerpat dotace z **Evropského rybářského fondu (EFF)**, který může v našich podmínkách vnitrozemského rybolovu poskytnout finanční pomoc například při odbahňování rybníků, ochraně životního prostředí nebo modernizaci zpracovatelského průmyslu. Tento fond disponuje přibližně 3,8 miliardy Eur, které jsou

rozdělovány mezi členské státy na základě strategických plánů pro rybolov. (EUROSKOP, ©2005–2012)

Dalším zdrojem jsou **Komunitární programy**, které mají přispívat ke spolupráci členských států v otázkách řešení společných problémů souvisejících s politikami EU. Programy jsou financovány přímo z rozpočtu EU. Přispívá se v rozmezí 40 až 75 %. V současné době jsou takto podporovány oblasti jako například vzdělání, věda a inovace, kultura, podnikání, životní prostředí, sociální politika, informační společnost, zdraví a svoboda a bezpečí. Jako příklad můžu uvést známý program Erasmus. Zde je trošku odlišné to, že peníze jsou určeny pro celý program a nejsou zde tudíž automaticky vyhrazeny peníze přímo pro ČR. Podpora je zde přidělována projektům, které jsou po vyhlášení výzvy registrovány a vybírány podle předem stanovených kritérií. Většinou bývá v podmínkách vytvoření partnerství a spolupráce by měla probíhat na vyšších úrovních, pokud možno s nadnárodní spoluprací. (EUROSKOP, ©2005–2012)

Dalším z fondů je **Nástroj předvstupní pomoci (IPA)**, jenž je od roku 2007 pokračováním fondů jako PHARE, PHARE CBC, ISPA, SAPPARD a dalších, které byly sloučeny pod tento jeden fond. Jedná se vlastně o fond, ze kterého můžou čerpat pomoc kandidátské země čekající na vstup do EU. V období 2007 – 2013 je vyčleněno 11,5 miliardy Eur. (EUROSKOP, ©2005–2012)

Fond solidarity byl založen v roce 2002 jako reakce na záplavy v Rakousku, Německu, ČR a Francii, aby bylo možno nasměrovat rychlou finanční pomoc. Ta se poskytuje v případech, že škody přesáhnou 0,6 % HDP postižené země. Roční rozpočet činí 1 miliardu Eur. České republice bylo jako přistupující zemi v roce 2002 vyplaceno 129 mil. Eur na odstranění povodňových škod. (EUROSKOP, ©2005–2012)

Posledním finančním mechanismem jsou nové iniciativy kohezní politiky na období 2007–2013 – Jaspers, Jeremie, Jessica a Jasmine, zaměřené na podporu zlepšení využívání strukturálních fondů a Kohezního fondu. (EUROSKOP, ©2005–2012)

2.3 Strukturální fondy a fond soudržnosti

V této práci jsem se zaměřil na Operační program Životní prostředí, který spadá mezi tematické operační programy a získává peníze ze strukturálních fondů a z fondu soudržnosti. Mezi strukturální fondy, které jsou určeny pro chudší a jinak znevýhodněné oblasti, jako jsou ostrovy, hornaté oblasti, pohraniční regiony nebo problémové

venkovské či městské oblasti patří Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF).

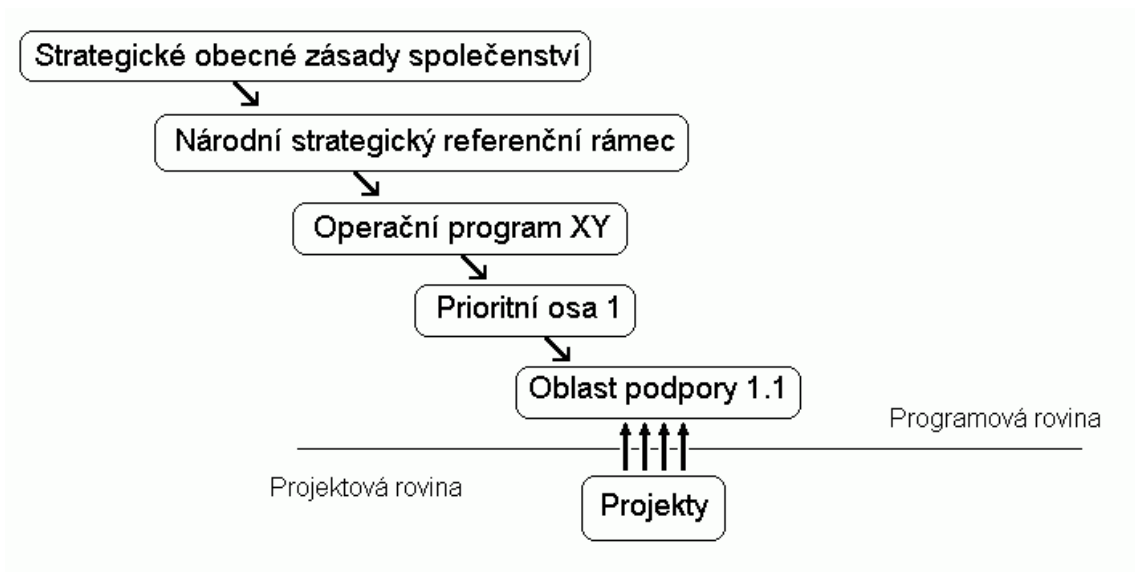
ERDF je fond, ze kterého jsou podporovány investiční projekty, neboli infrastrukturní projekty jako výstavba dopravních sítí, protipovodňové úpravy koryt řek, stavba čističek odpadních vod, podpora začínajících podnikatelů, obnova sportovních areálů, regenerace zeleně a sanace bytových domů. (EUROSKOP, ©2005–2012)

ESF se zaměřuje na neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty zaměřené na obyvatelstvo. Můžeme sem zařadit příspěvky na rekvalifikace, programy pro znevýhodněné skupiny obyvatel, rozvoj a podpora vzdělávání a další. (EUROSKOP, ©2005–2012)

Jako samostatný článek stojí ještě další neméně významný fond, **Fond soudržnosti (FS)**, ze kterého se přerozdělují peníze na podporu projektů infrastrukturních, jako u ERDF. Rozdíl je v tom, že v tomto případě jsou to projekty většího rozsahu, zaměřené na budování například dopravní infrastruktury většího významu, jako dálnic, či železnic mezinárodního významu a dále také na ochranu životního prostředí. Funguje již od roku 1993, kdy byl zřízen Maastrichtskou smlouvou a nárok na čerpání z jeho prostředků má všech dvanáct nových zemí, které přistoupily v roce 2004 a dále Řecko, Španělsko a Portugalsko. Obecně mají nárok na čerpání všechny země, které nedosahují 90 % průměru HDP Evropské unie. (EUROSKOP, ©2005–2012)

2.4 Způsob přerozdělování financí z evropských fondů

V systému udělování dotací pro různé projekty stojí na prvním místě zájmy Evropské unie a její dokument Strategické obecné zásady Společenství, které jednoduše vymezují oblasti, na které je unie ochotna vynaložit prostředky ze svého rozpočtu a které jsou pro ni tudíž prioritní. Na národní a regionální programy pomoci bylo celkově uní vyčleněno 308 miliard Eur. (EVROPSKÁ KOMISE, 2011)

Obr. 1: Zařazení operačních programů v soustavě strategických dokumentů. Vlastní zpracování podle: (MMR, 2012b)

Každý stát, který sjednává s EU podmínky pro přidělování dotací tak srovnává své národní strategické zájmy s prioritami unie a vyjednává si konkrétní operační programy, prostřednictvím kterých se přerozdělují peníze do různých oblastí. Operační programy tak jsou dokumenty, které tvoří spojující článek mezi hlavními evropskými fondy a příjemci dotací. Pro období 2007–2013 si Česká republika vyjednala s unií 26 operačních programů, z nichž 8 je zaměřeno na určitou tematiku, konkrétně Doprava, Životní prostředí, Podnikání a inovace, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, integrovaný operační program, Výzkum a vývoj pro inovace, Lidské zdroje a zaměstnanost a Technická pomoc. Dalších 7 operačních programů je zaměřeno na konkrétní oblast – zeměpisně a nabízí podporu pro rozvoj regionů soudržnosti naší republiky, dva jsou vytvořeny konkrétně pro Prahu a zbytek operačních programů podporuje projekty přeshraniční, meziregionální a nadregionální spolupráce. V hierarchii získávání finanční podpory se operační programy dále rozdělují ještě na konkrétnější oblasti, jež se nazývají prioritní osy a oblasti podpory, které přesně vymezují, na co mohou být dotace využity, aby se zamezilo plýtvání peněz na zbytečné projekty a jednalo se v zájmu dosažení stanovených cílů a sladily se tak priority EU a České republiky. Přidělování peněz mají v kompetenci řídicí orgány, které mají konkrétní operační program na starosti. Ty vyhláší časově omezené výzvy pro podávání žádostí z konkrétní prioritní osy. Po uplynutí časové lhůty pro podávání projektů jsou žádosti dále posuzovány a následně přidělovány finanční podpory, jsou-li

splněny všechny podmínky pro přidělení dotace. Pro tematicky zaměřené OP jsou řídicími orgány vždy ministerstva daného resortu, do kterého oblast spadá. Územní OP mají řídicí orgány složené z regionálních rad regionů soudržnosti, jež jsou zřízeny převážně za účelem čerpání peněz z evropských fondů. U nás představují regiony soudržnosti celky, skládající se z jednoho nebo více krajů. Úroveň NUTS 2. Byly zřízeny především pro účely efektivního získávání prostředků z evropských fondů, jelikož kohezní politika EU je směřována do územních celků, ve kterých žije od 800 000 do tří milionů obyvatel. Jako hlavní koordinátor pro využívání fondů unie je Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), které pro tuto funkci zřídilo takzvaný Národní orgán pro koordinaci (NOK). Základním úkolem pro MMR bylo ještě před začátkem období vytvořit dokumenty, které určují priority v čerpání dotací - Národní rozvojový plán a Národní strategický rámec, jež vycházejí z nejvyššího strategického dokumentu unie pro realizaci hospodářské politiky a sociální soudržnosti - Strategických obecných zásad společenství (SOZS). Zde jsou určeny cíle na období 2007–2013 a na základě tohoto dokumentu byl vypracován Národní strategický referenční rámec (NSRR), který představuje průnik cílů společné evropské politiky vymezených v SOZS a Národního rozvojového plánu České republiky. Národní strategický referenční rámec tak představuje vlastně průnik obou dokumentů. NSRR byl přijat Evropskou komisí 27. července 2007, na to byly schváleny i všechny české operační programy a mohlo začít čerpání finanční podpory. Situace v současné době vzhledem k podaným žádostem vypadá na úspěšné vyčerpání alokované částky z fondů, jelikož bylo podáno již dostatečné množství žádostí, které určenou částku přesahují. Není tomu však tak, že by alokované prostředky byly v současnosti již vyčerpány, jelikož ne všechny podané žádosti vyhovují požadavkům na přidělení dotace nebo neobsahovaly všechny formální náležitosti, kvůli kterým musely být vyřazeny. Situace je dále rozebrána podrobněji. (MMR, 2012a)

Pro Českou republiku bylo vyčleněno na období 2007–2013 přibližně 26,69 miliard Eur, což představuje přibližně 725 miliard korun. Jelikož však unie hradí pouze 85 % výdajů, musí český stát projekty spolufinancovat, což vyjde českou kasu na 132,83 miliard korun. (MMR, 2012a)

2.5 Vliv evropských financí na národní fondy v ochraně životního prostředí

Z důvodu dostupnosti peněz z fondů EU byly provedeny změny umožňující nahradit výdaje resortů ze státního rozpočtu výdaji z programů spolufinancovaných EU. Především v letech 2007–2013 je financování řady cílů ochrany přírody a krajiny přenecháno na penězích z programů EU jako Operační program Životní prostředí, Program rozvoje venkova, Operační program Rybářství, Program LIFE+, pilíř Příroda a biodiverzita. (DOBROVSKÝ, 2009) Ministerstvu životního prostředí a Ministerstvu zemědělství se podařilo přenést financování některých větších nebo plošně rozsáhlejších akcí na evropské zdroje. Potřebné peníze tak přináší především prioritní osa č. 6 Operačního programu Životní prostředí, která je financována z 85 % z programů EU, 4 % hradí Státní fond životního prostředí, 1 % jde z rozpočtu MŽP, tudíž na příjemce dotace tak zbývá uhradit pouze 10 % nákladů na opatření. Úplné odstřížení národních programů na financování ochrany přírody a krajiny však nešlo zrealizovat, jelikož evropských peněz by nebylo možno dosáhnout u řady projektů, které je nutné realizovat. Jedná se především o řadu malých projektů, které se pohybují v řádu desítek až stovek tisíc, jelikož evropské programy mají nastavené přesné kritéria minimální podpory, aby mohl být projekt podpořen. Dále je potřeba pružně reagovat při potřebách ochrany cenných lokalit, zajištění prostředků pro orgány ochrany přírody, kterým vyplývají povinnosti ze zákona o ochraně přírody a krajiny, pro něž je nemožné získat prostředky z peněz poskytovaných EU, nebo by toto bylo velmi neefektivní. (DOBROVSKÝ, 2009)

2.6 Stav národních programů MŽP

Se začátkem nového programového období nastaly změny ve financování projektů z národních programů ministerstva životního prostředí. Řada stávajících programů byla ukončena nebo upravena podle aktuálních potřeb, jak již bylo nastíněno v předchozím textu. Změny, které proběhly v národních programech:

- Program péče o krajinu – Podporovány jsou neinvestiční opatření směřující k ochraně přírodních složek a základních funkcí krajiny uskutečňované nad rámec povinností stanovených zákonem. Program funguje od roku 1996 a funguje i nadále pouze s mírnými úpravami.

- Program revitalizace říčních systémů – Tento program je od roku 2008 uzavřen a není již možné podávat další žádosti. Ještě však dobíhají dříve podané žádosti. V podobném duchu nyní funguje 1. prioritní osa OPŽP a nadále je počítáno s financováním projektů v této oblasti v novém Programu obnovy přirozených funkcí krajiny.

- Program péče o urbanizované prostředí – Program zaměřený na budování a regenerace sídelní zeleně, který poskytoval podporu jako neinvestiční dotace a byl ukončen v roce 2008. Obdobné projekty nyní mohou žádat o dotaci v rámci prioritní osy 6 OPŽP, po jeho skončení se však s podporou této oblasti nepočítá.

- Program stabilizace lesa v Jizerských horách a na Ještědu – Program vytvořený v souvislosti s přípravou mistrovství světa v klasickém lyžování v roce 2009. Z tohoto programu před jeho ukončením v závěru roku 2008 byly financovány projekty ke zvýšení ekologické stability imisně zatížených lesů, druhové a prostorové rozrůzněnosti lesa a také projekty zaměřené na trvalou provozuschopnost sportovišť a kompenzační opatření v souvislosti s mistrovstvím. Nyní s podobnými potřebami financování počítá OPŽP nebo Program péče o krajinu.

- Program péče o přírodní prostředí – Opět program ukončený v roce 2008, který byl administrovaný Státním fondem životního prostředí. Byl zaměřen na péči o přírodu a krajinu a byly z něj hrazeny výkupy chráněných území. V současnosti je program nefunkční, ovšem funguje v případě výkupu pozemků ve zvláště chráněných územích. (DOBROVSKÝ, 2009)

Národní dotační programy v oblasti ochrany přírody a krajiny byly optimalizovány tak, aby bylo možno z národních zdrojů zajistit potřeby financování těch projektů, které není možno hradit z evropských programů po dobu jejich fungování a po skončení evropského Operačního programu Životní prostředí, aby byly po jednoduchých opravách připraveny nahradit jej v místech, kde jeho ukončením vznikne potřeba nového financování. Při optimalizaci byla využita i dlouholetá zkušenost AOPK ČR s administrací krajinotvorných programů a v roce 2008 tak byly schváleny opatření Ministerstva životního prostředí (MŽP), jako ukončení nebo úpravy národních programů, které byly popsány již výše. Navíc byl zahájen v roce 2009 program obnovy přirozených funkcí krajiny, který by tak měl společně s Programem péče o krajinu být

komplementárně nastaven jak vůči sobě, tak vůči evropským programům a dohromady by měly zajišťovat komplexní financování potřeb životního prostředí. (DOBROVSKÝ, 2009)

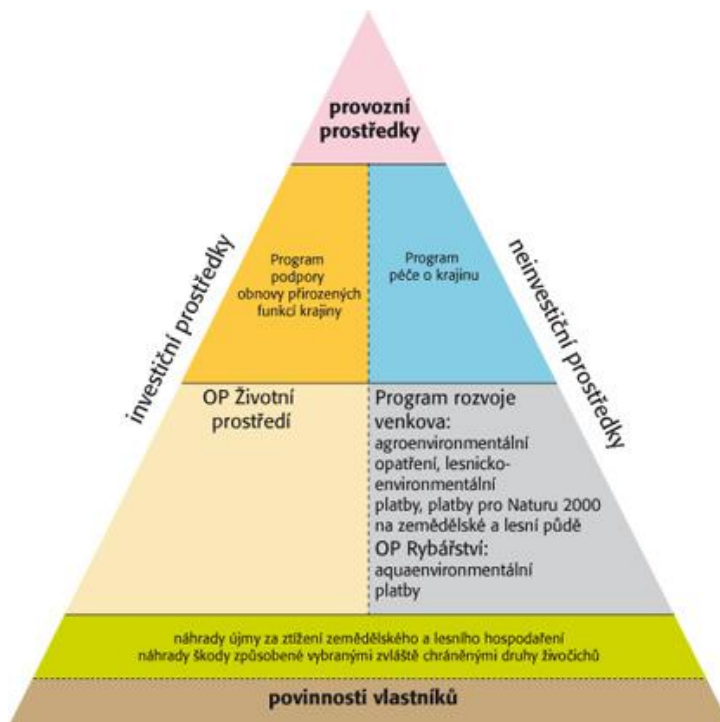
Jako hlavní národní programy tedy v současnosti působí:

Program péče o krajinu (PPK). Po úpravách funguje tento program se zaměřením na neinvestiční opatření k dodržování plánů péče. Je možno z něj financovat stálou péči o krajinné prvky, kosení travních porostů, kde to vyžadují cenné biotopy nebo biotopy chráněných druhů rostlin a živočichů a poskytovat finanční pomoc stanicím pro handicapované živočichy. Na tyto aktivity se počítá přibližně s 250 mil. Kč za rok. (DOBROVSKÝ, 2009)

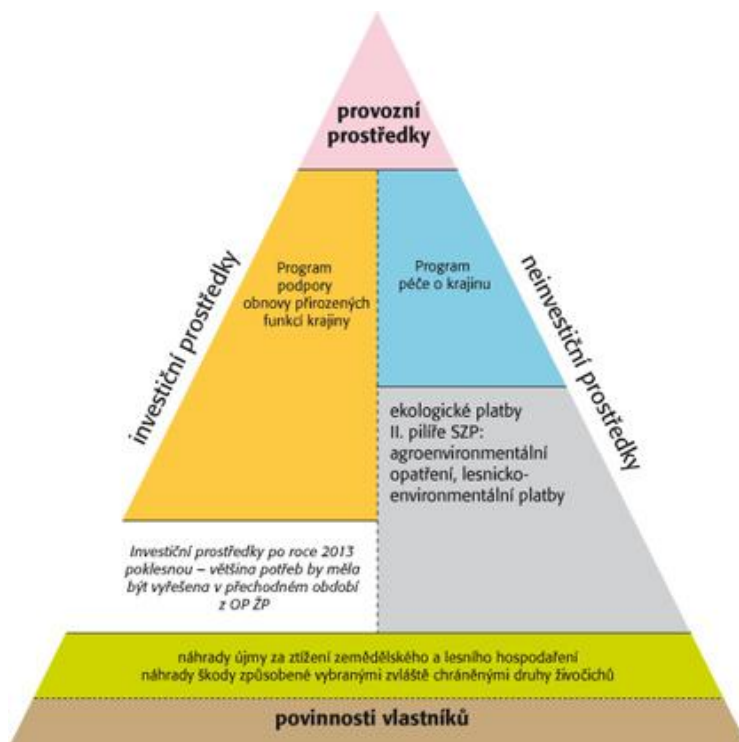
Program podpory přirozených funkcí krajiny. Funguje jako opak PPK. Finance z něj jsou poskytovány na vyhotovování plánů péče pro ZCHÚ, geodetické práce, značení hranic ZCHÚ, investiční opatření k naplňování plánů péče, realizace a příprava záchranných programů pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Prozatím se počítá s rozpočtem zhruba 150 mil. Kč a prozatím je omezen počet investičních projektů na minimum v souvislosti s existencí OPŽP. (DOBROVSKÝ, 2009)

Tyto dva hlavní programy by měly zajišťovat většinu potřebných plateb v oblasti životního prostředí na národní úrovni, přesto existují ještě další, které mají specifické zaměření. Jsou to: Příspěvky na hospodaření v lesích, Národní podpora Ministerstva Zemědělství v oblasti vod a Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích. (AOPK ČR, 2012)

Na obrázku 2 je znázorněn systém financování ochrany přírody a krajiny v současnosti v době fungování Operačního programu Životní prostředí a následující obrázek 3 naznačuje změnu, která by měla nastat na konci programového období. Uvolněné místo po OPŽP zčásti převezme upravený Program podpory obnovy přirozených funkcí krajiny, avšak rozsah již nebude tak veliký, jelikož se počítá s provedením nutných investičních projektů již v průběhu čerpání evropských dotací a po ukončení možnosti čerpání se již nepočítá s takovým objemem nových projektů.

Obr. 2: Optimalizace nastavení financování ochrany přírody a krajiny do roku 2013 (po dobu existence Operačního programu Životní prostředí) Zdroj: (DOBROVSKÝ, 2009)

Obr. 3: Návrh řešení financování ochrany přírody a krajiny po roce 2013 (založeno na odhadu situace v dotační politice EU) Zdroj: (DOBROVSKÝ, 2009)

3 Operační program Životní prostředí v České republice

Programový dokument OPŽP ve svém úvodu popisuje cíle tohoto programu. „Globálním cílem OP Životní prostředí je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice. Důsledkem investiční atraktivity je zvyšování nejen zaměstnanosti, ale zejména konkurenceschopného udržitelného hospodářského růstu v regionech.“ (OPŽP, 2012a)

Operační program Životní prostředí přináší České republice téměř 5 miliard Eur z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj. Tato částka je k dispozici pro projekty v období let 2007 až 2013 a navazuje tak svým zaměřením na Operační program Infrastruktura, který fungoval v programovém období 2004–2006. Operační programy, které byly připraveny pro nové programové období, musí vycházet ze společných zájmů Evropské unie a České republiky. Operační program Životní prostředí, který byl vyjednáán na toto nové programové období, tudíž vychází z priority Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí, jež je zakotvena v dokumentu Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013. Tato priorita je zaměřena na obnovení a zvýšení kvality životního prostředí, podporu úspor energií a dostupnost environmentální infrastruktury. Jelikož dokumenty tohoto typu na sebe navazují a jeden vychází z druhého, je tomu tak i v tomto případě. Východiskem pro tento dokument byl Národní rozvojový plán 2007–2013 a konkrétně jeho prioritní osa „Životní prostředí a dostupnost“, která se prostřednictvím kvalitního životního prostředí snaží zajistit atraktivnost a konkurenceschopnost státu a jeho regionů. (OPŽP, 2012a)

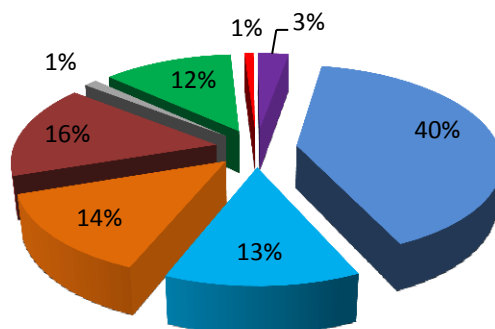
Během doby současného programového období 2007–2013 má téměř každý možnost požádat o příspěvek na svůj projekt, který lze zařadit do některé z určených prioritních os. Dotace mohou být přiděleny fyzickým osobám, právnickým osobám, městům, obcím, neziskovým organizacím, organizacím státní správy a samosprávy. Výše může dosahovat až 90 % z celkových nákladů na projekt a je možné využít dotaci i k pokrytí nákladů na pořízení projektu nebo proplácení vystavených a nezaplacených faktur od dodavatelů v průběhu projektu. Celková částka určená pro tento operační program představuje asi 18,4 % z fondů EU určených pro Českou republiku. U nás se

tento program řadí alokovanou částkou 4,92 miliard Eur na druhé místo po operačním programu Doprava. Konkrétní projekty, které je možno financovat z tohoto operačního programu se dále rozdělují do sedmi takzvaných prioritních os plus jedna speciální na technickou pomoc. (OPŽP, 2012b)

Prioritní osy jsou sestaveny na základě analýzy sektoru životního prostředí a tak, že vychází ze:

- Strategie udržitelného rozvoje České republiky, schválené usnesením vlády č. 1242 ze dne 8. prosince 2004,
- Státní politiky životního prostředí České republiky pro období 2004–2010, schválené usnesením vlády č. 235 ze dne 17. března 2004,
- Zprávy OECD o politice, stavu a vývoji životního prostředí České republiky, publikované dne 11. října 2005,
- Rámcové strategie financování investic na zajištění implementace právních předpisů ES v oblasti životního prostředí, schválené usnesením vlády č. 594 ze dne 18. června 2003,
- usnesení vlády č. 1571 ze dne 7. prosince 2005 ke Zprávě o vyhodnocení a aktualizaci Rámcové strategie financování investic na zajištění implementace právních předpisů Evropských společenství v oblasti životního prostředí.

Priority operačního programu jsou vytvořeny v souladu se Strategií hospodářského růstu ČR z roku 2005, Národním rozvojovým plánem na léta 2007–2013, Národním strategickým referenčním rámcem na léta 2007–2013 a dalšími. Vychází také ze závazků, vyplývajících z Přístupové smlouvy a strategických dokumentů Evropské unie, kde je zakotven mimo závazků v oblasti životního prostředí i cíl dosáhnout do roku 2013 úroveň HDP na obyvatele na úrovni průměru Evropské unie. OPŽP tak má za úkol umožňovat plnit závazky k EU a zároveň řešit otázku podpory ochrany životního prostředí. Vyhrazená částka se tak rozděluje mezi jednotlivé prioritní osy, jak naznačuje obrázek 4. Tyto poměry rozdělení byly navrženy a schváleny podle předchozích zkušeností a expertních posudků tak, aby bylo na konci programového období dosaženo požadovaných cílů. (OPŽP, 2012a)

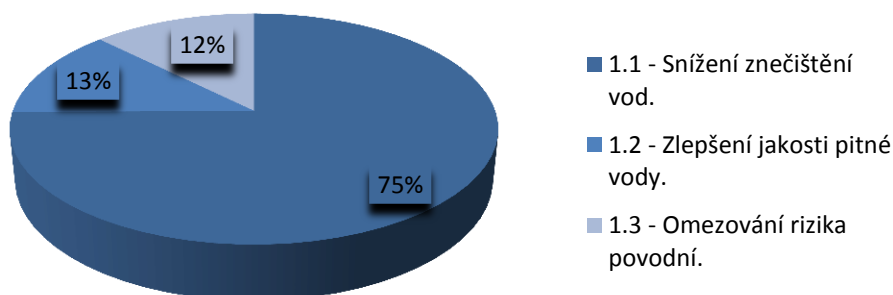

- 1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
- 2 - Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
- 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie
- 4 - Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých
- 5. – Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik
- 6. - Zlepšování stavu přírody a krajiny
- 7. - Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu
- 8. - Technická pomoc

Obrázek 4: Podíl alokace financí jednotlivých prioritních os v Operačním programu Životní prostředí. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

3.1 Prioritní osa 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Projekty v této prioritní ose mají v letech 2007–2013 připraveno téměř 2 miliardy Eur. Zaměření této prioritní osy se dělí ještě na 3 specifitější podporované oblasti, jak zobrazuje následující obrázek.

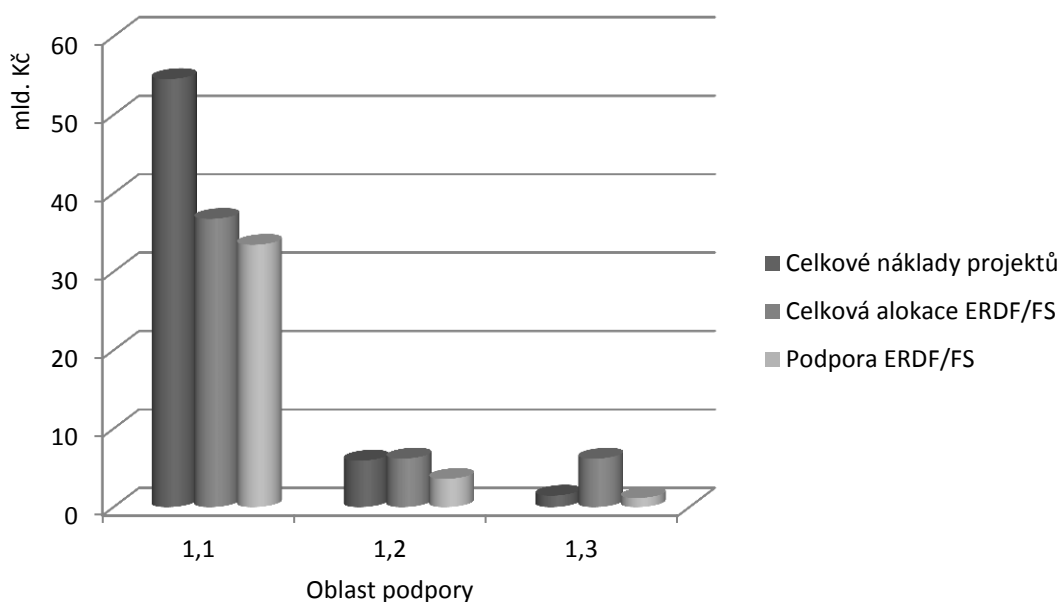
Obrázek 5: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 1. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

Přidělování dotací má svůj přesný řád a každá prioritní osa má přesně stanoveno, kolik procent z celkových způsobilých veřejných výdajů může být na projekt z OPŽP poskytnuto. V případě prioritní osy 1 je tato hranice stanovena na 85 %. Státní fond životního prostředí zaručuje další příspěvek ve výši 5 % a zbylých 10 % nákladů zbývá na spolufinancování žadatele o dotaci. Konkrétní výše příspěvku je však stanovována individuálně podle povahy každého projektu a v jednotlivých oblastech podpory jsou nadefinovány i minimální způsobilé výdaje na projekt, který může být podpořen. V Implementačním dokumentu jsou také rozepsány přímo typy projektů, pro které je prioritní osa připravena a které mají nárok žádat o příspěvek. V praxi jde o projekty vedoucí ke snížení znečištění z komunálních zdrojů, snížení znečištění z průmyslových zdrojů, zdrojů způsobujících eutrofizaci, dále komplexní monitoring zajišťující budování mapových podkladů, databází nebo systémů sledování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod. Tato osa však nemyslí pouze na čištění odpadních vod, ale jsou zde zahrnuty i opatření pro zlepšení jakosti pitné vody nebo protipovodňová opatření. (OPŽP, 2011a) To vše je potřeba zahrnout do názvu této prioritní osy, jelikož i přes zlepšení ukazatelů jakosti vod od devadesátých let je stále ještě co zlepšovat jak v případě povrchových vod, tak stejně důležité je provést rozšíření vodovodní sítě a zkvalitnění a rekonstrukce úpraven vody, aby bylo možno dosáhnout jakosti požadované Evropskou unií. Stejně tak povodně v letech 1997, 2002 a 2006 poukázaly na potřebu různých opatření pro ochranu a prevenci před povodněmi.

Na obrázku 6 jsou znázorněny jednotlivé oblasti podpory a ke každé je do grafu zaznamenán sloupec, který představuje celkové náklady, které podle plánu spotřebují prozatím schválené projekty (k 14. 11. 2011), prostřední sloupec vyjadřuje množství financí přidělených na konkrétní oblast podpory z evropských fondů a poslední sloupec zastupuje výši podpory, která byla z fondů již přidělena konkrétním projektům schváleným k 14. 11. 2011. Již na první pohled je z grafu patrné, že největší alokace prostředků v rámci této prioritní osy připadá na oblast 1.1 – Snížení znečištění vod. Zároveň je patrné, že celkové náklady již v současnosti dosti převýšily částku určenou na tyto projekty a peníze přidělené na doposud schválené projekty se již nápadně přibližují konečné částce. Z tohoto lze odvodit velký zájem o dotace v této oblasti, a to i přesto, že tyto projekty obsahují velkou část neuznatelných nákladů, které musí hradit žadatel sám bez nároku na podporu. Situace v případě oblasti podpory 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody je přijatelnější z hlediska možného přijímání dalších

projektů, jelikož zde byla přerozdělena doposud přibližně polovina náležitých částky. Třetí oblast podpory 1.3 – Omezování rizika povodní však vykazuje podle grafu neúspěch, protože od roku 2007 bylo schváleno v celé ČR pouze 155 úspěšných projektů, které si rozdělí z evropských fondů podporu 1 163 114 113 Kč z celkové alokace 6 179 083 034 Kč. Toto poukazuje na možné špatné nastavení podmínek nebo špatné posouzení potřebné alokace peněz pro tuto oblast. (OPŽP, 2011c)

Obr. 6: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

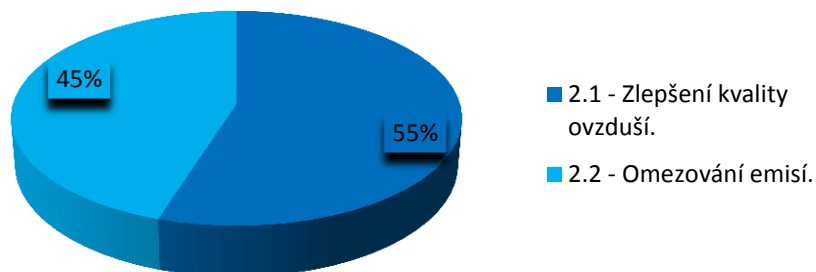
3.2 Prioritní osa 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Pod tuto osu se řadí projekty s cílem zlepšení kvality ovzduší, například užitím nových technologií pro omezení emisí škodlivých a znečišťujících látek do ovzduší, šetrné způsoby výroby energie a přechod na obnovitelné zdroje. 634 milionů Eur je v této prioritní ose určeno především obcím, státním a jiným organizacím, které mohou své žádosti podávat ve dvou oblastech, a to: Zlepšování kvality ovzduší nebo omezování emisí. (OPŽP, 2011a)

V devadesátých letech bylo zaznamenáno prudké snížení emisí všech znečišťujících látek vlivem legislativních i technických opatření, avšak po roce 2000 tento příznivý trend ustal. Vyčerpaný potenciál nově instalovaných zařízení

na snižování emisí poukazuje na potřebu poohlédnutí také na menší zdroje znečištění, jako domácnosti nebo automobilový provoz. Globálním cílem této prioritní osy je omezení emisí základních látek znečištění využíváním nových environmentálně šetrných způsobů výroby a úspor energie. Specifičtější zaměření popisuje cíl snížit vystavení obyvatel nadlimitním koncentracím PM_{10} a $PM_{2,5}$ ¹ a znečišťujícími látkám v ovzduší. Dále omezení acidifikace ekosystémů a omezení emisí primárních částic prekurzorů troposférického ozonu a sekundárních částic. (OPŽP, 2012a)

Zdroje jsou rozděleny, jak naznačuje následující obrázek do dvou oblastí podpory, a to Zlepšení kvality ovzduší a Omezování emisí.

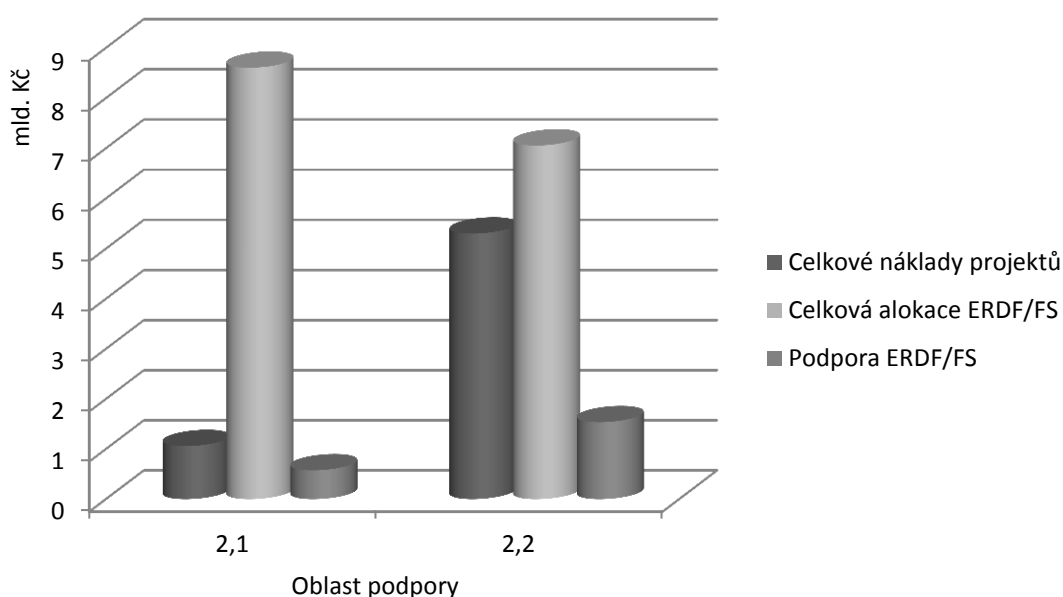
Obr. 7: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 2. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

Při pohledu na graf alokované částky a prozatím schválené podpory pro oblast 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší v obrázku 10 je po pěti letech fungování programu přerozdělena pouze mizivá částka vzhledem k penězům, které má tato oblast k dispozici. Prozatím se jedná o 109 projektů, které z evropských fondů dostanou částku 576 621 391 Kč z celkového objemu 8 606 270 598 Kč. Za této situace však úspěšné vyčerpání celé částky vypadá nereálně. Obdobná situace nastává i v případě oblasti 2.2 – Omezování emisí, kde bylo schváleno 125 projektů, které si přerozdělí

---

¹ PM_{10} , $PM_{2,5}$ - *Atmosférický aerosol je všudypřítomnou složkou atmosféry Země. Je definován jako soubor tuhých, kapalných nebo směsných částic o velikosti v rozsahu 1 nm – 100 μ m. Významně se podílí na důležitých atmosférických dějích jako je vznik srážek a teplotní bilance Země. Z hlediska zdravotního působení atmosférického aerosolu na člověka byly definovány velikostní skupiny aerosolu označované jako PM_x (Particulate Matter), které obsahují částice o velikosti menší než $x \mu$ m. Běžně se rozlišují PM_{10} , $PM_{2,5}$ a $PM_{1,0}$.* (MŽP, 2011)

z evropských peněz 1,8 mld. Kč. Ani tato částka však není vzhledem k rezervovaným zdrojům příliš vysoká. Obě oblasti této prioritní osy vykazují nedostatečné čerpání financí a hrozí tak, že nebude možno vyčerpat celou alokovanou částku. Tato nedostatečná poptávka po příspěvcích na projekty v této ose může být způsobena špatným nastavením podmínek pro přidělování dotací nebo nedostatečnou motivací možných žadatelů. (OPŽP, 2011c)

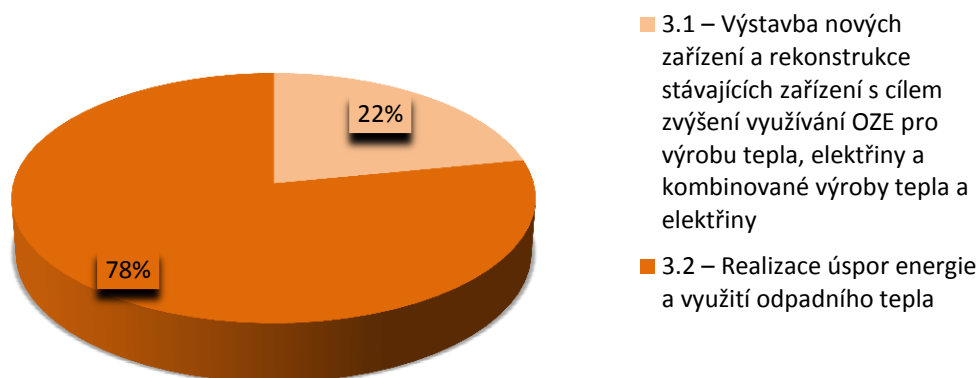

Obr. 8: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

3.3 Prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie

Vysoké energetické náklady budov a potřeba jejich vytápění a ohřevu vody spalováním fosilních paliv jistě nepatří mezi udržitelné a šetrné metody, a proto třetí prioritní osa byla nastavena právě pro potřeby výstavby nových centrálních zdrojů tepla nebo kombinované výroby elektrické energie a tepla využívajících obnovitelných zdrojů jako je geotermální energie, větrná energie, technologií na využití odpadního tepla a dalších. Zároveň sem spadá také možnost dosáhnout na příspěvek na zlepšení tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov. Možnost získat dotaci však platí pouze pro budovy neziskového sektoru, což znamená, že nelze financovat zateplování bytových a rodinných domů. Částka 673 milionů Eur je rozdělena pro projekty ze dvou

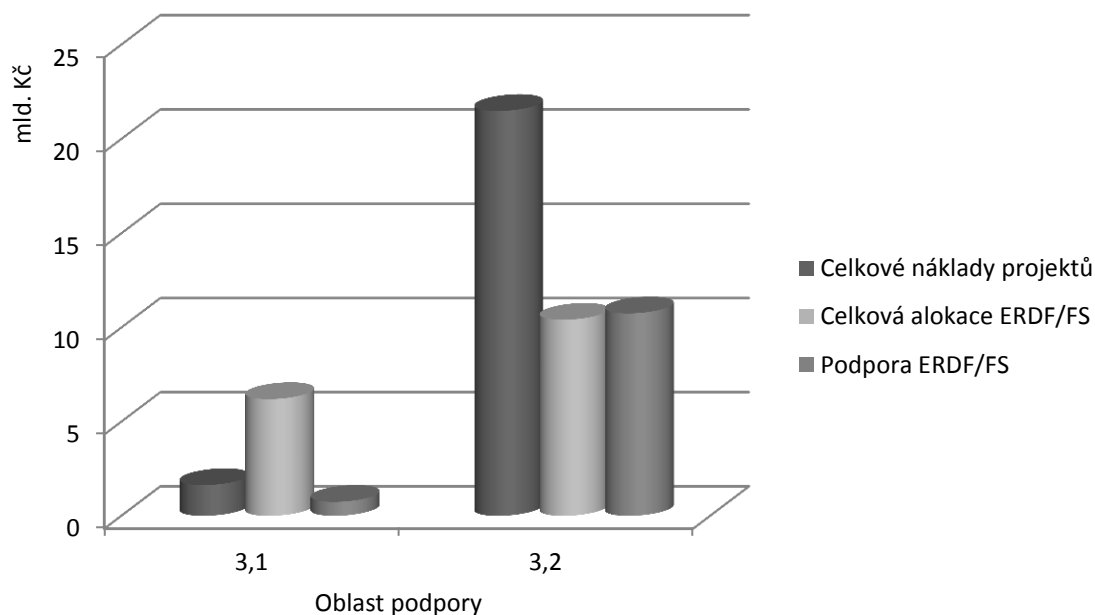
oblastí, jak je názorné na schématu. Projekty, na které je možno získat dotaci musí dosahovat výdajů minimálně 0,3 milionu korun. (OPŽP, 2011a)

Obr 9: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 3. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

Mezi oběma oblastmi podpory v rámci této jedné prioritní osy podle grafu nastává opačná situace. Zatímco v rámci oblasti podpory 3.1 Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie (OZE) pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny je stav čerpání financí ve skluzu a oblast disponuje stále ještě 88,02 % z původní alokované částky, tak oblast 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla, která měla již od počátku mnohem více prostředků je v současnosti již nad hranici původní alokace oblasti. K datu 14. 11. 2011 byla schválena podpora z evropských fondů 10 755 603 139 Kč, což přesahuje o 3,23 % původní přidělenou částku pro tuto oblast. Tato situace nasvědčuje velkému zájmu ze strany žadatelů a staví příspěvky v této oblasti mezi nejvíce žádané z celého operačního programu. Celkový počet projektů se zde prozatím vyšplhal na 1554 a zaujímá tak první příčku na množství projektů. (OPŽP, 2011c) Tuto situaci již řešil Monitorovací výbor na svém devátém zasedání, jenž se sešel 8. června 2011 a bylo zde odsouhlaseno podání návrhu Evropské komisi na realokaci peněz z oblasti podpory 3.1 do oblasti podpory 3.2, aby tak mohlo být podpořeno více projektů v této oblasti. (SFŽP, 2011b) Konkrétně se jednalo o převod finanční alokace ve výši cca 103,6 mil. Eur z oblasti podpory 3.1 do oblasti

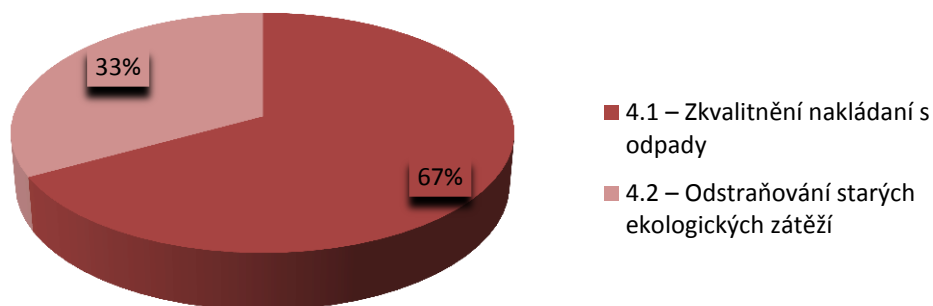
podpory 3.2. Tato změna byla zapracována do změn Programového dokumentu a schválena Evropskou komisí k 20. 2. 2012. (OPŽP, 2012a)

Obr. 10: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

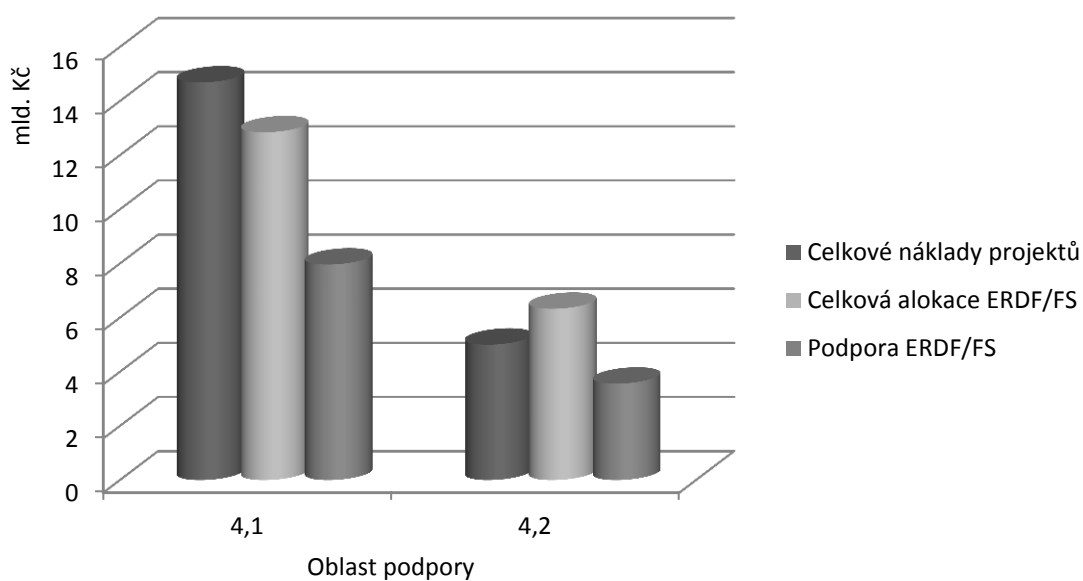
3.4 Prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

Tato prioritní osa se zaměřuje na zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů nevhodných pro další zpracování a odstraňování starých ekologických zátěží. V praxi je možno v rámci této prioritní osy dosáhnout na příspěvek na zařízení pro úpravu, zpracování nebo energetické využití komunálních odpadů, biologických odpadů nebo nebezpečných odpadů. Jedná se o kompostárny, sběrné dvory, třídírny či úpravny. Druhá oblast zabývající se odstraňováním ekologických zátěží poskytuje peníze na rekultivaci starých skládek, odstranění nelegálních skládek a s tím spojené práce. Dohromady je pro tyto účely připraveno přibližně 776 milionů Eur, které jsou rozděleny na další dvě oblasti podpory podle následujícího schématu. (OPŽP, 2011a)

Obr. 11: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 4. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

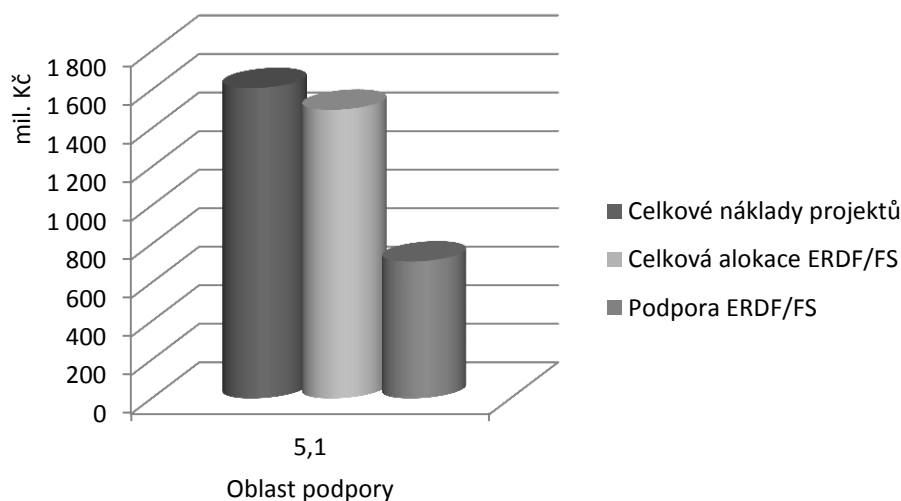
Situace v této ose se vyvíjí podle očekávání a vyrovnaný stav čerpání evropských peněz vykazují obě oblasti podpory, kde v prvním případě v oblasti 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady, bylo prozatím podpořeno 1015 projektů a v oblasti 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží, prošlo 138 projektů a k úplnému vyčerpání alokované částky pro tuto prioritní osu chybí v obou případech okolo 40 %, což ještě dává možnost dalším projektům a naopak to značí i přiměřenou částku již vyčerpaných financí. (OPŽP, 2011c)

Obr. 12: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

3.5 Prioritní osa 5 – Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

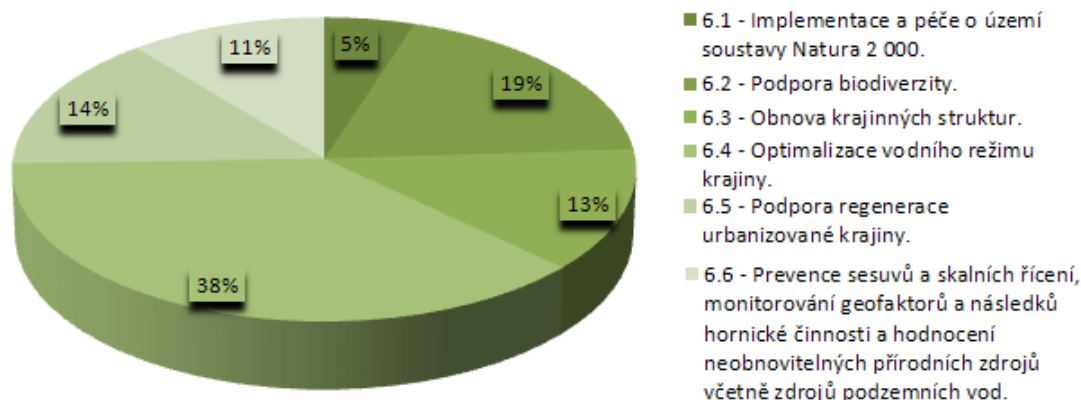
Podporuje projekty na omezení rizika průmyslového znečištění a tím i poškození životního prostředí. Na projekty odpovídající zaměření této osy je možno získat až 90 % celkových způsobilých veřejných výdajů. V rámci této prioritní osy existuje pouze jedna oblast podpory s názvem Omezování průmyslového znečištění. Na toto je vyčleněno okolo 60 milionů Eur. Zaměřeno především na prevenci, výzkum a monitorování. Součástí je také podpora budování infrastruktury pro program REACH, což je nový systém kontroly chemikálií, který má zajistit, aby se do roku 2020 již používaly pouze chemikálie se známými vlastnostmi a způsobem nepoškozujícím životní prostředí. (OPŽP, 2011a) Přínos této prioritní osy tvoří 59 schválených projektů, které přinesou investici více než 1,6 mld. Kč, z čehož příspěvek z evropských fondů je 710 084 714 Kč, tedy přibližně 47, 44 % z alokované částky. Stále je zde velký potenciál pro přidělení podpory spoustě dalších projektů. (OPŽP, 2011c)

Obr. 13: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

3.6 Prioritní osa 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny

Šestá osa je nejvíce zaměřena přímo na ochranu přírody a krajiny a je rozdělena na nejvíce konkrétních oblastí podpory. Každá tato oblast má ještě své specifické požadavky na to, jak má projekt vypadat, aby mohl být podpořen. Při žádání o dotace je možno dosáhnout na podporu až 90 % všech způsobilých výdajů, ve výjimečných případech může být výše příspěvku posouzena až na 100 %. Všechny specifika jsou podrobně rozepsány v Implementačním dokumentu OPŽP. Zaměřuje se na projekty týkající se ochrany ohrožených druhů rostlin a živočichů, ekologickou stabilitu, pokles biodiverzity a zachovávání přírodních prvků v městských oblastech. Projekty, jako revitalizace nádrží, obnova městské zeleně, likvidování invazních druhů, podporované z této prioritní osy mají k dispozici okolo 600 milionů Eur, které jsou dále rozděleny do oblastí podpory podle následujícího schématu. (OPŽP, 2011a)

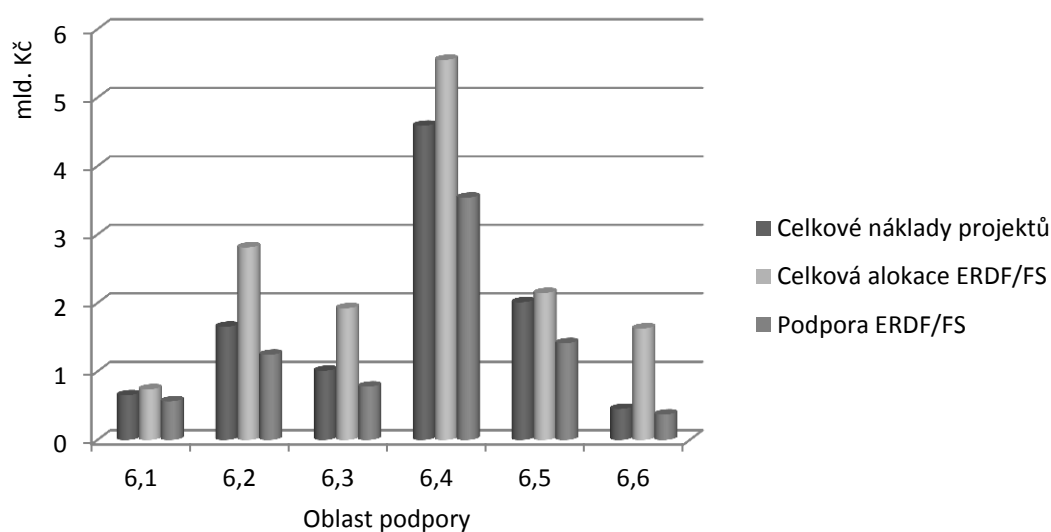

Obr 14: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 6. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

V následujícím grafu lze vidět, že oproti ostatním prioritním osám celkové náklady a podpora schválená z evropských fondů nemají takové rozdíly, což je především důsledek toho, že v projektech tohoto typu se vyskytuje menší množství neuznatelných nákladů a podpora je tak určována ve velkém množství případů z téměř celých celkových nákladů. Ve většině oblastí podpory se jedná o větší množství menších projektů lokálního významu s náklady v řádech stovek tisíc, popřípadě několika milionů a rezervované částky se daří téměř ve všech případech úspěšně

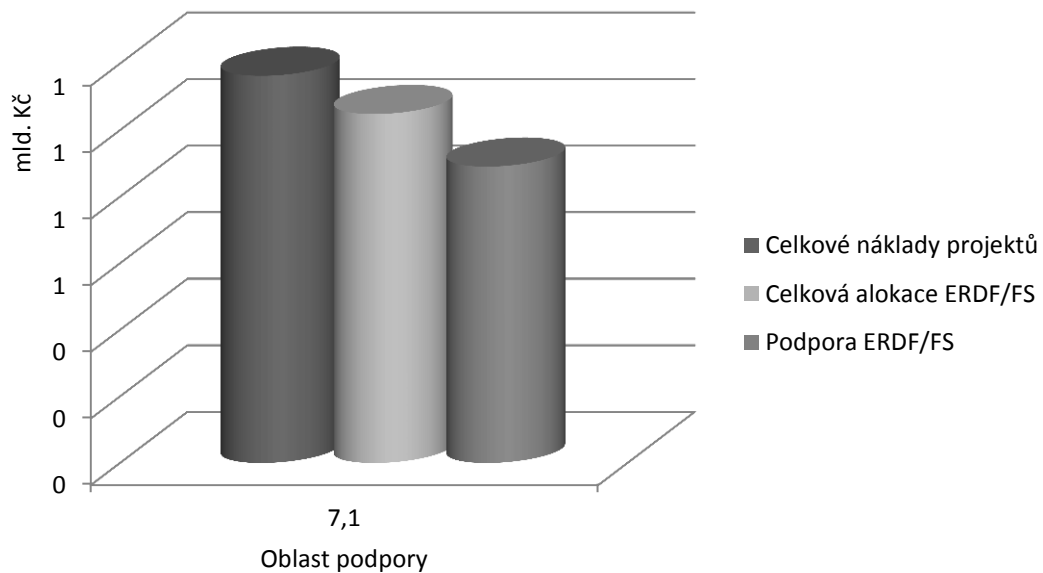
odčerpávat. Jediná oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů, a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod, má na kontě teprve 85 projektů a stále ještě zbývá vyčerpat 77,21 % alokace pro tuto oblast, což bude vzhledem ke specifickému zaměření této oblasti složitější. Největší objem alokovaných peněz a také již schválených financí do oblasti péče o přírodu a krajinu přináší oblast 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny, která již podpořila 762 projektů a evropské fondy tak proplatí více než 3,5 mld. Kč a celkový přínos do životního prostředí dosahuje téměř 4,6 mld. Kč. (OPŽP, 2011c)

Obr. 15: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

3.7 Prioritní osa 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

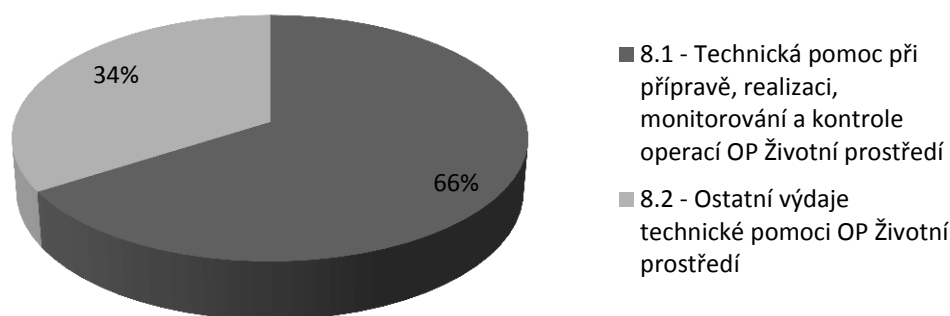
Tato osa je určena pro dotace v oblasti environmentálního vzdělávání, zakládání informačních center a tvorbu materiálů pro environmentální osvětu. Na tyto činnosti je zde rezervováno 42,453 milionů Eur z ERDF. Je možné požádat o dotaci spadající pod tuto osu s minimálními náklady 0,5 mil. Kč, nejvýše však do 100 mil. Kč a podle povahy je možné dostat dotaci do výše 85 %. (OPŽP, 2011a) I přesto, že je v této prioritní ose schváleno jen 30 projektů, je rozdáno již téměř 85 % alokace a projekty si tak rozdělily již přes 890 mil. Kč z ERDF a FS. (OPŽP, 2011c)

Obr. 16: Náklady projektů, alokace a schválený příspěvek z ERDF/FS k 14. 11. 2011 dle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011c)

3.8 Prioritní osa 8 – Technická pomoc

Zajištění implementace Operačního programu životní prostředí mají zajistit prostředky poskytované ze speciální prioritní osy. Dvě oblasti podpory se rozdělují na 8.1 – Technickou pomoc při přípravě a realizaci, monitorování a kontrole operací OP Životní prostředí a 8.2 – Ostatní výdaje technické pomoci OP Životní prostředí. První oblast se zaměřuje na financování aktivit, které podporují řízení a monitorování realizace OPŽP a zajišťování podkladů pro hodnocení projektů. V praxi jsou takto hrazeny výdaje vzniklé při jednáních Monitorovacího výboru OPŽP, mzdové náklady na odměňování administrativních pracovníků a ostatních pracovníků, či odborníků podílející se na hodnocení projektů, zpracování podkladů, hodnocení nebo podobně. Druhá oblast je zaměřená na financování vybavení pro řízení a monitoring, pořádání propagačních akcí, seminářů, vydávání propagačních materiálů a podobně. Tato osa je speciálním případem financování a jednotlivé položky budou vypláceny prostřednictvím individuálních projektů, které však nejsou zahrnuty do statistik použitých v této práci. (OPŽP, 2011a)

Obr. 17: Rozdělení financí v rámci prioritní osy 6. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011a)

3.9 Realizace OP Životní prostředí od 2007 do 2011

Již 5 let uběhlo od začátku současného programového období a jednotlivé operační programy se tak již mohou pochlubit výsledky. Množství podaných projektů a jejich požadavky na finanční pomoc již dávno převýšily rezervované zdroje z fondů EU. Ne všechny projekty však byly natolik úspěšné, že prošly schvalovacím procesem a podepsaly smlouvu o poskytnutí dotací. Náš zájem se zde zaměřuje na Operační program Životní prostředí, který od počátku realizace k datu 4. ledna 2012 přijal 12 862 žádostí na poskytnutí podpory. Všechny tyto projekty dohromady by spolky 187,3 miliardy, což o 24,7 % převyšuje alokovanou částku pro tento program. Těch úspěšnějších, které byly vybrány řídicím výborem k financování je 5 990 a částka, kterou si rozdělí je 80,4 miliardy korun. Zatím však jistou podporu a podepsanou smlouvu o poskytnutí dotace má jen 4 216 projektů a celková suma 39,8 mld. Kč představuje 26,6 % alokovaných zdrojů programu. Jelikož se dotace poskytují při předložení faktur za odvedenou práci, mají platby logické zpoždění oproti schváleným dotacím a k 4. lednu 2012 je tudíž proplaceno pouze 21,1 % z rezervovaných peněz, což činí 31,7 mld. Kč. Tyto platby se však již s počtem dokončených projektů rozjíždí a statistiky vykazují, že jen za poslední rok 2011 bylo vyplaceno 13,2 mld. Kč. Tato částka tvoří 41,5 % prozatím vyplacených peněz. Pravděpodobně v důsledku zkušeností s OP Životní prostředí a většímu povědomí o možnosti čerpání dotací mezi podnikateli či institucemi se za poslední rok zvýšil i počet přijatých žádostí o 22,2 %, kdy žadatelé za uplynulý rok podali 3 492 nových žádostí. (MMR, 2012b)

OPŽP vycházející z cílů Národního strategického referenčního rámce (NSRR) má za úkol sloužit k plnění cíle 3 NSRR – Atraktivní prostředí. Společně s Operačním programem Doprava mají v plánu zlepšovat životní prostředí, rozvíjet infrastrukturu a dopravní dostupnost území. Měsíční monitorovací zpráva MMR a Národního orgánu pro koordinaci (NOK), ke konci roku 2011 uvádí, že plnění aktivit třetího cíle NSRR je uspokojivé, ovšem u OP Životní prostředí jsou evidovány aktivity zaostávající, což odráží nízký stav čerpání dotací v některých oblastech podpory. Naopak je ve zprávě dále patrné, že projekty na výstavbu a rekonstrukci kanalizačních řádů a revitalizace území převyšují stanovené cíle. Ke konci roku 2011 se příjemci finanční pomoci zavázali k vybudování či zrekonstruování 1 373,4 km kanalizací a k revitalizování 8 403,8 ha území a odstranění 1 044,9 tis. m² starých ekologických zátěží. Na opačném

pólu stojí budování a intenzifikace čističek odpadních vod, kde bylo prozatím podpořeno pouze 32 projektů při finančním potenciálu na vybudování až 350 nových ČOV. Řídícímu orgánu se tak jeví nereálné dosáhnout ve stanoveném časovém období takového počtu. Toto je způsobeno špatným expertním návrhem cílových hodnot, který vycházel z historie realizace těchto typů opatření ještě před vznikem OPŽP. (MMR, 2012b)

Jako druhý největší operační program svou alokovanou částkou si OPŽP nevede mezi ostatními operačními programy zrovna nejlépe. Při srovnání úspěšnosti tematických a regionálních operačních programů v měsíční monitorovací zprávě z prosince 2011, kde zkoumaným jevem byla částka poskytnutých dotací vzhledem k celkové alokaci zdrojů, skončil OPŽP až na posledním místě ze všech zmiňovaných s pouhými 26,6 % přidělených dotací z celkové alokované částky. Podobně skončil i při porovnání proplacených prostředků příjemcům podpory, kde s 21,1 % zaujal čtvrtou pozici od konce tabulky. Toto však prozatím neznamena neúspěch operačního programu, jelikož množství schválených projektů, proplacených peněz i zrealizovaných projektů meziročně výrazně roste. (MMR, 2012b) Svůj podíl na pomalém čerpání má také pozastavená certifikace výdajů platebním a certifikačním orgánem Ministerstva financí od 22. 12. 2010, kdy na základě podezření na záměr SFŽP ČR zneužít evropské prostředky OPŽP ministerstvo pozastavilo certifikaci výdajů. Pozastavení certifikace tak proběhlo na národní úrovni v rámci předběžné opatrnosti a bylo třeba počkat na výsledky auditů, které by měly prověřit veřejné zakázky a ujistit o správnosti a řádnosti nastavení všech mechanismů při řízení OPŽP. (SFŽP, 2011c)

Petr Jirman, pověřený řízením Odboru fondů EU MŽP, však ve 4. čísle časopisu Priorita 2011 ujišťuje, že pozastavená certifikace nemá přímý vliv na proplácení prostředků žadatelům, jelikož je toto proplácení předfinancováno z prostředků státního rozpočtu a peníze se potom dodatečně vyžadují po EU. Z auditních zjištění se však nepotvrdilo nařčení uvedené v médiích, ale přineslo řadu opatření a kontrol. V červnu 2011 řídicí orgán obdržel také dopis EK, která vyjadřovala obavu z existence nedostatků, které musely být řádně vysvětleny, aby nedošlo k pozastavení certifikace i z jejich strany. (SFŽP, 2011a) Ke splnění všech požadavků komise, které se týkaly provedení auditů zaměřených na kontroly veřejných zakázek a hloubkových kontrol vzorku 92 projektů došlo ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011 a zároveň v říjnu 2011 byl na národní úrovni obnoven certifikační proces, takže již nic nebrání plynulému průběhu administrace plateb. (SFŽP, 2012)

4 Operační program Životní prostředí v Olomouckém kraji

4.1 Charakteristika Olomouckého kraje

V této části práce se budu věnovat Olomouckému kraji (NUTS 3), který spolu se Zlínským krajem tvoří oblast Střední Moravy (NUTS 2) a nachází se ve východní části České republiky. Samotný kraj se člení dále na 5 okresů (Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk a Jeseník), 13 obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Ke dni 31. 12. 2010 se na území kraje nacházelo 399 obcí. Poslední větší změny v území proběhly totiž v roce 2005, kdy byly na žádost občanů v referendu k Olomouckému kraji přičleněny 3 obce z Moravskoslezského kraje a změnila se tímto rozloha celého kraje a počet obyvatel žijících na jeho území. Český statistický úřad nyní uvádí rozlohu kraje 5 266,64 km² a na této ploše, která představuje 6,7 % rozlohy celé republiky, k 30. 9. 2011 žilo 641 558 obyvatel. Hustotou zalidnění se řadí tento kraj spíše k méně zalidněným. Jeho hustota zalidnění je 121,8 oproti republikovému průměru 133,6 osob na km². Toto je způsobeno nízkou hustotou zalidnění především severní části území, a to okresu Jeseník (57,2 osob/km²) a okresu Šumperk (94,6 osob/km²), což má na svědomí především odlehlá příhraniční poloha a přítomnost pohoří v oblasti. V tomto pohoří nazývaném podle města Jeseník se také nachází nejvyšší místo kraje, hora Praděd se svými 1492 m n. m., která vévodí celému pohoří Jeseníků. Jižní část se naopak nachází v úrodné rovinaté Hané, která je protékána největší řekou Moravou. Její hladina u Kojetína představuje nejnižší místo kraje (190 m n. m.) Nížinné oblasti jsou intenzivně využívány pro zemědělství. Průměrné výnosy pěstovaných plodin jako například řepky, ječmene jarního, pšenice ozimé i technické cukrovky dosahují z celé ČR nejvyšších hodnot, avšak využívané plochy i přes vysokou úrodnost zdejší půdy ubývají. K 31. 12. 2010 byl podíl orné půdy 39,5 % a nezemědělské půdy 46,8 %. Centrem je největší a zároveň krajské město Olomouc se svými 100 233 obyvateli k 31. 12. 2010. Statut města má v kraji celkem 30 obcí a soustřeďují 56,9 % obyvatel. Hlavními centry jsou trojúhelník měst Olomouc, Prostějov, Přerov a představují hlavní ekonomickou základnu kraje, jelikož severní část díky své poloze a pravděpodobně i narušení života po druhé světové válce vysídlením německého obyvatelstva patří mezi ekonomicky slabší regiony. Naopak může nabídnout

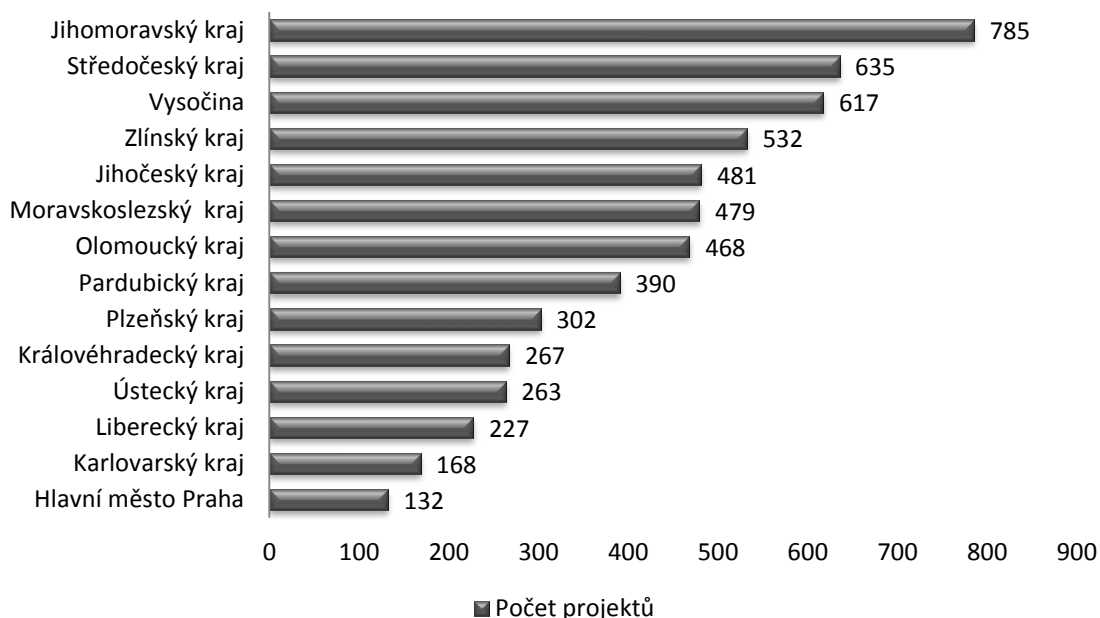
svou zachovalou přírodu. Nachází se zde například Chráněná krajinná oblast Jeseníky, největší moravské rašeliniště Rejvíz a spousta dalších. Na území Olomouckého kraje se však nenachází ani jeden z národních parků, nalezneme zde však dvě chráněné krajinné oblasti o rozloze 55 809 ha, 139 maloplošně chráněných území o rozloze 6 518 ha, z nichž je 11 Národních přírodních památek, 11 národních přírodních rezervací, 65 přírodních památek a 52 přírodních rezervací. (ČSÚ, 2012)

4.2 Schválené projekty v Olomouckém kraji

Cílem této práce je zhodnotit úspěšnost Olomouckého kraje v čerpání dotací na projekty z oblasti ochrany životního prostředí z fondů Evropské unie, konkrétně z Operačního programu Životní prostředí. V rámci uplynulé doby od startu tohoto dotačního programu v roce 2007 do 14. 11. 2011 bylo v Olomouckém kraji schváleno 467 individuálních projektů s celkovými náklady 8 295 371 330 Kč, z čehož schválená podpora činí 5 728 706 010 Kč. Navíc zde musíme zmínit také jeden „velký projekt“, jehož celkové náklady jsou vypočítány na 1 934 848 198 a schválená podpora z OPŽP je 1 226 462 125 Kč. K uvedenému datu 14. 11. 2011 je již v Olomouckém kraji vyčerpáno 2 202 153 842 Kč ze schváleného množství financí. Ve struktuře všech individuálních projektů se objevují takové, svou povahou drobnější, se schválenou podporou již od 109 876 Kč, která byla poskytnuta na liniovou výsadbu dřevin v katastrálním území Lužice, až po projekt dokončení kanalizace v aglomeraci města Šternberku, jehož schválená podpora je 285 880 575 Kč nebo projekt na odstranění starých ekologických zátěží v lokalitě Litovel - Nasobůrky s podporou 394 026 118 Kč z evropských peněz. Dále zde musím také zmínit takzvaný „Velký projekt“, který se řadí do speciální kategorie projektů, jež byl na území Olomouckého kraje schválen pouze jeden v okrese Šumperk a má název „Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy - II. fáze“ a jde v něm o pokračování rozsáhlé rekonstrukce, výstavby kanalizační sítě a výstavbu čističek odpadních vod v obcích bývalého okresu Šumperk. Náklady na tento projekt jsou vypočítány na 1 934 848 198 Kč a byla schválena podpora z OPŽP 1 226 462 125 Kč. V průměru schválená podpora bez započítání velkého projektu vychází v Olomouckém kraji na částku 12 267 036 Kč, a pokud bychom brali v úvahu také velký projekt, výsledná průměrná podpora se vyšplhá na 14 861 470 Kč. (OPŽP, 2011b)

4.3 Projekty Olomouckého kraje v rámci ČR²

Pro začátek bych rád srovnal situaci v České republice a podíval se na postavení Olomouckého kraje oproti ostatním krajům ČR. Na následujících grafech jsou vždy zobrazeny všechny kraje České republiky, aby bylo možno porovnat výsledky projektů mezi všemi kraji. Následující graf řadí kraje podle počtu projektů, kterým se povedlo od začátku programu v roce 2007 do 14. 11. 2011 získat podporu z OPŽP. Nejlépe si v počtu schválených projektů stojí Jihomoravský kraj, jenž byl schopen připravit 785 úspěšných projektů a v pořadí druhý Středočeský kraj zaostává o 150 projektů se svými 635 schválenými projekty. Opačný konec tohoto pomyslného žebříčku obsadilo Hlavní Město Praha pouze se 132 projekty, následováno Karlovarským krajem, jemuž byla schválena podpora ve 168 případech. Olomoucký kraj zaujal podle tohoto kritéria sedmou příčku a řadí se tak do středu se svými 468 projekty. Rozdíl mezi nejmenším a nejvyšším počtem projektů je 653, což mi přijde jako poměrně vysoké číslo, i pokud bereme v úvahu rozdílnou velikost jednotlivých krajů. Celkový průměr 410 projektů na kraj však není špatný výsledek, který ovšem bohužel není rozložen rovnoměrně napříč celým územím.

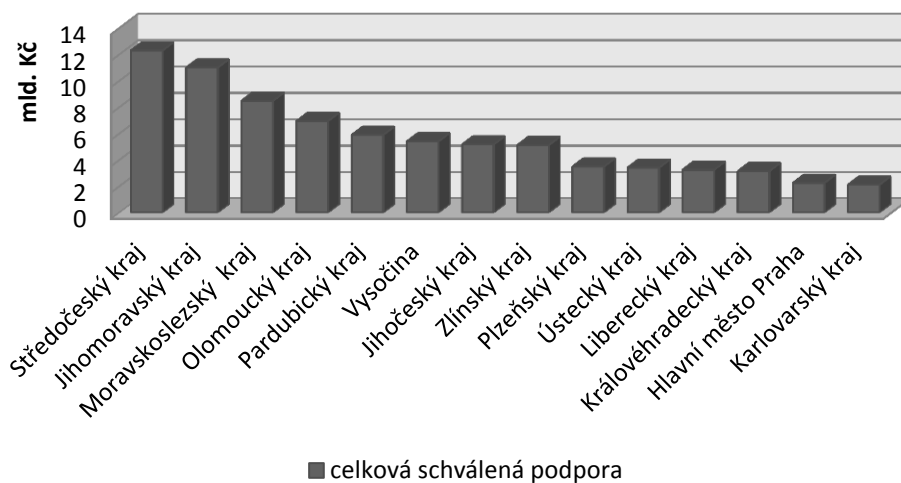

Obr. 18 Počet podpořených projektů v jednotlivých krajích České republiky k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

² Tato kapitola je zpracována z datového souboru Seznam schválených projektů k 14. 11. 2011. (OPŽP, 2011b)

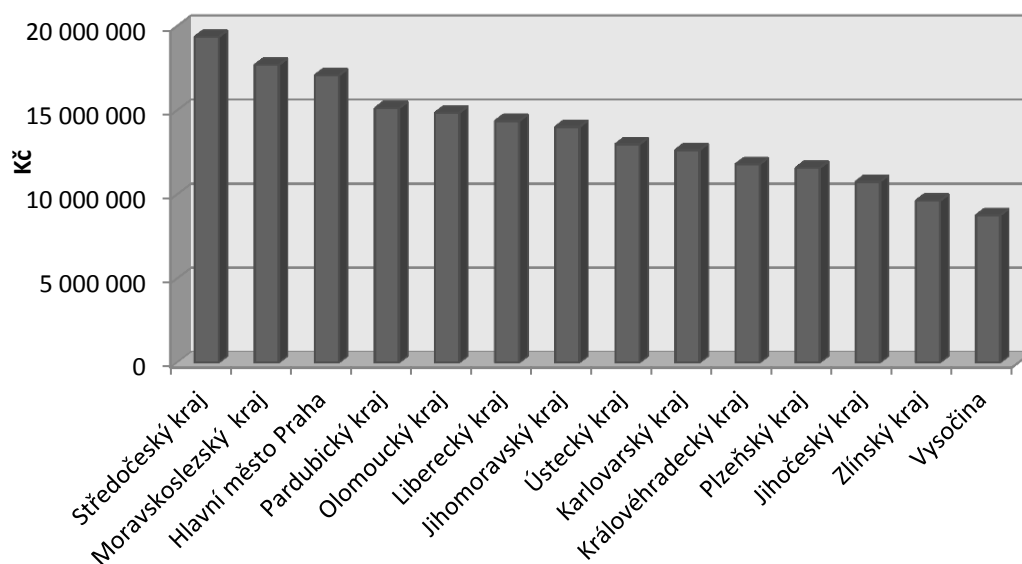

Při porovnání pořadí krajů podle celkové výše prozatím schválených dotací se pořadí poměrně zamíchá. Největší sumu financí se tak doposud podařilo zajistit Středočeskému kraji, kde je v současnosti schválená částka dotací 12 302 457 664 Kč. Na druhé příčce se umístil Jihomoravský kraj následovaný Moravskoslezským. Na opačném konci se s 2 125 676 261 Kč umístil Karlovarský kraj a hned po něm hlavní město Praha, jehož umístění ke konci žebříčku se dalo očekávat, jelikož hlavní město nemá nárok na čerpání podpory z cíle konvergence a má tak omezené možnosti čerpání finanční pomoci. Olomoucký kraj si stojí jako čtvrtý nejúspěšnější s 6 955 168 135 Kč a pohybuje se tak mírně nad průměrem v přední části žebříčku. Největší skok však oproti předchozímu grafu zaznamenal Zlínský kraj, který se podle částky podpory propadl o 4 pozice, což značí vyšší počet projektů s nižšími náklady, naopak Pardubický, Moravskoslezský a Olomoucký kraj si o 3 pozice polepšily, což ukazuje na vyšší finanční nároky projektů. Tyto skoky jsou ovlivněny především projekty v rámci oblasti podpory 1.1 – Snížení znečištění vod, kde je schváleno velké množství projektů na podporu výstavby kanalizačních sítí a čističek odpadních vod s vysokými náklady a schválená podpora tak ve dvanácti případech přesahuje částku 100 mil. korun a do stejné osy se řadí také 4 schválené „Velké projekty“, u kterých dosahuje podpora až k 1,2 mld. Kč a ovlivňují tak značně situaci v Jihomoravském kraji, Olomouckém kraji, Zlínském kraji a na Vysočině. Olomoucký kraj má v této oblasti taky řadu finančně nákladných projektů. Nad hranici 100 milionů se jich však vyšplhalo pouhých 8 a jeden projekt ze skupiny „Velkých projektů“ získal příspěvek v hodnotě 1 226 462 125 Kč.

Obr. 19: Celková výše dotací v jednotlivých krajích ČR k 14. 11 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

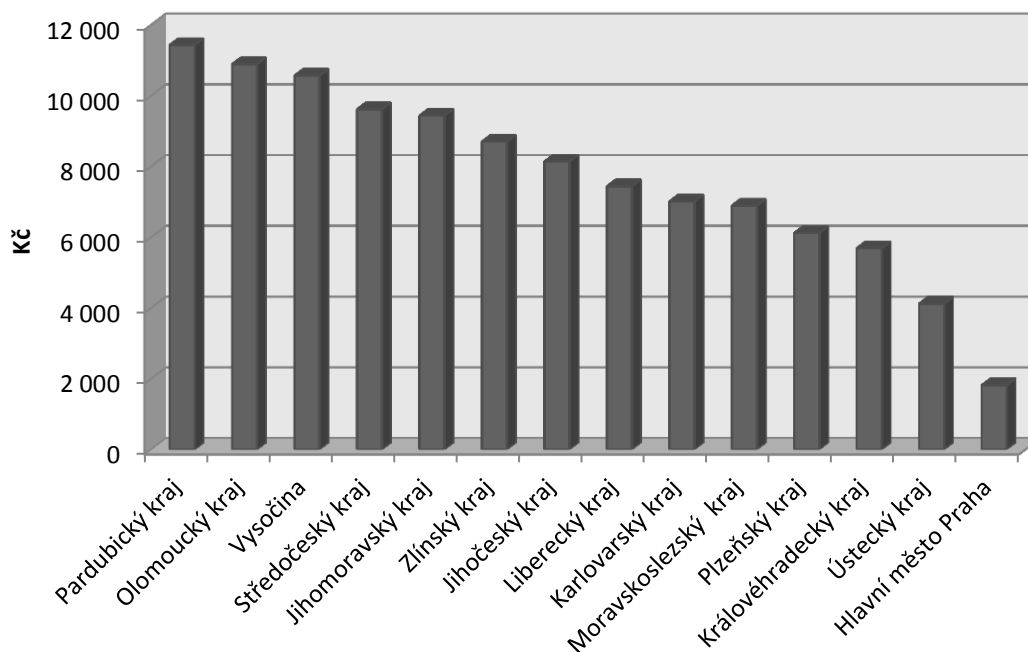
Následující graf poukazuje na již výše zmíněnou skutečnost, že i přes poměrně vyrovnanou situaci z hlediska průměrné finanční náročnosti projektů a jejich schválené podpory z OPŽP tvoří výjimky Zlínský kraj a Vysočina, kde se realizuje větší množství méně nákladných projektů, jejichž průměrné náklady se pohybují okolo 9 milionů korun. Naopak nejnáročnější projekty se realizují ve Středočeském kraji, jejichž průměrná podpora dosáhla 19,4 milionu korun. Na dalších dvou příčkách se s podobnými hodnotami umísťuje kraj Moravskoslezský a Hlavní město Praha. V tomto ukazateli se Olomoucký kraj nachází až na pátém místě s průměrnou schválenou dotací 14 861 470,37 Kč.

Obr. 20: Průměrná dotace na 1 projekt v krajích ČR k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Vzhledem k rozdílné velikosti jednotlivých krajů je zapotřebí podívat se na ukazatel, který bude zohledňovat velikost daného kraje a jako nejvhodnější bude použit počet obyvatel, na jehož základě jsou například také vymezovány regiony soudržnosti NUTS 2, pro které směřuje finanční podpora z fondů EU. Když přepočítáme výši schválené podpory na obyvatele v jednotlivých krajích, umístí se na prvním místě Pardubický kraj, následovaný Olomouckým krajem i přes skutečnost, že celková výše schválené podpory je u těchto dvou krajů mezi těmi nižšími. Celkem logicky Hlavní město Praha se svým vysokým počtem obyvatel srazil tento ukazatel pod 2 000 Kč

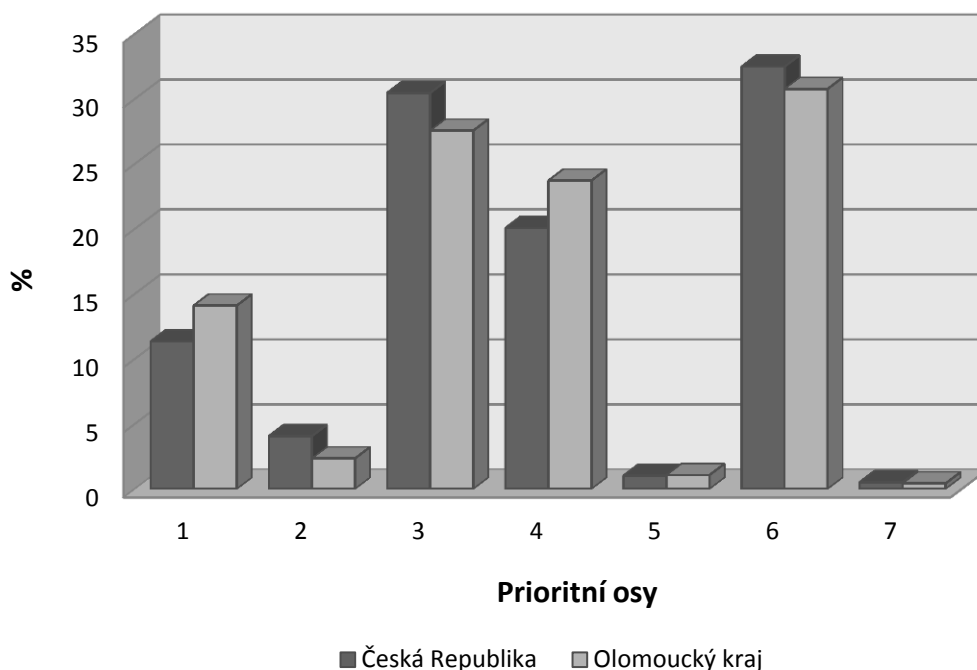
na obyvatele a zaujímá tak poslední příčku. Průměrná podpora na obyvatele v ostatních krajích pozvolna roste, jak ukazuje následující graf, ze kterého je patrné, že rozdíly nejsou až tak výrazné a částky se pohybují mezi 6 000 Kč až 9 000 Kč. Olomoucký kraj se díky velké částce schválené pro „Velký projekt“ umístil na druhé příčce s průměrnou podporou 10 841 Kč na obyvatele.

Obr. 21: Výše schválené podpory na 1 obyvatele v krajích ČR k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b); počty obyvatel (ČSÚ, 2011c) k 30. 9. 2011

Při pohledu na následující graf je patrné, že mezi celorepublikovými trendy a trendy v rozložení počtu projektů v prioritních osách v Olomouckém kraji je pouze zanedbatelný rozdíl. Co však stojí za zmínku, jsou oblasti, které se podílí největším počtem projektů. Z následujícího grafu lze snadno odvodit, že to jsou prioritní osy 1, 3, 4 a 6. Prioritní osa číslo 1, která má největší alokovanou částku dosahuje v celkovém počtu projektů v ČR podílu 11,3 % a v Olomouckém kraji 14,1 % a zaujímá tak až 4. místo. Zde nejvyššího počtu schválených projektů dosáhla prioritní osa 6 – zlepšování stavu přírody a krajiny, na druhém místě se umístila prioritní osa 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie následována prioritní osou 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. U prioritních os 5 a 7 je malý počet projektů limitován nízkou alokací zdrojů pro tyto osy. Zajímavá je však situace v případě prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, která má alokovanou částku 634 milionů Eur, což představuje 12,9 % celkové alokace zdrojů

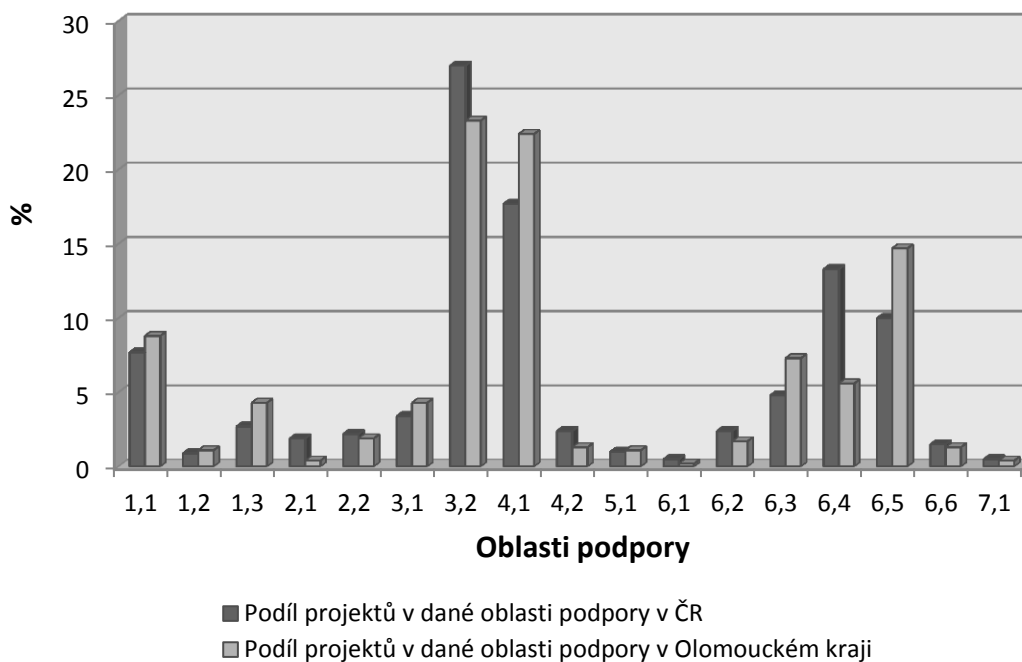
a procentuální zastoupení projektů je jak v celorepublikovém měřítku pouze 4,1 %, tak i v Olomouckém kraji 2,4 % ze všech projektů. Další skutečnost, která z následujícího grafu vyplývá, je, že ve schválených projektech v Olomouckém kraji je oproti celé ČR větší zájem o projekty z první prioritní osy zaměřené na zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní a to o 2,8 % a v prioritní ose 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží je to o 3,6 %. Naopak projektů spadajících do prioritní osy 2, 3 a 6 bylo v Olomouckém kraji finančně podpořeno o 1,7; 2,9 a 1,7 % méně než je průměr v České republice. Celkově se poměry projektů v Olomouckém kraji a v rámci celé ČR příliš nerozcházejí a lze tak říci, že se situace v Olomouckém kraji vyvíjí téměř shodně s celorepublikovými trendy v čerpání dotací z OPŽP.

Obr. 22: Podíl projektů jednotlivých prioritních os v ČR a Olomouckém kraji k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

V následujícím grafu máme jednotlivé prioritní osy rozděleny konkrétnějším dělením na oblasti podpory, které detailněji určují, na co všechno může plynout podpora z OPŽP. Z grafu je patrné, že rozdíly v počtu projektů se projevují i zde a ani v rámci jedné prioritní osy nemáme vyrovnaný počet projektů. Tyto trendy jsou dány jak nastavením jednotlivých oblastí podpory, kdy každá oblast má přesně dáno, pro které

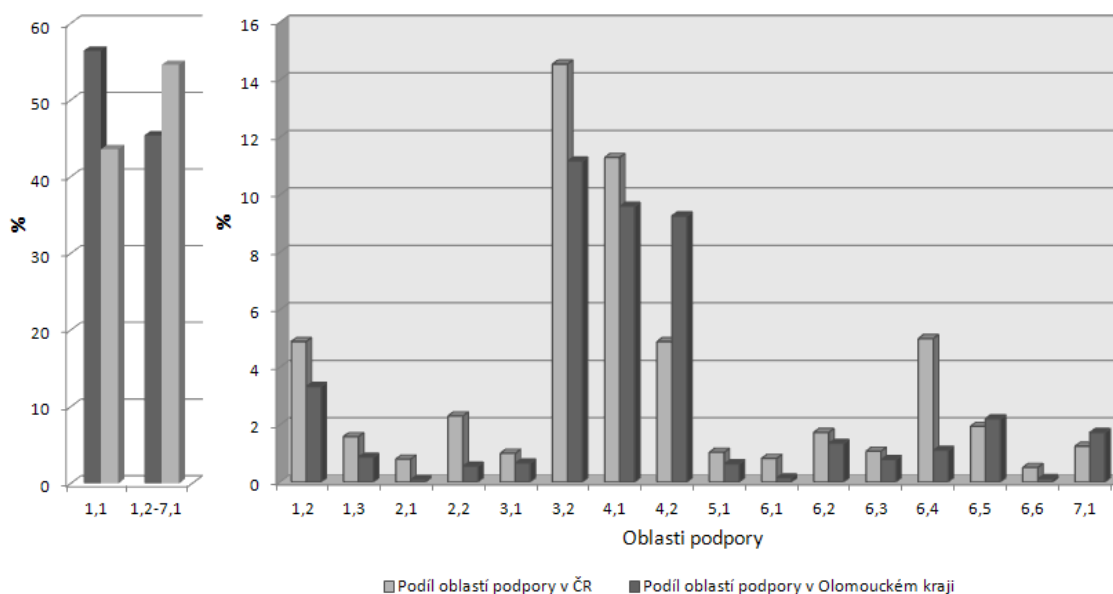
subjekty je určena, tak vyšší alokované částky, která je také rozdílná pro každou oblast podpory. Procentuální zastoupení projektů v ČR a v Olomouckém kraji není podle grafu příliš rozdílné, až na oblasti podpory v prioritní ose 6. Zde nejvíce zaujme o 7,7 % menší zastoupení projektů v oblasti podpory 6,4 – Optimalizace vodního režimu krajiny v Olomouckém kraji oproti průměru celé ČR. Situace se však obrací v oblastech 6.3, kdy je podíl v Olomouckém kraji vyšší o 2,5 % a 6.5, kdy je vyšší o 4,7 %. Podle výsledku rozložení z předchozího grafu můžeme již předem určit oblasti podpory kterých prioritních os budou nejspíše dosahovat nejvyšších podílů. Nejvyšší ze všech si ukrojila oblast 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry, tudíž jednoznačně na počet vyhrává zateplování veřejných budov, jako jsou školy, školky a další. Druhé místo obsadily projekty zaměřené na zkvalitnění nakládání s odpady v oblasti 4.1. Největší podíl prioritní osy 6 je v tomto případě rozmělněn na 6 oblastí podpory, z nichž i přesto oblasti 6.3, 6.4 a 6.5 dosahují poměrně vysoko spolu s oblastí 1.1.

Obr. 23: Podíl jednotlivých oblastí podpory na celkovém počtu projektů v ČR a Olomouckém kraji k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Pokud porovnáme předchozí graf, kde máme znázorněný podíl projektů v jednotlivých oblastech podpory a graf následující, zjistíme, že oblasti s nejvyšším počtem projektů nedosahují nejvyšší částky schválených dotací. Toto je způsobeno

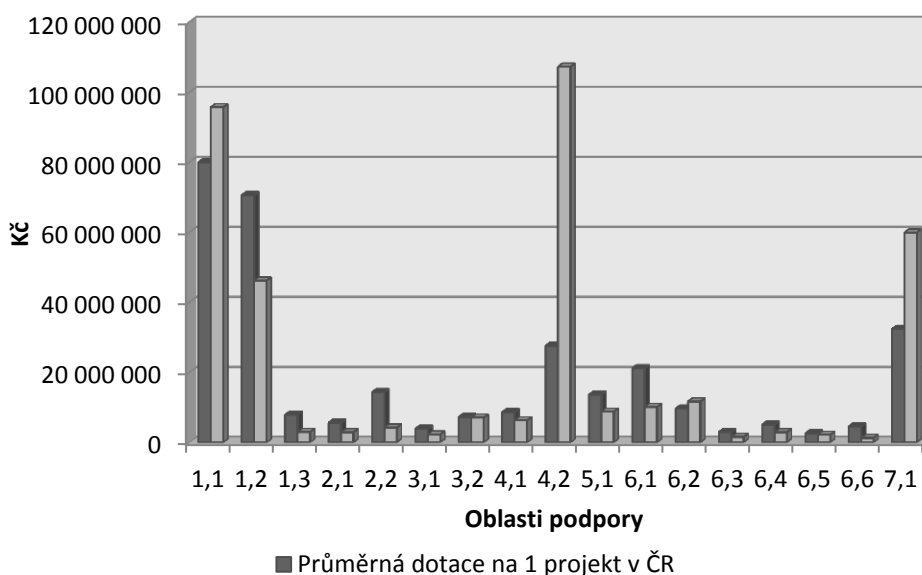
různou finanční náročností projektů v jednotlivých prioritních osách a oblastech podpory, což bude znázorněno dále v této práci. Nyní na grafu vidíme velmi významný podíl oblasti podpory 1.1 – Snížení znečištění vod, jež se podílí v rámci celé ČR 45,4 % a v Olomouckém kraji až 56,4 % na celkové schválené podpoře ze zdrojů OPŽP. Do této oblasti spadají projekty především na vybudování kanalizačních sítí v obcích společně se stavbami čističek odpadních vod, které takto zamezí vypouštění znečištěných vod přímo do vodních toků a zlepší tak čistotu povrchových vod. Druhá nejvyšší částka byla přidělena projektům z oblasti podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry, která dosahuje republikově 14,5 % a v rámci Olomouckého kraje 11,2 % z celkových schválených dotací. Z této oblasti podpory jsou příspěvky věnovány na zateplení a výměnu oken veřejných budov, jako jsou školy, školky, obecní úřady a podobně, aby se zamezilo ztrátám tepla a zbytečnému plýtvání energie. Okolo 10 % se pohybuje další významnější oblast 4.1– Zkvalitnění nakládání s odpady. Ostatní oblasti podpory se podílejí na celkové výši schválené podpory velmi nízkým procentem. Například prioritní osa 6, která sama o sobě má nejvyšší počet schválených projektů je na úrovni oblastí podpory rozložena na 6 samostatných oblastí podpory, přičemž žádná z oblastí nedosahuje většího podílu na schválené podpoře a hodnoty se pohybují do 2 % v Olomouckém kraji a za celou ČR je nejvyšší podíl 5 % v oblasti 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny.

Obr. 24: Podíl jednotlivých oblastí podpory na celkové výši schválené podpory v Olomouckém kraji a ČR k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Přepočítáním schválených částek podpory a počtu projektů v jednotlivých oblastech podpory nám může ukázat finanční náročnost projektů v jednotlivých oblastech. Situaci k 14. 11. 2011 ukazuje následující graf, ze kterého plyne několik zajímavých faktů. Velmi výrazně zde vyskočila průměrná částka u prioritní osy 7, neboli oblast 7.1, která nebyla v předchozích grafech nijak výrazná ani do počtu projektů, ani do celkové částky schválené k vyplacení, nyní však průměrná částka na jeden projekt dosahuje v republikovém průměru téměř na 32 milionů korun a v rámci Olomouckého kraje je tato průměrná dotace dokonce okolo 60 milionů korun, což značí sice menší počet projektů, spadajících do této oblasti, avšak finančně náročnějších. V Olomouckém kraji byly v této oblasti podpory schváleny pouze dva projekty, z nichž však jeden – Ekologické centrum Ester v Javorníku získalo podporu okolo 61,1 milionu a druhý – Středisko ekologické výchovy Švagrov 58,8 milionu korun. Tímto se dostala částka v Olomouckém kraji na dvojnásobek průměru ČR. Další oblast podpory s vysokou průměrnou částkou, kde průměr Olomouckého kraje převyšuje republikový průměr je oblast 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží, kde je rozdíl také téměř dvojnásobný. Zde je také pouze 6 projektů a vysokou průměrnou částku má na svědomí realizace nápravných opatření na lokalitě Litovel – Nasobůrky za 394 mil Kč a projekt na odstranění ohnisek znečištění bývalé továrny na impregnaci dřeva v areálu Mostního obvodu ČD a.s., Brodek u Přerova, jemuž byla přiznána podpora 191 758 403 Kč. Stabilně vysokých hodnot i přes vysoký počet projektů však dosahuje oblast 1.1 – snížení znečištění vod, zaměřená na budování kanalizací a čističek odpadních vod a 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody, kde se průměrná podpora na republikové úrovni pohybuje okolo 80 milionů korun v prvním případě a hodnot nad 70 milionů korun dosahuje průměr u oblasti 1.2. V Olomouckém kraji je průměrná podpora u oblasti 1.1 přibližně 95,7 milionu a v oblasti 1.2 je rozdíl o poznání menší a střední dotace tak činí 46,2 milionu, což je o 24,4 milionu méně než průměr v ČR. Nižší průměr je dán pouze pěti projekty na území kraje, z čehož tři z nich jsou jen rekonstrukcí a zvýšení kapacity stávající vodovodní sítě, tudíž finanční náročnost těchto projektů není tak vysoká, jako u projektů budování nových vodovodních sítí nebo úpraven vody při jiných projektech. Vysoká průměrná podpora v oblasti 1.1 je citelně ovlivněna množstvím peněz, které jsou schváleny na podporu čtyřech „Velkých projektů“, které se zaměřují na obnovu nebo zavedení kanalizace v rozsáhlejší území a jejichž finanční náročnost je tak dosti vysoká. Nejnižších průměrů dosahují v obou

případech, jak v rámci ČR, tak v Olomouckém kraji oblasti spadající do prioritní osy 6. Již v předchozím grafu se ukázalo, že celková výše podpory je oproti ostatním oblastem podpory nižší. Navíc na počet projektů byla tato prioritní osa na první příčce, z čehož vyplývá, že velký počet projektů je ovšem kompenzován nižší částkou schválené podpory. Tento trend vyplývá především z povahy projektů v těchto oblastech, jelikož jsou zaměřeny přímo na obnovu a regeneraci krajiny, což není tolik nákladné jako vybudování nové sítě kanalizací nebo moderních čističek odpadních vod. Obecně lze z grafu usoudit, že až na malé výjimky, které byly již popsány výše, Olomoucký kraj čerpá v průměru méně peněz na projekt než je průměr ČR.

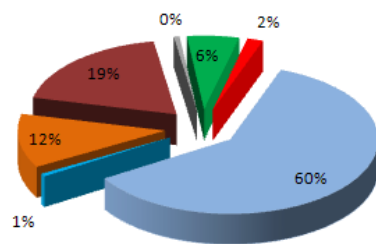
Obr. 25: Průměrná dotace na 1 projekt v ČR a Olomouckém kraji k 14. 11. 2011 podle oblastí podpory. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Nastavení objemu financí, který je dostupný z evropských fondů v rámci Operačního programu životní prostředí směřuje k určitým cílům a peníze jsou alokovány do prioritních os a oblastí podpory zcela záměrně, aby peníze z podpory přišly do všech potřebných odvětví ochrany životního prostředí. Jak naznačuje obrázek 26, je situace v praxi poněkud jiná a konkrétně v Olomouckém kraji si situace prozatím modeluje poměrně odlišnou strukturu rozložení financí do konkrétních oblastí životního prostředí. Vývoj čerpání financí závisí na žadatelích dotací a jejich snaze získat podporu pro své projekty. Při pohledu na strukturu schválených financí je ihned jasné, které prioritní osy stojí v zájmu žadatelů více, než byl určen jejich význam nastavením

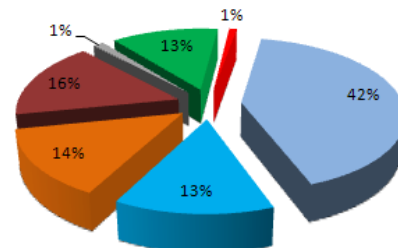

alokovaných částek v začátcích programového období a které osy naopak nejsou žadateli příliš využity. Již dříve byl zmíněn velký zájem o podporu projektů prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, která v Olomouckém kraji, stejně jako na úrovni České republiky zaujímá významné procento čerpaných peněz. Většímu zájmu než je plánováno čelí v Olomouckém kraji také prioritní osa 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží a v menší míře je nadplán i objem financí v ose 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu. Zbylé čtyři osy zde zaostávají a největší propad oproti plánovanému podílu je v prioritní ose 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, kdy tato osa získala podporu v hodnotě pouze 1 % a plánovaný podíl na objemu financí je 13 %. Tato situace se projevuje v čerpání této osy v celé republice.

Podíl schválené finanční podpory v jednotlivých prioritních osách v Olomouckém kraji k 14. 11 2011

Podíl alokace financí jednotlivých prioritních os v Operačním programu Životní prostředí

- Prioritní osa 1 - Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
- Prioritní osa 2 - Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
- Prioritní osa 3 - Udržitelné využívání zdrojů energie
- Prioritní osa 4 - Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
- Prioritní osa 5 - Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik
- Prioritní osa 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny
- Prioritní osa 7 - Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Obr. 26: Podíl schválené finanční podpory v jednotlivých prioritních osách v Olomouckém kraji k 14. 11. 2011 a alokace financí jednotlivých prioritních os v Operačním programu Životní prostředí. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b); (OPŽP, 2011c)

4.4 Olomoucký kraj a jeho projekty podpořené z OPŽP³

Obsahem této kapitoly bude samostatný Olomoucký kraj a projekty se schválenou podporou společenství na jeho území. Těmto kritériím vyhovuje 467 individuálních projektů se schválenou podporou 5 728 706 010 Kč a v rámci velkých projektů se částka navýší o téměř 1 226 462 125 Kč, které jsou přiděleny jedinému velkému projektu „Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy - II. fáze“ schválenému v Olomouckém kraji. Následující text poskytne pohled na rozložení projektů a schválené podpory v rámci kraje podle různých kritérií.

Všechny individuální projekty jsem rozdělil do vytvořených kategorií podle typu příjemce podpory. Jako vzor mi posloužilo obdobné rozdělení různých typů příjemců v čísle 3/2010 v časopise Priorita a projekty schválené v Olomouckém kraji ke dni 14. 11. 2011 jsem rozdělil do kategorií:

- Města, obce, sdružení obcí
- Kraj
- Stát, složky státu a jeho organizace
- Podnikatelské subjekty a fyzické osoby
- Neziskový sektor

Poměr rozdělení projektů mezi tyto subjekty znázorňuje následující obrázek. Největší zastoupení mezi žadateli mají města, obce a jejich sdružení a povedlo se jim získat podporu v 338 případech, což činí 72 %. Struktura projektů, u kterých tato skupina žadatelů získala podporu, pochází z celého spektra prioritních os. Tato skutečnost je podmíněna nastavením podmínek prioritních os, jelikož tato skupina příjemců má možnost čerpat podporu v nejvíce typech projektů.

Výrazně menší podíl – 15 % projektů se podařilo úspěšně prosadit skupině podnikatelských subjektů a fyzických osob, která má schváleno 71 projektů, v jejichž struktuře se objevují především projekty v rámci prioritní osy 4 – Zkvalitňování nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. V ostatních osách je pouze malé nebo žádné zastoupení. Za zmínku stojí 8 projektů v rámci prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny, jež jsou ve všech případech počiny fyzických

---

³ Tato kapitola je zpracována z datového souboru Seznam schválených projektů k 14. 11. 2011.(OPŽP, 2011b)

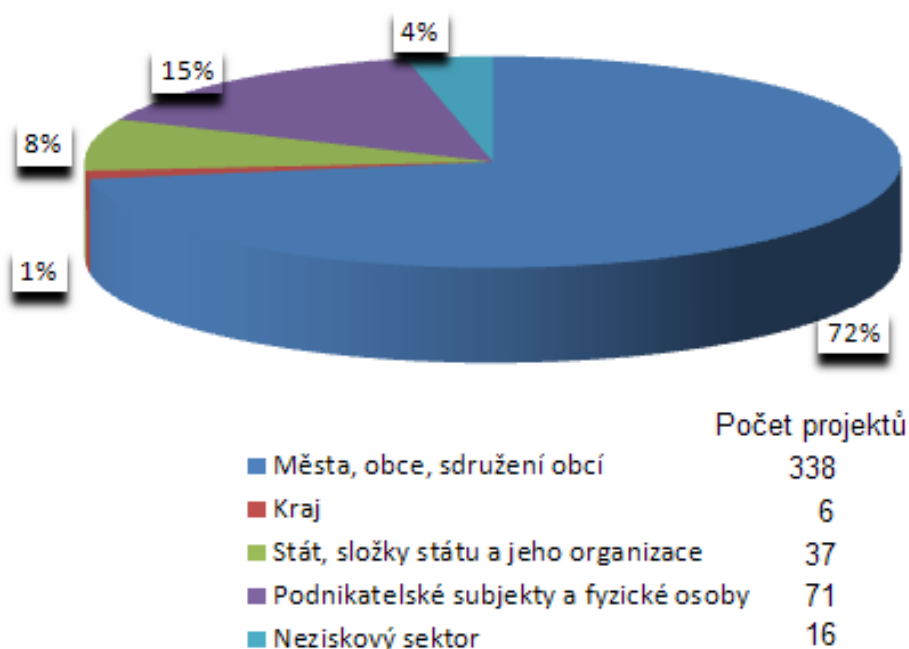
osob se zájmem o příspěvek na přírodě blízká opatření, přičemž obě skupiny mají nastaveny stejné možnosti z této osy čerpat. Podnikatelské subjekty se tudíž v Olomouckém kraji nezapojují do této osy a své aktivity soustředí vesměs na získání příspěvku pro projekty týkající se jejich podnikání.

Zbývající 3 kategorie se podílejí dohromady pouze 13 %. Stát, jeho složky a organizace mají zastoupení projektů pouze v osách 1, 3 a 6 a podílí se počtem 37 projektů.

Organizace neziskového sektoru získaly podpořeno 16 projektů a podílejí se tak 4 % na celkovém počtu. Za to však 15 z nich náleží do osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny a poslední projekt získal příspěvek na výstavbu ekologického centra z osy 7 – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu.

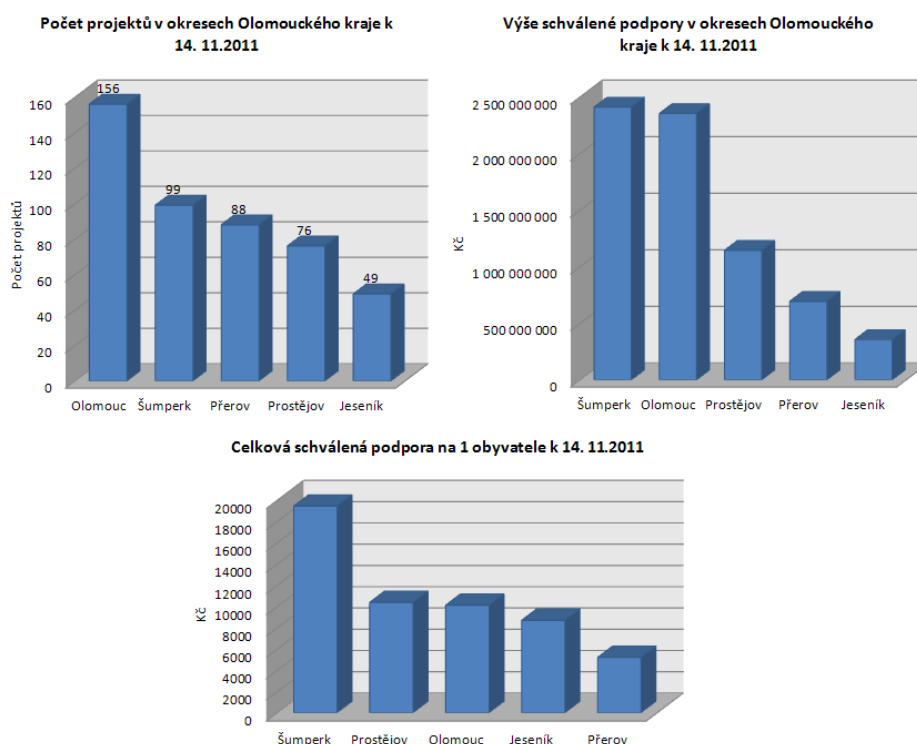
Poslední příčka patří kraji vzhledem k omezeným možnostem tohoto subjektu. Podpořené projekty se týkají zateplování budov ve vlastnictví kraje a dva projekty ze šesté osy.

**Rozdělení projektů v Olomouckém kraji podle příjemce
(k 14.11.2011)**

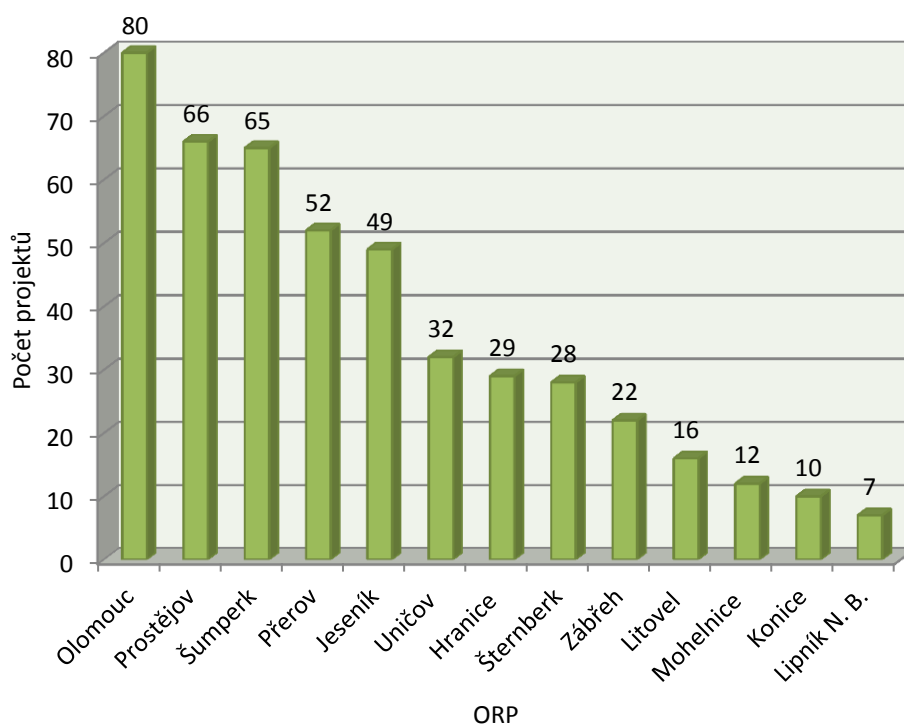
Obr. 27: Rozdělení projektů v olomouckém kraji podle příjemce. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

V rámci prostorového rozmístění dotací v rámci kraje je nutno podívat se na rozdělení na úrovni okresů. Nejvíce projektů je schváleno na území bývalého okresu Olomouc, kde byla schválena podpora 156 projektů, druhé místo zaujal okres Šumperk s 99 projekty, třetí je Přerov s 88, čtvrtý Prostějov s 46 a nejmenšího počtu zatím dosáhl okres Jeseník, který má schváleno 49 projektů. Pořadí podle výše schválené podpory v okresech se v podstatě odvíjí od počtu projektů, změna nastane v případě okresu Přerov a Prostějov, kdy si tyto dva sousedící okresy prohodí místo a ani nejvyšší počet projektů okresu Olomouc nezmírní vliv „Velkého projektu“ – Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy – II. fáze v okrese Šumperk, který se tak díky této velké investici dostává na částku 2 408 960 657 Kč a posouvá se na první příčku ve srovnání výše schválené podpory. Nejmenší získaná částka, která poputuje do okresu Jeseník, činí 355 975 841 Kč. Takovýto rozdíl v rámci jednoho kraje je poměrně vysoký a značí jistou nerovnoměrnost v čerpání dotací. Na třetím grafu v rámci obrázku 10 je schválená částka podpory vypočítána na 1 obyvatele okresu a podle tohoto kritéria skončil na posledním místě s nejmenší částkou okres Přerov, jehož průměrná podpora 5 192 Kč na obyvatele je mnohem nižší než u ostatních okresů, kde se tato částka pohybuje okolo 10 000 Kč na obyvatele a v případě okresu Šumperk se opět ukazuje vliv „Velkého projektu“ a na každého obyvatele tak připadá příspěvek z fondů EU na 19 427 Kč.

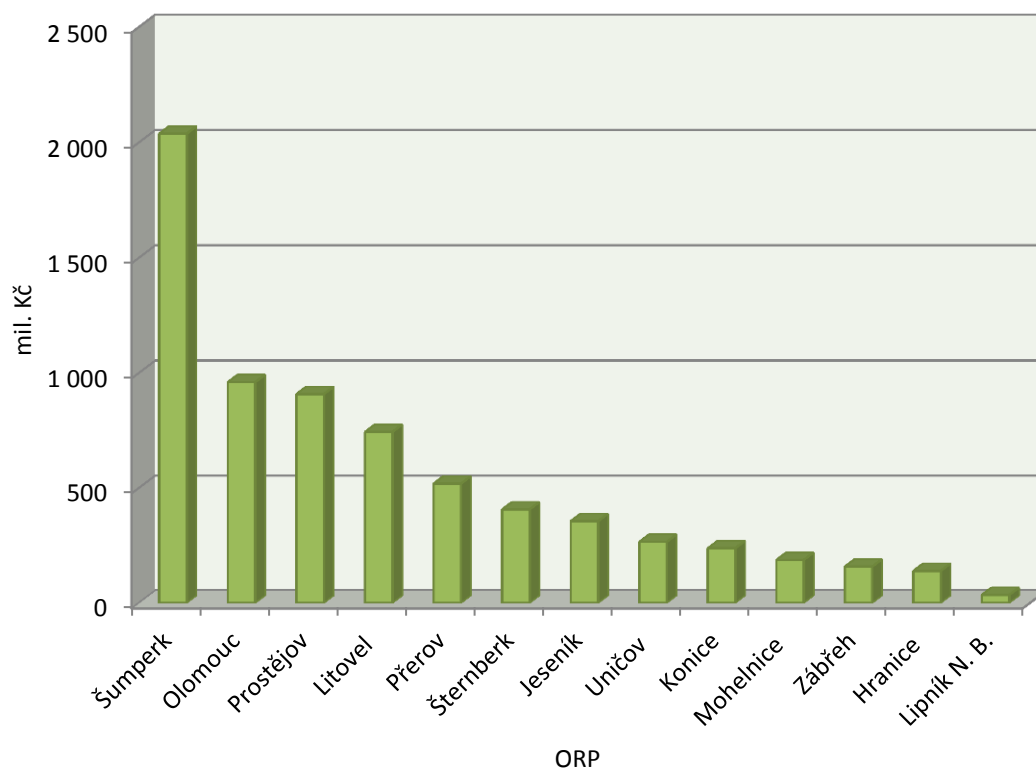
Obr. 28 Počet projektů, výše schválené podpory a podpory na 1 obyvatele v okresech Olomouckého kraje. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b); počty obyvatel: (ČSÚ, 2011b) k 30. 9. 2011.

Pro lepší představu slouží obrázek 11, který zobrazuje ještě konkrétnější rozdělení projektů podpořených z OPŽP až na úroveň obvodů obcí s rozšířenou působností. Oproti předchozímu rozdělení zde již není v takové ztrátě SO ORP Jeseník, které má i v tomto případě shodnou velikost jako v předchozí kategorii okresů a nyní v konkurenci jiných SO ORP se svými 49 projekty zastává 5. pozici. Nejlépe si vede stejně jako v přechodím srovnání centrální část kraje v okolí hlavního města Olomouc. Za ní následují další větší centra Prostějov, Šumperk a Přerov. Na druhém konci stojí menší obvody. Nejhůře ze 7 podpořenými projekty si stojí SO ORP Lipník nad Bečvou, dále Konice, Mohelnice, Litovel Zábřeh, Šternberk, Hranice, Uničov.

Obr. 29: Rozložení schválených projektů OPŽP na úrovni obvodů s rozšířenou působností v Olomouckém kraji k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Schválená podpora, která poputuje do jednotlivých SO ORP ve většině případů koresponduje s počtem uskutečněných projektů, ovšem nachází se zde výjimky, které způsobují projekty s vysokými náklady v regionu. Tímto případem je SO ORP Litovel, která získala podporu 394 026 118 Kč na projekt sanace staré ekologické zátěže, jehož celkové náklady se vyčísľují na 437 806 798 Kč a dostala se tak v žebříčku až na 4. pozici. Obdobný případ je také u SO ORP Šternberk, kde je patrný vliv projektu vodohospodářské společnosti Sitka, která získala příspěvek na dokončení kanalizace aglomerace Šternberk v hodnotě 285 880 575 Kč a samozřejmě SO ORP Šumperk vlivem „Velkého projektu“ stojí na prvním místě s částkou 2 038 102 111 Kč.

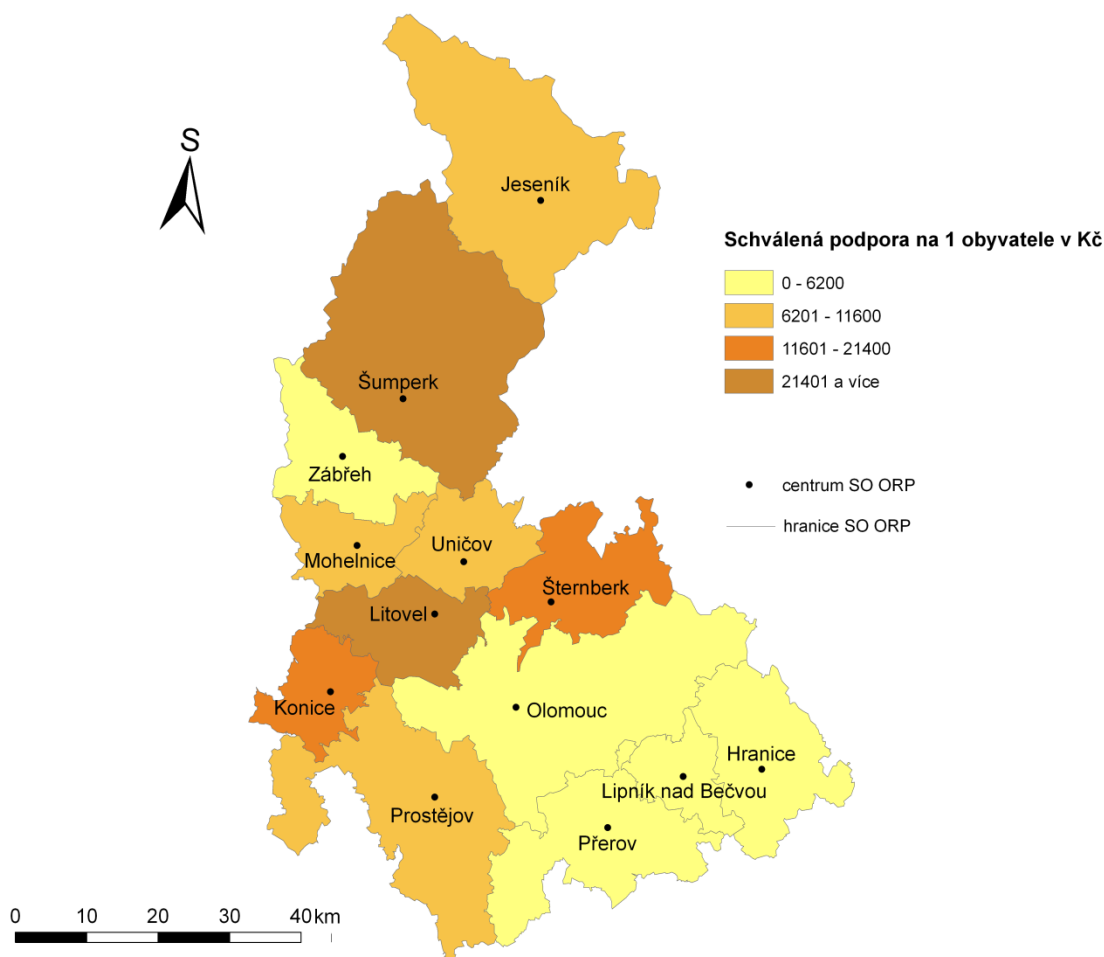

Obr. 30: Schválená podpora pro projekty OPŽP na úrovni obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle: (OPŽP, 2011b)

Při přepočítání částky schválené podpory na obyvatele v každém SO ORP se mnohem více projeví vliv nejnákladnějších projektů v kraji. Jak lze vidět na mapce v obrázku 31, nejvyšších částek dosáhly obvody obcí Šumperk a Litovel, kde jsou započítány také dva nejnákladnější projekty. Ve druhé kategorii je obvod města Šternberk, ve kterém se realizoval třetí nejnákladnější projekt. Poněkud zajímavý je výsledek v nejmenším obvodu SO ORP Konice, ve kterém vychází podpora 21 336 Kč na jednoho obyvatele díky velmi malému počtu obyvatel. Naopak jižní a centrální část kraje s hlavním městem Olomouc díky vysokému počtu obyvatel vyšla v tomto porovnání nejhůře. Obvod města Olomouc získala částku 5 934 Kč na obyvatele a úplně nejhůř vyšel SO ORP Lipník nad Bečvou s 2 279 Kč na obyvatele.

SCHVÁLENÁ PODPORA PRO PROJEKTY OPŽP NA 1 OBYVATELE

v Olomouckém kraji k 14. 11. 2012

Obr. 31: Schválená podpora pro projekty OPŽP na 1 obyvatele na úrovni obcí s rozšířenou působností v Olomouckém kraji k 14. 11. 2011. Vlastní zpracování podle (OPŽP, 2011b); počty obyvatel k 31. 12. 2010, (ČSÚ, 2011a)

5 Hodnocení oblastí podpory a vybraných projektů OPŽP v Olomouckém kraji

Cílem této kapitoly je zprostředkovat pohled na schválené projekty v rámci Olomouckého kraje a zjistit, zda typy projektů podporované v rámci OPŽP korespondují s prioritami kraje a jeho strategickými dokumenty. Jednotlivé prioritní osy jsou rozpracovány až na úroveň oblastí podpory, z nichž v každé je uveden minimálně jeden typický příklad projektu, který je podrobněji popsán pro představu, jaké projekty jsou v rámci OPŽP podporovány. Tyto projekty jsou vybrány podle nejvyšších finančních příspěvků z OPŽP v dané oblasti podpory a v případě, že v oblasti podpory je více důležitých projektů, které mají buď srovnatelné částky, nebo svou povahou vybočují, jsou uvedeny všechny. Informace o projektech jsou získány především z osobní či elektronické komunikace přímo s žadateli o podporu a z projektových dokumentací poskytnutých k nahlédnutí či umístěných na internetu.

5.1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2012–2015 v tomto odvětví životního prostředí definuje jako nedostatky především snižování kvality povrchových i podzemních vod vypouštěním nečištěných odpadních vod v oblastech, které nejsou napojeny kanalizací na čističky odpadních vod, dále nižší stav zásobování obyvatelstva vodovodní sítí, jejíž stav je v Olomouckém kraji oproti jiným regionům nižší. Problematické jsou především horské oblasti, kde je napojení složitější a obyvatelé tak využívají především vlastních zdrojů pitné vody z vrtů nebo studní. Také kvalita vodovodní sítě je již nízká a je potřeba její postupná obměna. V plánu je také propojení několika skupinových vodovodů, které pomůže zásobování vodou v místech nedostatku. (KÚ Olomouckého kraje, 2011b) Na všechny tyto oblasti ve vodním hospodářství, včetně zajištění ochrany před povodněmi je možno získat dotace z OPŽP. Projekty v této prioritní ose na území kraje prozatím představují největší část peněz získaných z fondů EU. Jejich podíl se pohybuje okolo 60 %. Na počet projektů již tato prioritní osa zaujímá až 4 pozici, jelikož projekty v této

kategorii jsou finančně velmi náročné, což dokazuje i jediný schválený „Velký projekt“ na území kraje v oblasti podpory 1.1 – Snížení znečištění vod. (OPŽP, 2011b)

5.1.1 Oblast 1.1 – Snížení znečištění vod

Oblast snižování znečištění povrchových i podzemních vod, která má schválený nejvyšší objem příspěvku z celého OPŽP má v Olomouckém kraji prozatím podpořeno 41 projektů, včetně jednoho „Velkého projektu“. Celkový přínos všech projektů je 5 813 433 852 Kč a podpora z OPŽP a SFŽP ČR představuje pouze přibližně 67,5 %, a to 3 924 785 461 Kč, jelikož poměrně velkou část nákladů tvoří neuznatelné náklady, na které není možno přiznat příspěvek z OPŽP. (OPŽP, 2011b)

Jako nejviditelnější zástupce této kategorie projektů vystupuje jeden z mála schválených „Velkých projektů“ v ČR, jediný, který byl schválen v Olomouckém kraji. Žadatelem o dotaci je společnost Vodohospodářská zařízení Šumperk a.s. a jedná se o projekt č. **521969 Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy – II. fáze**. Tento rozsáhlý plán na vybudování kanalizačního řádu má vypočítány náklady na 1 934 848 198 Kč, uznatelné náklady pro OPŽP jsou 1 362 735 694 Kč a konečná schválená podpora je pro tento výjimečný projekt 1 226 462 125 Kč. (OPŽP, 2011b) V minulosti byl v oblasti uskutečněn stejnou firmou již jeden obdobný projekt s názvem Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy – I. fáze, jenž v průběhu realizace byl dvakrát rozšířen a uznatelné náklady nakonec činily 560 mil. Kč, přičemž podpora EU dosáhla 420 mil. Kč - přibližně 75 % uznatelných nákladů. Projekt probíhající od září 2005 do prosince 2009 představoval řadu dílčích staveb v okrese Šumperk. Jednalo se o budování kanalizací, ČOV a vodovodů na území obcí Šumperk, Vikýřovice, Sobotín a Staré Město, dále po schválení dalších dvou rozšíření se jednalo dále o obce Kouty nad Desnou, další části Šumperku a Starého Města a byl financován v rámci předvstupního finančního nástroje EU – ISPA (VODOHOSPODÁŘSKÁ ZAŘÍZENÍ ŠUMPERK, ©2005)

V rámci OPŽP se jedná o obdobný projekt, který má za cíl zajistit odvádění odpadních vod v Hanušovicích, Šumperku, Zábřehu, Mohelnici a Lošticích. V rámci projektu by měla být doplněna a zrekonstruována kanalizace v těchto pěti aglomeracích a dále intenzifikována ČOV v Mohelnici. Celý projekt sestává ze šesti podprojektů, které zahrnují vybudování a rekonstrukci kanalizačních sítí v délce 70 650 m, vybudování nebo zrekonstruování 19 čerpacích stanic odpadních vod a již zmíněná

intenzifikace ČOV v Mohelnici. Součástí jsou samozřejmě také úpravy terénu po provedení stavby. (Polášek, 2008) Žádost na podpoření projektu byla šumperským regionem podána již v roce 2008, projekt se však vinou Evropské komise stále nedaří začít realizovat, jelikož komise několikrát přerušila posuzování žádosti, protože se jí nelíbí vysoké jednotkové náklady na části projektu i celková vysoká cena projektu. První náměstek ministra životního prostředí pan Ing. Jakub Kulíšek na zasedání zastupitelstva města Mohelnice 25. ledna 2012 ujišťoval, že Ministerstvo Životního prostředí a Státní fond se snaží o vyjednání takových podmínek, aby bylo možné projekt na Šumpersku co nejdříve realizovat. Bohužel Evropská komise směřuje celou situaci do slepé uličky, jelikož dokud nevydá zamítavé stanovisko, nemůže žadatel bez sankcí vypovědět smlouvu se zhotovitelem a šumperský region by tak přišel o velké peníze. Naopak bez rozhodnutí o poskytnutí dotace se nemůže projekt začít realizovat. (SUMPERSKO.NET, 2012)

5.1.2 Oblast podpory 1.2 – Zlepšení jakosti pitné vody

V této oblasti podpory bylo prozatím schváleno 5 projektů, které přináší investici 323 713 671 Kč do zlepšení zásobování obyvatel kraje pitnou vodou a celková schválená podpora v tomto případě činí 231 218 963 Kč. (OPŽP, 2011b)

Ze schválených projektů je typickým případem **projekt č. 1568830 – Vodovod v obci Dlouhá Loučka** (okres Olomouc, SO ORP Uničov), jenž získal nejvyšší dotaci v této oblasti, a to 97 146 740 Kč. Celkové náklady na vybudování vodovodu pro obec Dlouhá Loučka ze skupinového vodovodu Uničov vyjdou na 123 802 162 Kč. Současný stav podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje je napojeno pouze 10 % obyvatel na veřejný vodovod vybudovaný pouze v malé části obce Dlouhá Loučka, který byl postaven již v roce 1910 a jeho provoz zajišťuje Středomoravská Vodohospodářská Společnost a.s. Vodovod je napájen z prameniště vzdáleného asi 8 km od obce a voda je upravována na dvou pomalých filtrech. Přírodní řád v délce 11 700 m dopravuje vodu do zemního vodojemu odkud je vodovodní sítí rozváděna dále v jednom tlakovém pásmu. Veškeré přivaděče jsou zhotoveny z litiny a jsou již značně poruchové. Tento stávající systém je proto naprosto nevyhovující pro zásobování celé obce. Podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje byla již v roce 1994 zpracována studie, která se zabývala možnostmi zásobování celé obce pitnou vodou. Původní plán podle této studie počítal s využitím vrtu HV1

v blízkosti obce Paseka, odkud by se voda čerpala do zemního vodojemu Dlouhá Loučka 2 x 250 m³, odkud by se řešilo zásobování pitnou vodou rozvodnou sítí s profilem DN 80 v jednom tlakovém pásmu. Starý zdroj vody by byl po vybudování nového veřejného vodovodu odstaven. Aktualizace z roku 2009 již upravuje plán na zásobování obce pitnou vodou napojením na skupinový vodovod Uničov a datum výstavby bylo plánováno na rok 2010. (KÚ Olomouckého kraje, 2009) Jak mi sdělil starosta obce Dlouhá Loučka Ladislav Koláček, původní plán, který počítal se zdrojem z vrtu HV1 se musel přehodnotit z důvodů, že nebyla jistota stálosti vydatnosti vodního zdroje a také vrty se nacházejí na soukromém pozemku, což by komplikovalo celý projekt. Z těchto důvodů se již plán zaměřil pouze na možnost napojení systému vodovodu na skupinový vodovod Uničov, jenž čerpá vody z podzemního zdroje Chválkovice. Jelikož město Uničov nezískalo dotaci na stavbu přípojky, musela se i tato část zanést do projektu a stavba tak bude obsahovat i vybudování přípojky do obce Dolní Sukolom, kde se bude nacházet měřicí stanice a odtud bude voda čerpána do vodojemu 2 x 200 m³ vybudovaného v kopci směrem na obec Křivá. Odtud bude voda rozváděna do domácností včetně napojení na 5 požárních hydrantů rozmístěných v obci. Podle starosty je již vše připraveno na realizaci. Je vydáno stavební povolení

a probíhá veřejná soutěž na zhotovitele. Čeká se však na podepsání smlouvy se SFŽP o financování projektu, jelikož se jedná o poměrně velkou částku a obec má obavy se pustit do budování před podepsáním smlouvy o poskytnutí dotace. Starosta obce potvrdil potřebu dotace z OPŽP, bez které by obec nebyla schopna takto velký a nákladný projekt uskutečnit. Zároveň však kritizoval tvrdé podmínky pro splnění požadavků a možnosti dosáhnout na podporu z OPŽP. Navíc je problém při administraci projektu s dodržováním termínů pro různé rozhodnutí a vyjádření ze strany SFŽP, kvůli kterým se realizace neustále posouvá a termín začátku stavebních prací je reálný až začátkem roku 2013.

5.1.3 Oblast podpory 1.3 – Omezování rizika povodní

Omezování rizika povodní by mělo patřit v Olomouckém kraji mezi prioritní oblasti ve vodním hospodářství, vzhledem k situaci při povodních v letech 1997 nebo 2006, kdy tento živel ukázal v kraji svou ničivou sílu. Z evropských fondů a SFŽP se prozatím podařilo získat prostřednictvím OPŽP dotaci přes 60 milionů Kč na 20 projektů, jejichž celkový přínos je 70,2 milionu Kč především do protipovodňové

ochrany sídel, vytváření digitálních povodňových plánů a systémů varování před povodněmi. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 2601919 Zpracování digitálního povodňového plánu a rozšíření varovného a informačního systému obyvatelstva SO ORP Hranice

Tento typický projekt s celkovými náklady 16 100 858 Kč představuje nejnákladnější projekt v této oblasti. Příspěvek ERDF/FS je 13 565 879, což představuje 85 % nákladů, dalších 5 % –797 993 Kč přispívá SFŽP ČR a zbylými 10 % se podílí samotné město Hranice. Podle informací vedoucí odboru životního prostředí města Hranice Ing. Ivany Zaoralové tyto peníze mají za cíl vytvoření systému předpovědní a hlásné služby, kdy prostřednictvím měřících bodů na kritických profilech vodních toků bude možno včas a s maximálním možným předstihem a nejefektivnějšími prostředky informovat obyvatelstvo a obce, které by mohly být zasaženy, aby se tak stihly připravit a zabránit tak ztrátám na životech, či majetku. Realizace projektu přináší rovněž zajištění nepřetržitého provozu informačního systému předpovědní a hlásné služby a vytvoření digitálních povodňových plánů všech 23 obcí v obvodu obce s rozšířenou působností Hranice, které se stanou součástí celorepublikového Povodňového informačního systému (POVIS). Ještě koncem března 2012 se projekt stále nachází ve fázi příprav, jelikož doposud není dokončeno výběrové řízení na dodavatele.

5.2 Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Náplň podporovaných aktivit v rámci prioritní osy 2 koresponduje s potřebami a zájmy kraje, které jsou uvedené v aktualizovaném Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2012–2015. Stále jsou aktuální snahy o zajištění kvalitního ovzduší, splňujícího zákonem stanovené požadavky přispívající k dodržení závazků ČR, přijatými v oblasti omezování emisí znečišťujících látek do ovzduší. Hodnoty stále nedosahují uspokojivého stavu, a proto jsou prostředky poskytované v rámci OPŽP ideální možností, jak získat podporu na velkou škálu projektů týkajících se snížení emisní či imisní zátěže. I přes širokou škálu možností na podporu projektů bylo v rámci Olomouckého kraje podpořeno pouze 11 projektů, které přinesou investici 98 603 160 Kč a podpora v rámci OPŽP činí 44 452 347 Kč. Tato oblast vykazuje navzdory širokým možnostem velmi nízké čerpání jak na státní úrovni, stejně tak trend pokračuje i na území Olomouckého kraje. (OPŽP, 2011b)

5.2.1 Oblast podpory 2.1 – Zlepšení kvality ovzduší

Silný neúspěch této oblasti podpory v Olomouckém kraji znázorňují pouhé dva schválené projekty na území kraje. Jedná se o projekt obce Olšany u Prostějova, kde byl schválen příspěvek na zlepšení tepelně - technických vlastností objektu základní školy a druhým projektem je rekonstrukce budovy Obecního úřadu Rapotín. Celkové náklady projektů jsou 23 608 577 Kč, avšak náklady způsobilé pro poskytnutí podpory z této oblasti podpory jsou pouhých 6 541 315 Kč, ze kterých je vypočítán příspěvek 5 887 184 Kč. (OPŽP, 2011b)

Vyšší částku příspěvku získal **projekt č. 896826 Zlepšení tepelnětechnických vlastností objektu ZŠ**, Základní školy Olšany u Prostějova, které byla poskytnuta podpora 3 304 767 Kč z celkových 5 204 952 Kč. Jedná se o typické snížení energetické náročnosti a imisní zátěže provedením rekonstrukce staré uhelné kotelny na kotelnu s kondenzačními kotlovými jednotkami, dále zateplení svislých stavebních konstrukcí budovy, zateplení stropních a střešních konstrukcí a výměnu radiátorových ventilů za nové ventily s termostatickými hlavicemi. (CRR ČR, © 2010–2011e)

5.2.2 Oblast podpory 2.2 – Omezování emisí

V oblasti omezování emisí si Olomoucký kraj vede o malinko lépe než v předchozím případě, ale stejně jako v oblasti zlepšování kvality ovzduší má i tato oblast spoustu nevyužitých kapacit. Schváleno bylo ve sledovaném období pouze 9 projektů s náklady 74 994 583 Kč, uznatelné náklady činí 60 692 197 Kč a OPŽP přispívá 38 565 163 Kč. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 15981112 Modernizace energetického zdroje Litovelská cukrovarna a.s.

Největší částí schválené dotace se na celkové částce v této oblasti podpory podílí projekt společnosti Litovelská cukrovarna, a.s., sídlící v Litovli, která získala příspěvek na modernizaci energetického zdroje 15 573 914 Kč a její podíl, který představuje zbytek nákladů na rekonstrukci je 16 185 915 Kč. (OPŽP, 2011b) Projekt s názvem Modernizace energetického zdroje Litovelská cukrovarna, a.s. počítá s rekonstrukcí spalovací komory kotle K1, která zvýší jeho účinnost a výkon o 20 % a umožní tak provoz staršího kotle K2 jen jako záložního nebo špičkového zdroje výroby energie. Hlavní zdroj K1 bude podle plánu upraven pro možnosti spalování jak současného paliva – hnědého uhlí, tak bude nově možnost spoluspalování biomasy jako je například dřevní štěpka, peletky, znehodnocené zrno a další materiály. Kotel po rekonstrukci bude

poskytovat výkon 35,6 MW a za den vyprodukuje 48 t páry. Nejen intenzivnější spalování, ale i instalace nového tkaninového filtru za kotel K1 bude naplňovat záměr oblasti podpory, jelikož filtr by měl být schopen zachycovat až 99,5 % tuhých znečišťujících látek ze spalin. Část peněz je určena také na změnu palivového hospodářství, které umožní zásobování rekonstruovaného kotle nekontaminovaným biopalivem. Rekonstrukce je vítaným přínosem pro ochranu ovzduší a významnou měrou se odrazí na kvalitě ovzduší v oblasti, jelikož společnost Litovelská cukrovarna a.s. je jedním z nejvýznamnějších spalovacích zdrojů Olomouckého kraje a rekonstrukcí dojde k celkovému snížení především emisí tuhých znečišťujících látek a SO₂. (KÚ Olomouckého kraje, 2011d) Ředitel společnosti Ing. Ivo Mikstein mi při rozhovoru potvrdil potřebu modernizace zdroje, která má více důvodů. Primární příčinou je vysoká finanční náročnost paliva, jelikož kotel je v současné době konstruován na spalování pouze tříděného hnědého uhlí, jehož cena je vyšší než cena netříděného paliva. Z tohoto důvodu se bude provádět rekonstrukce spalovacího prostoru, kde dojde k instalaci pohazovačů, které umožní spalování netříděného uhlí v kombinaci s biomasou až do poměru 50 : 50. I přesto, že kotel K1 byl do cukrovaru nainstalován nedávno, v roce 2005, situace firmu tlačí do rekonstrukce z již naznačených finančních důvodů a dále taky potřeba vyššího výkonu a snížení emisí, kvůli dodržení emisních limitů. To vede také k zařazení biomasy mezi paliva, což si vyžádá mimo jiné také úpravu prostor pro skladování paliv a systému dopravníků a přípravníku paliva, který bude míchat topnou směs. V současné době se připravuje výběrové řízení na zhotovitele prací, které je plánováno na květen 2012 a samotné práce se budou moci uskutečnit až od ledna 2013, jelikož řepná kampaň a intenzivní výroba cukru probíhá od září zhruba do konce roku a proto je možné zdroj odstavit pouze v termínu od ledna do března. Podle ředitele byla modernizace plánována již začátkem roku 2012, ale vzhledem k administrativním průtahům ze strany MŽP a doručení vyjádření o schválení podpory až v prosinci 2011 toto nebylo možné.

Obr. 32: Kotel K1 – Část, na které bude probíhat modernizace. (Foto: Autor, 2012)

Obr. 33: Prostor skladování paliv a systém dopravníků před rekonstrukcí. (Foto: Autor, 2012)

5.3 Udržitelné využívání zdrojů energie

Konkrétně tato priorita není přímo definována v rozvojových plánech Olomouckého kraje, potřeba investic ovšem vychází ze závazků ČR, kde jsou v přístupové smlouvě do EU zahrnuty závazky na zvýšení podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů na 8 % k roku 2010 a na zvýšení podílu obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů na 6 % k roku 2010. Výše výkupních cen nebo zelených bonusů je však na hranici návratnosti, a proto je potřeba dotačních mechanismů, aby podpořily zájem o rozvoj obnovitelných zdrojů energie a realizaci úspor energií, jelikož pořizovací náklady jsou často důvod, proč se se zavedením těchto technologií otálí. Přitom dotace na pořízení šetrnějších technologií motivují možné žadatele, což zvyšováním podílu typu těchto zařízení povede k šetrnějšímu využívání přírodních zdrojů, snižování energetické náročnosti a tím k udržitelnému rozvoji. Prioritní osa 6 – Udržitelné využívání zdrojů energie vychází z Evropské strategie udržitelného rozvoje a je vytvořena v souladu s Národním Lisabonským programem 2005–2008, v němž se řadí mezi prioritní opatření na maximalizaci energetické a materiálové efektivnosti a racionální využívání zdrojů. V praxi se může jednat o omezení spalování fosilních paliv a tím omezení emisí škodlivých látek do ovzduší, což je jistě pozitivní jev, který již je zakomponovaný v programu rozvoje kraje jako jedna z priorit. (OPŽP, 2012a) Celkem se v této prioritní ose podařilo prosadit 129 projektům s celkovými náklady 1 493 434 534 Kč a podpora z evropských fondů a SFŽP je 823 162 601 Kč. (OPŽP, 2011b)

5.3.1 Oblast podpory 3.1 – Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE (obnovitelné zdroje energie) pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny

Největší potenciál využívání obnovitelných zdrojů energie je v našich podmínkách především ve výrobě tepla, proto je zaměřením této oblasti na vytápění a ohřev vody v sektoru rozpočtové sféry, kde je vysoký potenciál možných řešení. Instituce jako školy, domovy důchodců, mateřské školy nebo objekty ve vlastnictví obcí tak mají možnost získat příspěvek na realizaci úsporných energetických opatření a vybudování nových energetických zdrojů využívajících obnovitelné zdroje.

Další možnosti příspěvku spočívají v projektech, které mají za cíl zvýšení využívání obnovitelných zdrojů při výrobě elektrické energie. Prozatím se požadavkům této oblasti podpory podařilo vyhovět a získat podporu dvaceti projektům, které znamenají investici do této oblasti ve výši 92 580 318 Kč. OPŽP se zde podílí částkou 46 087 662 Kč. Jedná se především o menší projekty s maximálními náklady do 10 milionů. Jeden se však vymyká a jeho rozpočet je 28 237 979 Kč. Jde o projekt s názvem: „Realizace energeticky úsporných opatření - SPŠ a OA Uničov“, který je v režii Olomouckého kraje. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 2210442 Realizace energeticky úsporných opatření – SPŠ a OA Uničov

Z uznatelných nákladů 13 467 421 Kč byla určena podpora 12 120 679 Kč. (OPŽP, 2011b) Cílem tohoto projektu se stalo snížení energetické náročnosti dvou budov Střední průmyslové školy a obchodní akademie Uničov. Jednalo se o výměnu starých dřevěných oken za nová plastová okna s výplní tepelně izolačním trojsklem, dále zateplení budovy školy a dílen jak na svislých stěnách, tak zateplení půdy. Velkou změnou v tomto projektu prošla také kotelna, která se dočkala rekonstrukce a byla změněna palivová základna, která se nyní zaměřila na spalování biomasy. Prospěšnost projektu byla především ve snížení potřebné energie roční spotřeby o 728 GJ a snížení nákladů na vstupní energie o cca 1 224 000 Kč za rok. Mimo snížení energetické a finanční náročnosti budov se počítá také se snížením emisí znečišťujících látek do ovzduší, především SO₂, NO_x, CO a CO₂. Při výběrovém řízení bylo za zhotovitele vybráno sdružení firem Probi Inženýring s.r.o. a Provádění staveb Olomouc. (KÚ Olomouckého kraje, 2011c) Projekt byl schválen 14. 7. 2010 a rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo Olomouckému kraji doručeno 30. 11. 2010. Následovalo výběrové řízení a s realizací se započalo až 11. 7. 2011 a dokončen byl 2. 2. 2012 vydáním kolaudačního souhlasu.

Obr. 34: Budova OA a SPŠ Uničov Foto: Autor, 2012

Obr. 35: Nový kotel na biopaliva. (Foto: Mgr. Petr Ihnát, Krajský úřad Olomouckého kraje, 2012)

5.3.2 Oblast podpory 3.2 – Realizace úspor energie a využití odpadního tepla

Tato oblast podpory se v Olomouckém kraji, stejně jako na celém území ČR, těší největšímu zájmu a bylo v jejím rámci schváleno již 109 projektů v celkové hodnotě 1 400 854 216 s uznatelnými náklady 887 389 518 a schválenou podporou 777 074 939 Kč. (OPŽP, 2011b) Cíle této oblasti podpory spočívající v realizaci úspor energie a využití odpadního tepla se uskutečňují především prostřednictvím snižování energetických ztrát pláštěm budov a budováním efektivnějších systémů distribuce energií především na budovách neziskového sektoru. Ve většině případů se jedná o zateplování fasád, střešních prostorů a výměnu oken proti nadměrným ztrátám tepla. Dalším cílem je zvýšení podílu na využití odpadního tepla na výrobu elektrické energie či vytápění dalších objektů. (OPŽP, 2012a)

Projekt č. 1193004 Energetické úspory UPOL 2

Z celkového množství se nejčastěji ve struktuře objevují projekty na úspory energií v mateřských školách, základních školách, obecních úřadech a největší částku dotací se podařilo získat na projekt „Energetické úspory UPOL 2“, který si připravila Univerzita Palackého v Olomouci, a podařilo se jí získat příspěvek ve výši 60 183 335 Kč. Celý projekt však vyjde na 83 229 265 Kč. Jedná se pouze o jednu z částí komplexní rekonstrukce a zateplení budov univerzity a ubytovacích kolejí, jež měla tři části a všechny byly schváleny v této oblasti podpory. Celkem získala univerzita na zateplování svých budov 112 752 425 Kč. (OPŽP, 2011b) Konkrétně se v rámci projektu Energetické úspory UPOL 2 jednalo o výměnu oken, dveří a zateplení obvodových stěn a střešních plášťů budov děkanátu přírodovědecké fakulty na Tř. Svobody 686/26, laboratoře optiky UP na Tř. 17. listopadu 50a, Lékařská fakulta – Teoretické ústavy na Hněvotínské č. 3, objekty právnické fakulty na adrese Tř. 17. listopadu 6 a 8. Práce již byly dokončeny počátkem školního roku 2011/2012. (CRR ČR, © 2010–2011b)

5.4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

V této prioritní ose se na území Olomouckého kraje podařilo prosadit 111 projektům a získat v rámci OPŽP podporu 1 311 234 361 Kč, což je druhá nejvyšší

schválená podpora ihned po prioritní ose 1. Celková investice do tohoto odvětví se vyšplhala na ještě vyšší částku, a to 1 752 146 344 Kč. Finanční náročnost projektů v odpadovém hospodářství se řadí mezi ty vyšší a ve struktuře projektů se nachází velké množství projektů, jejichž náklady se pohybují v řádech desítek milionů a dokonce dva projekty, jejichž náklady se čítají ve stovkách milionů. (OPŽP, 2011b)

Situace v celé ČR je stále neuspokojivá, jelikož převládá odstraňování odpadů nad jejich využíváním, jelikož oddělené shromažďování není dostatečné. Stejně tak oblast nakládání s nebezpečnými odpady a biologicky rozložitelným odpadem je stále problémovou. Cílem této prioritní osy je podpořit snižování měrné produkce odpadů, maximalizovat využívání odpadů, minimalizovat negativní vlivy při nakládání s odpady a odstraňovat závažné ekologické zátěže. Všechny tyto priority určuje Plán odpadového hospodářství ČR, čímž je zaručeno, že podporované oblasti a typy projektů jsou nastaveny přesně podle potřeb tohoto odvětví. (OPŽP, 2012a)

5.4.1 Oblast podpory 4.1 – Zkvalitnění nakládání s odpady

V rámci této oblasti podpory je možno podpořit projekty v oblasti odpadového hospodářství a recyklace, o čemž se hovoří i v Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (PRUOOK). Potřeby kraje lze hledat v předcházení vzniku a omezování produkce odpadů, popřípadě recyklování většího procenta odpadů. Konkrétní podporované aktivity PRUOOK, které přispívají k plnění cíle rozvojové priority D – Kvalita života jsou:

- Podpora budování nových a rozšíření kapacity stávajících zařízení na úpravu, recyklaci a využití odpadů
- Podpora budování a rozšiřování systému separovaného sběru využitelných složek komunálních odpadů a separačních dvorů
- Podpora technologií produkujících nižší množství odpadů oproti stávajícím technologiím
- Vytvoření udržitelného systému likvidace odpadů

Díky podpoře třídění a ekologické likvidace se Olomoucký kraj řadí na třetí příčku nejuspěšnějších krajů ČR v míře třídění odpadů a výtěžnost odděleně sbíraných odpadů má stoupající tendenci, jelikož se stále posiluje síť sběrných nádob. (KÚ Olomouckého kraje, 2011b) Zpráva vyhodnocení Programu odpadového hospodářství Olomouckého kraje 2010 uvádí, že dochází k uspokojivému naplňování cílů vyplývajících z Programu

odpadového hospodářství Olomouckého kraje. Jak již bylo uvedeno, tak díky rozšiřující se síti sběrných míst na tříděný odpad a propagace a informační kampaň na podporu třídění přispěly ke zvyšujícímu se podílu tříděných odpadů. Naopak problémy stále přetrvávají v oblasti zvyšování materiálového využívání odpadů a stále tak přetrvává problém se skládkováním komunálních odpadů, které je do budoucna neudržitelné a Olomoucký kraj bude muset tyto problémy do budoucna řešit posílením kapacit zařízení k energetickému zpracování odpadů. (KÚ Olomouckého kraje, 2011e) V rámci OPŽP již bylo v této oblasti podpořeno 105 projektů s celkovými náklady 978 051 345 Kč a podpora činí 667 378 805 Kč. Na počet projektů druhá nejúspěšnější oblast podpory poukazuje na zájem obcí jako žadatelů na vyřešení problémů odpadového hospodářství na svých územích a podpora z OPŽP tak napomáhá k plnění cílů Programu odpadového hospodářství Olomouckého kraje. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 1304608 Centrální sběrný dvůr Rapotín

Nejvyšší podíl na schválené podpoře si ukrojil projekt obce Rapotín, která na svůj projekt vybudování nového centrálního sběrného dvoru získala příspěvek 68 101 062 Kč, přičemž celková cena projektu je 90 996 738 Kč. Jedná se o vybudování zpevněných ploch, haly určené pro sběr separovaného odpadu, kompostárnu, boxy, přístřešky, inženýrské sítě, příjezdovou komunikaci a zakoupení technologického vybavení. Toto zařízení bude sloužit ke sběru separovaných odpadů, využití ostatních odpadů a krátkodobému skladování nebezpečných odpadů. (CRR ČR, © 2010–2011a)

Celkem bude v objektu vybudováno 17 objektů pro potřeby sběru, třídění a krátkodobému skladování odpadů. Toto zařízení bude sloužit pro území šumperska, což představuje přibližně 60 000 lidí. Podle Mgr. Lenky Zindulkové z Obecního úřadu Rapotín schvalování projektu proběhlo naprosto bez potíží a projekt zpracovaný externí firmou byl podpořen a již v květnu 2012 bude zahájena realizace. Práce by měly být dokončeny do května roku 2013.

5.4.2 Oblast podpory 4.2 – Odstraňování starých ekologických zátěží

Projektů přijatých v této oblasti podpory v Olomouckém kraji je pouze 6, ale jedná se o akce s vysokými náklady, jelikož schválený příspěvek v této oblasti dosáhl 643 855 555 Kč, což znamená v průměru přibližně 107,3 milionu Kč na jeden projekt. Celkové náklady těchto projektů vyjdou na 774 094 999 Kč. Takováto vysoká

částka vychází především vlivem dvou projektů, jejichž celkové náklady jsou u jednoho 268 milionů a u druhého téměř 438 milionů korun, což výrazně převyšuje ostatní projekty a proto se jimi budu dále zabývat podrobněji. (OPŽP, 2011b) V programovém dokumentu OPŽP je uvedeno, že tato oblast podpory vychází ze Státní politiky životního prostředí 2004–2010, kde je řešení starých ekologických zátěží zakomponováno v kapitole Sanace starých ekologických zátěží. Státní politika životního prostředí dokonce ukládá využít evropských fondů pro získání financí na ověření rizikovosti vytipovaných lokalit a případných sanačních prací na lokalitách, které ohrožují životní prostředí a zdraví lidí. Opatření před vznikem OPŽP byla financována z různých zdrojů ministerstev, krajských úřadů a v malé míře také soukromých zdrojů, což ovšem pokrývalo pouze zabezpečení havarijních stavů, ovšem nejednalo se o úplné sanace. Současný stav je již přijatelnější, ale stále situace není udržitelná a je tak potřeba zajistit více prostředků pro odstraňování starých ekologických zátěží, pro něž nelze využít současné finanční zdroje. (OPŽP, 2012a)

Projekt č. 1318693 Odstranění ohnisek znečištění bývalé továrny na impregnaci dřeva v areálu Mostního obvodu ČD a.s., Brodek u Přerova

Jedná se o projekt realizovaný firmou České dráhy a.s., která připravila projekt na sanaci bývalého areálu na impregnaci dřeva a získal na něj podporu 191 758 403 Kč z OPŽP. Celková částka nápravných opatření však představuje 268 443 983 Kč. Jedná se o znečištěnou lokalitu dřívější továrny na impregnaci dřeva, která fungovala do roku 1960, poté v roce 1961 byl areál převeden mezi majetek tehdy Československých státních drah a později přešel do majetku společnosti České dráhy a.s. Lokalita je zatížena silnou kontaminací zeminy a podzemních vod organickými karcinogenními látkami, ropnými uhlovodíky, jako pozůstatek po dřívějším provozu. Vysoké riziko pro životní prostředí donutilo k neodkladnému řešení této staré ekologické zátěže. Oblast je v neustálém zájmu orgánů státní správy, především Ministerstva životního prostředí a České inspekce životního prostředí, jelikož se lokalita nachází uvnitř Chráněné oblasti přirozené akumulace vod a nařízením vlády č. 103 z roku 2003 je oblast zařazena také mezi „zranitelné oblasti“, jenž mimo jiné slouží také jako zdroje pitné vody. Teprve v roce 2007 však nechaly České dráhy zpracovat plošný ekologický audit a analýzy závažnosti ekologických zátěží na svých pozemcích, z nichž lokalita bývalé továrny u Brodku u Přerova vyšla jako nejpotřebnější a nejvhodnější pro předložení žádosti o dotaci z OPŽP, jelikož České dráhy ani jejich právní předchůdci nefigurují jako původci znečištění. (České dráhy, 2010) V praxi se projekt sestává především

z postupného selektivního odtěžení a likvidace zeminy a stavebních hmot znečištěných dehtovými oleji v prostoru bývalé provozovny. Tyto materiály budou předávány k likvidaci oprávněným subjektům, které dle míry znečištění provedou biodegradaci nebo termickou likvidaci ve spalovně. Pro potřeby odtěžení ohnisek znečištění bude zapotřebí provést také demolici několika přízemních objektů, rampy na mytí vozidel a dočasnou demontáž části železniční vlečky, která se nachází nad nebo v těsné blízkosti ložisek znečištění. (CRR ČR, © 2010–2011d) Práce na sanaci se předpokládají na dva roky a po jejich dokončení bude riziko kontaminace a rozšíření na další oblasti odstraněno. Za realizaci projektu je odpovědný odbor kolejových vozidel, oddělení životního prostředí. (České dráhy, 2010) Během realizace sanačních prací bude stále probíhat průzkum, který bude sloužit k přesnému určení rozsahu těžebních prací a následná analýza rizik změny stavu a vývoje znečištění podzemních vod. Žadatel se taktéž zavázal k realizaci postsanačních měření a monitoringu podzemních vod v trvání tří let po skončení prací. (CRR ČR, © 2010–2011d)

Projekt č. 16273881 Realizace nápravných opatření na lokalitě Litovel – Nasobůrky

V roce 2009 byla při rozboru vzorků vody ze studny Zemědělského družstva Haňovice zjištěna přítomnost chlorovaných uhlovodíků a následné opakované rozbory vody prokázaly trvalejší znečištění jímaných vod tetrachlorethenem (PCE) a trichlorethenem (TCE) v řádu desítek $\mu\text{g.l}^{-1}$. Tyto látky patří mezi chlorované alifatické uhlovodíky pocházející výhradně z lidské činnosti a jde o chemické polutanty pocházející z výrobních, servisních a čistírenských aktivit. Na základě tohoto zjištění město Litovel zadalo firmě Litolab spol. s r.o. provést monitoring v domovních studnách v místní části Litovel Nasobůrky. Laboratorní rozbory vzorků vody probíhaly v období od března do prosince 2010 a bylo opakovaně prokázáno překročení mezních limit pro tyto látky a byly vytipovány čtyři možné ložiska znečištění. V rámci monitoringu znečištění bylo provedeno 5 nových vrtů, ze kterých se odebíraly vzorky v období února až března 2011 a podle výsledků byl určen zdroj znečištění v lokalitě nezrekultivované skládky tuhých komunálních odpadů Nasobůrky, jelikož vody odebírané z vrtů v těsné blízkosti obsahovaly hodnoty chlorovaných ethylenů v řádu stovek $\mu\text{g.l}^{-1}$. Skládka fungovala přibližně od poloviny 20. století do roku 1991, kdy byly odpady neřízeně ukládány, a k této činnosti neexistuje žádná evidence. Od roku 1991 na stejné lokalitě navázala oficiální skládka města Litovle, která již byla

v souladu s předpisy a v jejím základu byla nepropustná vana, tudíž znečištění musí pocházet z předchozí činnosti. V provozu byla do poloviny roku 1996 a poté bylo skládkování ukončeno a následně povrch skládky pokryt zeminou a zarovnan. V současné době jsou škodlivé látky pravděpodobně vymývány srážkovými vodami, popřípadě mělkým oběhem podzemních vod a šíří se dále do saturevané zóny a pokračuje ve směru toku podzemní vody východním a severovýchodním směrem na místní část Litovel – Nasobůrky. Podle studie firmy Dekonta z dubna 2011 dosahuje vzdálenosti 1000–1500 m od zdroje znečištění a čelo kontaminačního mraku se nalézá přibližně 200–300 m od hranice II. ochranného pásma vodního zdroje Litovel – Čerlinka a možné dosažení této hranice je v horizontu 10 až 15 let. Vzhledem k charakteru látek a koncentrace v jednotlivých objektech měření se odborníci domnívají, že kontaminační mrak ještě nedosáhl svého maxima a bude docházet k jeho dalšímu rozšiřování. Studie firmy DEKONTA také poukázala na fakt, že bez aktivního sanačního zásahu na odstranění chlorovaných uhlovodíků v podzemní vodě není možné vyloučit zdravotní rizika pro obyvatelstvo. Nápravné cíle počítají především se zamezením dalšího vymývání zmiňovaných látek z areálu skládky, a to odstraněním nebezpečných odpadů a kontaminovaných hornin. Další prioritou je snížení obsahu chlorovaných uhlovodíků v podzemní vodě a snížení expozice příjemců těmito škodlivými látkami. Dne 23. 6. 2011 zastupitelstvo města Litovle schválilo podání žádosti na dotaci z OPŽP na odstranění této staré ekologické zátěže. Náprava by měla probíhat formou odstranění odpadů a zemin kontaminovaných chlorovanými uhlovodíky a dále sanace podzemních vod formou chemické oxidace přímo v místě znečištění. (KÚ Olomouckého kraje, 2011a) Sanační práce by měly přijít celkem na 437 806 798 Kč a podpora z OPŽP tak činí 394 026 118 Kč, jelikož všechny náklady byly uznány za způsobilé. (OPŽP, 2011b) Prozatím je projekt pouze na papíře a od července 2011 schválen k financování z evropských fondů. Jelikož se ale jedná o velkou částku, je i desetiprocentní podíl města Litovle velkým zatížením městského rozpočtu a proto radnice vede vyjednávání s Magistrátem Olomouckého kraje o možnostech podílení se kraje na dofinancování projektu. Vše je prozatím ještě zdržováno vleklými výběrovými řízeními na zhotovitele a také nejasným postupem prací, jelikož sanace se bude muset přizpůsobit dílčím zjištěním až při konkrétní realizaci projektu. Podle vedoucího odboru životního prostředí města Litovle pana Ing. Pavla Kurfürsta je však šance, že se s pracemi začne již v roce 2013.

Obr. 36: Vjezd na lokalitu bývalé skládky. Foto: Autor, 2012

Obr. 37: Povrch zavezené skládky u Nasobůrek. Foto: Autor, 2012

Obr. 38: Pohled na část skládky směrem na Litovel. Foto: Autor, 2012

5.5 Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Pátá prioritní osa se skládá z jedné oblasti podpory, ve které bylo schváleno řídicím výborem OPŽP na území Olomouckého kraje pouze 5 projektů s celkovými náklady 64 263 440 Kč a podpora z OPŽP v tomto případě činí 44 126 995 Kč. (OPŽP, 2011b) Tato prioritní oblast vychází z priorit Evropské unie v oblasti životního prostředí, kdy se hledáním úspor, nahrazováním škodlivých látek při výrobě, vývojem nových šetrných technologií podporuje zároveň hospodářský růst regionů a zlepšení životního prostředí v průmyslových oblastech. (OPŽP, 2012a)

5.5.1 Oblast podpory 5.1 – Omezování průmyslového znečištění

V této oblasti se nejvíce mluví o aplikaci takzvaných BAT (Best Available Technologies), což v praxi znamená snahy o používání nejšetrnějších dostupných technologií. Peníze z této osy jsou směřovány přímo malým a středním podnikům na prosazování výrobních postupů šetrných k životnímu prostředí, na vývoj

informačních technologií integrované prevence a kontroly znečištění. Jak již bylo uvedeno výše, bylo v Olomouckém kraji schváleno pouze 5 projektů v této oblasti, z nichž dva částkou schválené podpory převyšují ostatní, a proto se o nich zmíním konkrétněji.

Projekt č. 812853 Odsávání a ustalování spalin z elektrických obloukových pecí

Projekt Slévárny Unex s. r. o. je ohodnocen na 18 492 600 Kč, přičemž podpora byla vypočítána na 12 967 500 Kč. Náplní projektu bylo instalování nové technologie na odsávání splodin při tavení. Původní technologie totiž nebyla vyhovující pro příslušné hygienické normy platné od 1. 1. 2010 a bylo třeba zařízení upravit tak, aby bylo možné dodržet požadované hodnoty pro vypouštění škodlivin a prachu do ovzduší. Rekonstrukce zahrnovala úpravy odsávacích zákrytů pecí, výměny odsávacích potrubí, instalaci nových filtrů vyhovujících pro dané výkony a montáž ventilátorů. (CRR ČR, © 2010–2011c)

Projekt č. 1602681 Nákup technologie snižující znečištění vody a ovzduší při výrobě pololátky v OP papírna, s.r.o.

Výši schválené podpory 12 379 000 Kč a celkovými náklady 20 064 326 Kč se tento projekt OP papírny s.r.o. podobá předchozímu projektu. (OPŽP, 2011b) Podle informací pana Ing. Jaroslava Černohe z OP papírna s.r.o. a Studie proveditelnosti k tomuto projektu se zde jednalo o zakoupení a instalaci zařízení na odtah a likvidaci amoniaku a zařízení na eliminaci zatížení ČOV odpadními vodami při výrobě pololátky z buničiny z jednoletých rostlin. Buničina je vyráběna natronovým způsobem, při kterém dochází k rozvolnění vstupních surovin, jimiž jsou lněná nebo konopná koudel. Tyto suroviny jsou dále mechanicky čištěny, kráceny a zpracovány ve vařácích za pomoci teploty, tlaku a chemikálií, kde dochází zároveň k procesu delignifikace. Odvařený materiál je posléze ještě dopravován k jemnému praní, rozvolnění a konečnému mletí. Nakonec se směs bělí ve čtyřech stupních, vysušuje a zpracovává do konečné podoby. Při tomto procesu výroby vznikají prachové emise, amoniak a takzvané černé a BIVISové vody. Náplní projektu jsou dvě oblasti. V první se řešilo zamezení veškerých úniků prachových látek a amoniaku do ovzduší. Jednalo se o dobudování odsávání plynů z různých částí výroby, které nebyly dříve napojeny na systém odtahu, který plyny odvádí do praček plynu nebo do prostor kotelny, kde se plyny využívají k přívodu vzduchu do spalovacích kotlů a spalují se. Druhá oblast projektu byla zaměřena na snížení objemu vod znečištěných černým louhem, které byly čištěny na vlastní ČOV a nebo odváženy ve vlakových cisternách k dalšímu

energetickému využití především do celulózek, částečně však i na čistírny odpadních vod. BIVISové vody byly odčerpávány a odváženy na čištění do čistíren odpadních vod mimo areál firmy. Technologie pořízená v rámci projektu spočívá v zakomponování parní odparky do systému odpadních vod, což umožnilo mísení BIVISových vod do nádrží s přefiltrovaným černým louhem. Tato směs je následně čerpána do parní odparky, která redukuje množství na 43 % původního objemu a zvyšuje tak koncentraci na výstupní hodnotu 30 %, což také zvyšuje využitelnost k dalšímu zpracování v celulózkách. Zařízení tak snižuje objem odpadních vod nutných k čištění nebo dalšímu zpracování a zároveň tak ulehčuje čistírnám odpadních vod a navíc umožňuje efektivnější zhodnocení odpadních vod mimo papírnu. Snížením odváženého objemu kleslo také dopravní zatížení, což má pozitivní vliv na životní prostředí. Projekt je již dokončen a zařízení plní svou funkci. Motivací k realizaci toho projektu bylo pro firmu především snížení objemu vod k čištění, jelikož toto představovalo nemalé náklady. Dále byla Krajským úřadem v Olomouci stanovena podmínka integrovaného povolení, která se týkala odstranění prachových látek a amoniaku unikajících do ovzduší. Firma OP papírna s.r.o. si na vyřízení potřebných náležitostí okolo přidělení dotace najala firmu Český projekt – poradenství, s.r.o., která se postarala o zpracování studie a vyjednání podpory. Administrativní proces při žádání o dotaci však podle informací Ing. Černohouse realizaci projektu zbytečně zdržel a technologie při rychlejších jednání mohla být využívána již mnohem dříve.

Obr. 39: Nová parní odparka pořízená s příspěvkem OPŽP. Foto: Autor, 2012

5.6 Zlepšování stavu přírody a krajiny

Tato prioritní osa zaměřená přímo na ochranu přírody má nejčlenitější strukturu a dělí se na 6 oblastí podpory. Možná také díky tomuto faktu je zde počet schválených projektů v Olomouckém kraji nejvyšší. Podporu se zde podařilo získat 144 projektům a OPŽP se podílí na jejich financování částkou 396 152 574 Kč z celkových nákladů 479 919 811 Kč. (OPŽP, 2011b) Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje zařazuje mezi aktivity přispívající plnění svých cílů:

- Zvýšení ekologické stability
- Zvýšení retenční schopnosti krajiny
- Ochrana krajinného rázu
- Zvýšení ochrany roztroušené zeleně a její nová výsadba
- Obnova a údržba lokalit významných z hlediska ochrany přírody
- Zřízení dalších přírodních parků v doposud harmonické krajině
- Realizace programů a opatření na ochranu a zvýšení biodiverzity, včetně záchranných stanic, obnovy a vytváření nových významných krajinnotvorných prvků.

V rámci šesté prioritní osy OPŽP lze získat dotace na projekty v rámci všech těchto cílů a přispět tak k podpoře daných priorit. (KÚ Olomouckého kraje, 2011b)

5.6.1 Oblast podpory 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000

Specifická oblast podpory pro potřeby financování zajišťování podkladů pro vyhlášení schválených evropsky významných lokalit a zajišťování podkladů pro naplnění povinnosti monitoringu podle Směrnic Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Tato úzká oblast má v rámci Olomouckého kraje pouze jeden podpořený projekt, jehož žadatelem je sám Olomoucký kraj. (OPŽP, 2012a)

Projekt č. 114161 Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000 v Olomouckém kraji

Kraj na tento projekt získal díky 15 % částky ze SFŽP, příspěvek ve výši 100 % celkových nákladů, které byly 10 136 413 Kč. V projektu se jedná o vytvoření národní části evropské soustavy chráněných území Natura 2 000. V Olomouckém kraji jde o 54 evropsky významných lokalit, které musely být vyhlášeny jako přírodní památka nebo přírodní rezervace, k čemuž je třeba zpracování plánů péče o tyto lokality a jejich řádného zaměření, definování a označení přímo v terénu. Peníze získané z OPŽP tak poslouží především na zpracování plánů péče pro 41 lokalit, geodetické zaměření 20 lokalit a označení 20 lokalit příslušnými cedulemi s informacemi o předmětu ochrany. Dále bylo v rámci projektu vytvořeno 1500 barevných publikací, 1 000 kusů multimediálního CD prezentující soustavu Natura 2 000 v Olomouckém kraji a vytvoření informačních tabulí označujících 29 lokalit. (KÚ Olomouckého kraje, 2010) Podle Ing. Josefa Potsche z odboru investic a evropských programů Krajského úřadu Olomouckého kraje bylo již do půlky dubna 2012 provedeno geometrické zaměření lokalit, byla vytvořena publikace, propagační CD a informační tabule popisující jednotlivé lokality Natura 2 000 v Olomouckém kraji. Poslední aktivitou v rámci projektu, jež ještě zbývá realizovat je vyznačení lokalit v terénu cedulemi a informačními tabulemi.

5.6.2 Oblast podpory 6.2 – Podpora biodiverzity

Pod termín podpora biodiverzity můžeme zařadit širokou škálu možností, co si lze pod tímto pojmem představit. OPŽP se zde zaměřuje na posílení populací ohrožených druhů rostlin a živočichů a jejich biotopů, posílení biologické rozmanitosti na úrovni stanovišť a snížení negativních antropogenních vlivů na přírodu a krajinu. Tyto cíle vycházejí ze soustavy strategických dokumentů, jako Státní politiky životního prostředí 2004–2010, Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky a Strategie udržitelného rozvoje České republiky. Přínos pro Olomoucký kraj má 8 prozatím schválených projektů s celkovými náklady 107 950 218 Kč a podporou z OPŽP 93 756 069 Kč. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 1558972 Dům přírody Litovelského Pomoraví

Jako největší projekt po finanční stránce a zároveň netypickým příkladem financovaných projektů je záměr Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR). Byl podpořen částkou 64 596 368 Kč, přičemž celkové náklady si vyžádají 74 270 588 Kč. (OPŽP, 2011b) Pod tímto názvem je těžké představit si projekt, který bude mít ve výsledku pozitivní vliv na biodiverzitu. Skutečnost však taková je. Podle studie záměru poskytnuté k nahlédnutí AOPK ČR se pod tímto názvem totiž skrývá projekt, jehož cílem je navázání na centrum ekologických aktivit Sluňákov na okraji obce Horka nad Moravou, jenž přiléhá okrajem svého areálu na hranici CHKO Litovelské Pomoraví a dalším dílem projektu je úprava bývalé hájovny Šargoun a jejích pozemků poblíž Litovle. Záměrem je upravení těchto dvou areálů na ukázkové biotopy informující návštěvníky o přírodních procesech a vztahu člověka a přírody na příkladu lužního lesa. Areál Sluňákova se tak má upravit v jistých bodech, přičemž hlavní roli by zde měla hrát volnost a živlost přírody, která bude areál sama dotvářet a vyvíjet. V současnosti se v areálu nachází různé typy biotopů. Jedná se o čtyři tůně, rybník, mokřady, louky a lužní les. Mimo úpravy biotopů se počítá také s úpravou provozu v souvislosti s rozšířením aktivit centra. Mezi hlavní plánované technické zásahy patří úprava meliorační svodnice na pozemcích, přeložení elektrického vedení, doplnění zemního valu před domem centra ekologických aktivit, výstavba občerstvení a skladu kol pro půjčování, mola pro vodáky na Mlýnském potoce, místa na táboření a vybudování kompletní okružní cesty areálem včetně potřebných mostků. Smyslem návrhu projektu je vytvoření různých prostředí s vysokou ekologickou a výtvarnou kvalitou při respektování nivního charakteru prostředí. Ústřední osou areálu se stane okružní cesta, která umožní návštěvníkům projít většinu různých prostředí včetně mokřadů, kde bude vybudován povalový chodník. Celá cesta bude řešena bezbariérově a budou se na ni napojovat přístupové komunikace. Jako další atrakce jsou pro návštěvníky plánovány stavby altánu, domov pro strážce ostrova na rybníku, umělý kopec s jeskyní, divadelní a taneční podium, molo na rybníce, ukázka půdního profilu a celá řada stanic s informacemi o přírodě areálu. Další lokalita patřící k projektu je areál bývalé hájovny Šargoun u Litovle, který je ve stádiu devastace. Jedná se o budovu hájovny, přístavky, stodolu, studnu, septik a oplocení. Plánovaný záměr je využití objektu pro provoz informačního střediska, jež bude obsahovat WC pro veřejnost, recepci s prodejnou, výstavní místnost, učebnu a inspekční pokoje. Stodola se plánuje upravit pro účely venkovní učebny a zbytek staveb bude odstraněn. V areálu se nachází

také stará ovocná zahrada, která se plánuje obnovit za použití krajových odrůd. Podle Mgr. Petra Zifčáka ze Správy CHKO Litovelské Pomoraví v Litovli projekt již prošel územním i stavebním řízením a byly vydány příslušné povolení a v současné době je projekt ve fázi výběrového řízení na dodavatele stavby. Záměr je zpracováván již třetím rokem a průběh schvalování podle Mgr. Zifčáka odráží ekonomickou a politickou situaci v ČR.

Obr. 40: Centrum ekologických aktivit Sluňákov Foto: Autor, 2012

Obr. 41: Pohled na řešené území ze střechy budovy CEA Sluňákov. Foto: Autor, 2012

5.6.3 Oblast podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur

Posílení ekologické stability krajiny lze uskutečnit především obnovou krajinných prvků, budováním územních systémů ekologické stability (ÚSES) a zvyšováním stability lesních ekosystémů. Na tyto aktivity je připravena podpora z oblasti podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur. Realizace opatření v rámci této oblasti podpory pomáhá k plnění cílů Státní politiky životního prostředí a dalších strategických dokumentů na úrovni České republiky. (OPŽP, 2012a) Olomoucký kraj ve svém programu rozvoje rovněž zmiňuje aktivity jako zvýšení ekologické stability krajiny nebo zvýšení ochrany roztroušené zeleně a její výsadbu jako žádoucí a přispívající k plnění cílů rozvojové priority D – Kvalita života Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (KÚ Olomouckého kraje, 2011b) K plnění těchto cílů pomohl OPŽP v případě 34 projektů, jejichž celkové náklady jsou 59 884 284 Kč a podpora z OPŽP vychází na 54 616 991 Kč a ve většině případů se jedná o projekty obnovy zeleně s celkovými náklady do 1 milionu korun. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 2644803 Realizace prvků ÚSES – LBK 17/46 b a RBK 1539 b,c,d,e v k.ú.Tučín

Obec Tučín získala podporu 8 243 916 Kč na projekt s názvem „Realizace prvků ÚSES – LBK 17/46 b a RBK 1539 b,c,d,e v k.ú.Tučín“. V projektu se jedná o vytvoření prvků ÚSES na zatravněných plochách, kdy se budou vysazovat keře a stromy. K osazení se využívá stromků jak lesní výsadby, malých rostlinek, tak stromů typu alejové výsadby, kde se jedná o větší kusy několikaletých stromů. Kvůli chránění výsadby proti okusům zvěří se v projektu počítá také s vytvořením oplocenky, která zamezuje vstupu zvěře. Projekt je v současné době, na začátku dubna 2012, již téměř dokončen. Starosta obce Tučín Jiří Řezníček však při rozhovoru uvedl, že Státní fond Životního prostředí stále nebyl schopen vyřídit smlouvu o poskytnutí dotace, bez které není možno čerpat peníze a proplácet tak předložené faktury i přesto, že veškeré podklady byly ze strany žadatele odeslány již v září 2011. Tato situace dostává žadatele i firmu provádějící konkrétní práce do složité situace. Pravidla totiž udávají povinnost při oznámení o schválení dotace připravit veškeré podklady k projektu a ve veřejné soutěži vybrat zhotovitele, který se zaváže projekt realizovat v určitých termínech a tyto materiály zaslat na SFŽP pro přípravu smlouvy. Jelikož však stále ještě není podepsaná smlouva o poskytnutí dotace, nedostane obec prozatím proplacené žádné z již proinvestovaných peněz.

5.6.4 Oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny

Tato oblast podpory je svým zaměřením připravena na podpoření nápravy v minulosti nevhodně upravených toků, nevhodně odvodněných mokřadů a dalších činností zvyšujících retenční schopnost krajiny a zmírňující vodní a větrnou erozi a riziko povodní. (OPŽP, 2012a) Na území Olomouckého kraje se mezi schváleným projekty v rámci OPŽP objevují projekty všech typů a s různými náklady. Celkem všech 26 podpořených projektů získalo dotaci 76 725 357 Kč a jejich celkové náklady se vyšplhají na 94 248 277 Kč. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 2838313 Bělotín – krajinnotvorná a protipovodňová opatření na katastru obce

Nejvyšší náklady si vyžádá projekt „Bělotín – krajinnotvorná a protipovodňová opatření na katastru obce“ pro jehož uskutečnění je třeba 12 404 177 Kč a příspěvek z OPŽP činí 8 682 924 Kč. (OPŽP, 2011b) Podle informací Ing. Petra Svobody z Obecního úřadu Bělotín vznikl záměr realizovat projekt protipovodňových opatření již po velkých povodních v roce 1997 a obec se nadále utvrdila o jeho potřebnosti dalším vyléváním Bělotínského potoka a toku Luhy v letech 2006, 2007, 2009 a 2010, na což měl vliv průběh stavby a nynější přítomnost velkých zpevněných ploch dálnice. V projektu se jedná především o protipovodňovou ochranu obcí Bělotín a Polom, v jejímž rámci se počítá se stavbou dvou vodních děl navržených projektantem vodohospodářských staveb Ing. Kudou z firmy Aquaplan Lipník nad Bečvou, s nímž obec dlouhodobě spolupracuje. Jedná se o vodní dílo „Revitalizace nad Tigemmou“ v katastrálním území obce Bělotín, které bylo vybudováno ještě za působnosti meliorační správy, leží na hlavním melioračním zařízení a představuje přítok Bělotínského potoka, kam je zaústěna i voda z nově vybudované dálnice. Další část tvoří soustava tří propojených nádrží na toku Lučinka v katastrálním území obce Lučice na Moravě. Oba projekty mají již vydané stavební povolení a probíhají výběrové řízení na dodavatele staveb. Financování bylo shrnuto pod jeden společný projekt, jenž byl schválen až po odvolání, jelikož původní stanovisko OPŽP bylo zamítavé. Připomínky OPŽP si vyžádaly pozměnění projektu, který tak vedle primární retenční funkce budou plnit další funkce z hlediska ochrany přírody a krajiny. Například nádrž Nad Tigemmou je mimo zařízení proti vzdouvání hladiny upraveno tak, že obsahuje mokřadní část, která ovšem snižuje retenční schopnost díla, ale poskytuje životní prostředí pro obojživelníky, jejichž výskyt zde byl prokázán ještě před stavbou dálnice a AOPK ČR

na svých závěrech trvá i přes nynější absenci těchto živočichů v okolí. Na druhé lokalitě spojených nádrží Lučinka je původně zamýšlený cíl spojen také s dalšími opatřeními a sekundární funkcí by mělo být vytvoření mokřadního systému pro život a hnízdění drobného vodního ptactva. Dále bylo nutné do projektu zahrnout rozšíření počtu stupňů biologického dočišťování stávající čistírny odpadních vod a odsazovací nádrže, která je prozatím nedostatečná a nefunkční. V rámci primárního cíle zvýšení ochrany zdraví a majetku občanů obcí již v území proběhly nejnnutnější úpravy ve spolupráci s obcemi Jindřichov, Polom a s SO ORP Hranice, kdy byly zvětšeny průtočné profily propustí a mostků na Bělotínském potoce, jeho přítocích a na potoce Doubrava z financí obce. Projekt financování z OPŽP by měl dotvořit celý protipovodňový systém.

5.6.5 Oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny

Rozhodně nejvyšší počet projektů schválených v prioritní ose 6 v Olomouckém kraji patří právě do této oblasti podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny, ve které se povedlo prosadit 69 žadatelům, kteří si rozdělí podporu z OPŽP 152 996 950 Kč a jejich projekty si vyžádají celkem 198 180 857 Kč. (OPŽP, 2011b) Tato oblast podpory je určena především na udržitelný rozvoj sídel prostřednictvím zvyšování počtu přírodních ploch, odstraňování starých objektů a zátěží v chráněných územích a vznik a obnovu přírodní zeleně v urbanizovaném prostředí. (OPŽP, 2012a) Z těchto aktivit však v projektech podpořených na území Olomouckého kraje převládá zcela jednoznačně regenerace a revitalizace starých parků a původní vegetace v intravilánech měst či obcí.

Projekt č. 1534476 Regenerace zeleně ve vybraných lokalitách města Jeseník

Stejně tak i v případě nejnákladnějšího projektu v této oblasti podpory, který si vyžádá celkem 11 648 869 Kč a bude podpořen v rámci OPŽP 10 477 584 Kč se jedná o projekt, který řeší postupné ošetření a úpravu dřevin v šesti lokalitách lázeňského města Jeseník. (OPŽP, 2011b) Podle městského úřadu město Jeseník celoročně navštěvuje velké množství turistů i lázeňských hostů, kteří přijíždějí kvůli léčebným kúram místních lázní založených Vincenzem Priessnitzem, což je pro město nezanedbatelným zdrojem příjmů. Proto by mělo město nabídnout svým hostům i příjemné prostředí, k čemuž upravená městská zeleň a parky jistě přispějí. Navíc stav některých stromů v parcích již ohrožuje životy a je třeba je proto upravit nebo zcela odstranit. Projekt řeší regeneraci parčíku na ulici Vodní, Raymanův park, Náměstí

Svobody, hřbitovy na ulici Husova a v Bukovicích a největší část prací bude prováděna v parku Smetanovy Sady. V celku je v rámci projektu potřeba ošetření 1300 kusů dřevin a odstranění 261 starých stromů a odfrézování 46 pařezů. Vzhledem k husté předchozí výsadbě nebudou všechny odstraněné stromy nahrazeny, jelikož by noví jedinci neměli dostatečný prostor pro svůj vývoj a v rámci projektu se tak počítá s vysazením pouze 60 kusů nových dřevin. Největších zásahů se dočká především park Smetanovy Sady, jelikož dendrologický průzkum odhalil velmi špatný stav buků v Aleji nářků a v rámci bezpečnosti bude třeba řadu z nich odstranit. V místech, kde pokácení dřevin způsobí výpadek v kompozici parku, budou tyto stromy nahrazeny novými. Zbytky Aleje nářků podél říčky spojují tento park s Raymanovým parkem. Ten má již různou věkovou strukturu dřevin, což je výhodné pro postupnou regeneraci. I zde však bude muset být odstraněna řada poškozených stromů. Na zbytku lokalit se jedná také o odstranění nemocných dřevin, úpravy dřevin, jejichž stav ohrožuje kolemjdoucí a případnou výsadbu nové zeleně. (MÚ Jeseník, 2011)

5.6.6 Oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod.

Poměrně specifické zaměření této oblasti podpory se povedlo využít v 6 případech a získat prostředky z OPŽP na zrealizování ve výši 7 920 794 Kč při celkových nákladech 9 519 762 Kč. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 134501 Opatření ke stabilizaci a sanaci sesuvu půdy na ulici Babická ve Šternberku

Nejvýznamnější částku se podařilo získat městu Šternberk na projekt s názvem „Opatření ke stabilizaci a sanaci sesuvu půdy na ulici Babická ve Šternberku“. Realizace si vyžádala 4 452 309 Kč a dotace v rámci OPŽP činila 3 441 686 Kč. (OPŽP, 2011b) Impulzem pro podání žádosti o dotaci bylo oznámení občanů žijících v dané lokalitě, že na jejich domech se v důsledku pohybu podloží objevují pukliny. Pohyb svahu byl patrný i na rozbořené zídce, která svah původně zpevňovala. Hrozba dalšího pohybu a poškození komunikace a rodinných domů nacházejících se v této lokalitě se tak stala podnětem pro vypracování projektu na sanaci svahu a jeho zajištění proti dalším sesuvům. Vlastníci pozemků vyjádřili svůj souhlas s realizací a podepsali smlouvy o umožnění realizace a následné péči a údržbě stavby a byli ochotni se podílet

na zbývající nákladech. Prozkoumání lokality ukázalo, že podloží je tvořeno velkým skalním blokem, který se však sám pohyboval a proto bylo provedeno ukotvení pomocí betonových pilotů zapuštěných do hloubky. Následně se opravila opěrná zídka a terén v okolí sanace. Všechny práce probíhaly ve spolupráci s Českou geologickou službou (ČGS), která musela vydat vyjádření ohledně postupu sanace a následně provést kontrolu prací a hotového projektu. (MÚ Šternberk, 2008) Celý projekt byl dokončen již 3. 7. 2009 a podle Mgr. Antonína Kostrůnka z Městského úřadu Šternberk, který měl tuto akci na starosti, bylo v tomto případě žádání o podporu a následné schvalování poměrně rychlé a bez komplikací a podpora byla vyplacena bez jakýchkoliv problémů.

Obr. 42: Původní stav před začátkem realizace projektu. Foto: Mgr. Kostrůnek, 2008

Obr. 43: Průběh prací na sanaci svahu. Foto: Mgr. Kostrůnek, 2009

Obr. 44: Výsledný stav po dokončení projektu. Foto: Mgr. Kostrůnek, 2009

5.7 Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Tato prioritní osa má především preventivní účel a jejím cílem je v daném období programu OPŽP zajistit dobudování celorepublikové sítě center pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu a zajistit kvalitní materiálně – technickou základnu pro realizaci programů environmentálního vzdělávání, poradenství a poskytování informací. Programový dokument operačního programu poukazuje na přetrvávající nedostatečné environmentální povědomí a vzdělání cílových skupin, především podnikové sféry, veřejné správy, pracovníků školství a neziskových institucí, kterým by aktivity v tomto směru měly zajistit posílení chápání interdisciplinárních souvislostí environmentální problematiky. (OPŽP, 2012a)

5.7.1 Oblast podpory 7.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací

Ze sedmé prioritní osy OPŽP vychází jediná oblast podpory, v níž byly schváleny dva projekty na území Olomouckého kraje. Jejich náklady se téměř shodují a dohromady si vyžádají investici 134 470 096 Kč, která bude podpořena 119 889 617 Kč ze zdrojů OPŽP. Jedná se o vybudování dvou ekologických center, z nichž jedno je projektem Občanského sdružení Ester, které plánuje svou stavbu v Javorníku v okrese Jeseník a druhý projekt předložilo město Šumperk, které plánuje vybudování střediska ekologické výchovy ve Švagrově. (OPŽP, 2011b)

Projekt č. 813754 Ekologické centrum o.s. Ester v Javorníku

Tento projekt je naplánován jako stavba na zelené louce a představuje kompletní vybudování areálu ekologického centra. Jedná se o dvě budovy, z nichž jedna bude představovat hlavní objekt, ve kterém bude umístěno infocentrum, knihovna, učebny a sály, kanceláře, ubytovací prostory, kuchyně a jídelna. Druhá budova představovat zázemí pro realizaci vzdělávacích programů, tj. praktické učebny a ubytování především pro děti a mládež. Součástí projektu je také veškeré připojení k inženýrským sítím, vybudování vlastní čističky odpadních vod a úpravy terénu, jako přístupové komunikace, chodníky a ukázková zahrada. Ekologické sdružení Ester plánuje v nově vybudovaném centru uskutečňování denních i pobytových ekologických vzdělávacích

programů, letních ekologických táborů, pořádání konferencí, seminářů a v rámci informačního a poradenského centra poskytování komplexního ekologického servisu municipalitám, školám a dalším subjektům. (CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR, © 2010–2011f) Myšlenka tohoto centra v nedotčené krajině Jeseníků vznikla již v roce 2008 a s realizací se započalo 15. 11. 2011. Stavba by měla probíhat zhruba 10 měsíců a po dokončení stavebních prací se počítá se třemi měsíci na vybavení centra nábytkem a potřebnými pomůckami a poté již bude možno zahájit provoz.

Projekt č. 1624759 Středisko ekologické výchovy Švagrov

Areál bývalé turistické základny Švagrov u Vernířovic u Sobotína se zásluhou města Šumperk dočká velké přestavby. Město Šumperk má obdobnou vizi jako ekocentrum v Javorníku a plánuje využívání areálu jako vzdělávacího a poradenského centra v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Plán počítá s pořádáním denních i pobytových programů celoživotního vzdělávání v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí pro studenty, učitele, administrativní pracovníky ve veřejné správě, samosprávě a další. Na rozdíl od předchozího projektu, kde se centrum buduje zcela od základů, zde se jedná o rekonstrukci nevyužívaného turistického areálu, konkrétně jde o rekonstrukci stávající hlavní budovy, ze které se vytvoří výukové a pobytové centrum, jehož plocha je 1 687,82 m² a ubytovací kapacita bude 51 lůžek a 10 možností přistýlky. Součástí objektu bude také vlastní kuchyň, jídelna, dvě výukové třídy pro 48 osob, art dílna pro 16 osob, prostory informačního centra a polyfunkční konferenční místnost pro 100 osob. Celý objekt je projektován tak, aby spojil všechny možné aktivity pod jednu střechu a zároveň aby budova splynula s okolním prostředím. Proto je při stavbě počítáno s co největším využitím přírodních materiálů. Venkovní prostranství o rozloze 10 500 m² projde také rozsáhlou rekonstrukcí. Budou odstraněny staré nevyhovující objekty, vznikne venkovní víceúčelová plocha, parkoviště, vlastní anaerobně – aerobní čistička odpadních vod a pro výukové účely je do projektu zapracováno vytvoření nové vodní plochy, která bude propojena se stávajícím mokřadem. Projekt se v současné době již realizuje. Stavební práce započaly již 17. 6 2011 a ukončení se plánuje na 30. 4. 2013. Celková rekonstrukce včetně všech náležitostí pro zajištění provozu vyjde na 66 151 715 Kč a podíl OPŽP v tomto projektu je 58 784 467 Kč. Podle informací paní Ing. Evy Mičkové z odboru strategického rozvoje, územního plánování a investic Městského úřadu Šumperk se však tyto částky budou snižovat vzhledem k výsledkům veřejné

soutěže. Během procesu žádání o dotaci se město Šumperk setkala s velmi vleklými administrativními kroky ze strany SFŽP. Dlouhé termíny zejména na kontroly zadávací dokumentace, kontroly soutěží, kontroly podkladů k rozhodnutí a další, trvaly vždy déle, než je daná lhůta a i přesto, že projekt se již realizuje a je prostavěno již přibližně 10 milionů, tak se město prozatím nedočkalo ani koruny ze schváleného příspěvku OPŽP.

6 Závěr

Již pětileté fungování Operačního programu Životní prostředí a řada vyhlášených výzev přinesla řadu úspěšných projektů, ukázala však také na nedostatky v nastavení tohoto programu. Nedostatek zájmu v prioritní ose 2 - Zlepšování kvality ovzduší a omezování emisí z důvodů nedostatečné motivace žadatelů se již snaží MŽP situaci řešit a jedná v Bruselu o úpravě podmínek, které by měly více motivovat možné žadatele. Opačná situace nastala v prioritní ose 3 – Udržitelné využívání zdrojů energie, kdy v oblasti podpory 3.2 již schválená podpora překonala alokovanou částku a bylo tak nutné převést prostředky z méně využívané oblasti podpory 3.1. OPŽP se stále vyvíjí a podle potřeb se mění i podmínky a pravidla pro přidělování dotací. Na jednu stranu se snaží Řídící výbor přizpůsobit pravidla aktuální situaci, v některých případech zmírnit podmínky pro hodnocení projektů, na druhou stranu však změny přináší poněkud zmatek mezi možnémi žadatele, kteří se často nedokáží zorientovat v podmínkách a postupech administrace projektů, které jsou již samy o sobě poměrně složité. Tento fakt odrazuje možné zájemce od realizace projektů nebo přináší externí náklady na zaplacení poradenských firem, které se starají o zpracování projektu nebo jeho administraci a tyto náklady hradí sám žadatel, což způsobuje problémy především v menších obcích, které si nemohou takovéto výdaje dovolit. I přes poměrně vysoký celkový počet schválených projektů v rámci OPŽP – 5 990 (k 4. lednu 2012) je ve zdrojích určených pro Českou republiku stále velký objem peněz, který máme k dispozici. Nyní je však otázka, zda se povede Řídícímu výboru dostatečně motivovat žadatele v konkrétních prioritních osách, kde vážně poptávka, aby bylo možné peníze úspěšně využít, nebo zda zůstanou nevyčerpané.

V rámci Olomouckého kraje jsou použity data k 14. 11. 2011, které udávají 468 úspěšných projektů a Olomoucký kraj se tak řadí v počtu úspěšných projektů přímo do středu žebříčku. Výše schválených dotací však řadí Olomoucký kraj již na čtvrtou příčku a v přepočtu na obyvatele zde vychází druhá nejvyšší částka, což značí poměrně slušnou úspěšnost v rámci všech krajů ČR. Poměrně velké rozdíly však nastávají v rozložení projektů v rámci kraje, kdy se nejvyšší počet projektů soustřeďuje do okolí hlavních center kraje a periferní oblasti a menší SO ORP vykazují několikanásobně menší počet projektů i sumu schválených financí na projekty, což poukazuje na zaostávání v čerpání podpory i při zohlednění jejich velikosti.

V rámci 5. kapitoly jsem se zabýval konkrétními vybranými projekty z každé oblasti podpory a při bližším seznámení se situací u různých projektů jsem se setkal s různými ohlasy na činnost OPŽP i na důvody realizace projektů. Podle informací od samotných žadatelů byl bezproblémový průběh při žádání o dotaci na projekt v oblastech podpory, které se těší menšímu zájmu žadatelů nebo v případech, kde se jedná o typické projekty s menší finanční náročností, jako zateplování menších budov. S rostoucími náklady projektů logicky vzrůstá i náročnost na administrativu, požadavky na projektovou dokumentaci a výběrové řízení na zhotovitele. U podnikatelských subjektů, které žádají podporu pro své projekty toto představuje poměrně velké zdržování, které brzdí realizaci projektu. V případech, kterými jsem se zabýval, byly projekty navrženy z důvodů nutnosti a firmy by je realizovaly i bez možnosti využití zdrojů OPŽP na své náklady, což by realizaci urychlilo a technologie nebo úspory mohly sloužit již dříve v řádu let. V rámci snahy dosáhnout na podporu z OPŽP se však realizace musela odložit a počkat na vyřešení všech administrativních náležitostí. Podmínky OPŽP na průběh schvalovacího procesu a veškerých výběrových řízení jsou mnohdy tvrdým oříškem. Například v projektu modernizace energetického zdroje Litovelská cukrovarna a.s. je poměrně složitým úkolem dosáhnout při výběrovém řízení na zhotovitele na minimálně tři účastníky tohoto řízení, protože se jedná o velice specifický druh projektu a je možné, že se ani nenajdou požadované tři firmy, které by byly schopny projekt realizovat. Různé průtahy v procesu schvalování příspěvku tak posouvají realizaci minimálně o jeden rok. Trošku odlišná situace je v případě obcí, které projekty spíše vymýšlí z důvodu dostupnosti dotací a snaží se prostřednictvím OPŽP uskutečnit projekty, na jejichž realizaci by sama obec či město nemělo potřebné finance. Tyto projekty se tak snadněji přizpůsobují požadavkům operačního programu.

Všichni žadatelé, se kterými jsem komunikoval, se shodli na skutečnosti, že administrativní proces je velice složitý a v hodně případech by bez pomoci specializovaných poradenských firem nebyli žadatelé sami schopni projít úspěšně celým procesem. Další častá připomínka se týká také požadavků na projekty, které jsou příliš tvrdé a mnoho projektů tak na svou podporu nedosáhlo. Problém je především u podnikatelské sféry, která musí své projekty podřizovat požadavkům OPŽP, což je v řadě případů velmi složité.

I přes složitost schvalovacího procesu se však podařilo podporu získat na spoustu prospěšných projektů, které by se bez finanční pomoci určitě nemohly realizovat, tudíž přínos tohoto programu hodnotím určitě pozitivně. Bohužel současný

system, kdy jsou pouze vymezeny oblasti, do kterých by měla plynout podpora a je jen v režii možných žadatelů, zda vymyslí projekt nebo ne je podle mého neefektivní. Zejména v oblastech, kde projekt nepřináší žadatelům úspory peněz prostřednictvím úspor energií nebo vyšší zisky dochází k situaci, že zájem možných žadatelů je malý. Jedná se například o oblast zlepšování kvality ovzduší. V těchto případech by podle mého měl být zájem žadatelů uskutečnit projekty mnohem více motivován prostřednictvím finančních mechanismů, jako snížením poplatků za znečišťování při snížení hodnot znečišťování více než požadují příslušné normy nebo potom cestou legislativních opatření, které by zajistily to, že žadatelé budou mít zájem realizovat projekty přispívající ke zlepšení životního prostředí.

7 Shrnutí

Diplomová práce se zabývá využitím prostředků z Operačního programu Životní prostředí v rámci Olomouckého kraje. Nejprve jsou popsány mechanismy financování projektů z fondů EU a jejich vliv na stav národních programů na financování životního prostředí. Jedna z kapitol popisuje fungování OPŽP a stav čerpání financí v rámci České republiky. Následující kapitoly jsou již zaměřeny přímo na Olomoucký kraj a popisují napřed postavení celku v rámci České republiky, kde Olomoucký kraj ve všech ukazatelích dosahuje hodnot nad průměr ČR a v přepočtu získané finanční podpory na obyvatele zaujímá dokonce druhou příčku. Rozbor projektů je proveden také na úrovni okresů a SO ORP v rámci Olomouckého kraje, kde vystupuje především skutečnost, že nejvyšší počet projektů i celkové schválené částky se soustřeďují do zázemí největších měst a menší územní celky a periferní regiony čerpají z OPŽP mnohem méně peněz. Co se týká struktury projektů, jsou v největším zájmu příspěvky na budování kanalizačních sítí, úspory energie, ale i zlepšování stavu přírody. Naopak nejmenšímu zájmu žadatelů se dostává projektům na zlepšení kvality ovzduší. Poslední kapitola se zabývá zvlášť každou oblastí podpory a jsou zde konkrétně popsány vybrané projekty.

8 Summary

This thesis deals with the use of funds from the Operational Programme of Environment in the Olomouc region. As first the mechanisms for financing projects from EU funds and their impact on the status of national programs for environmental funding are described. One chapter describes the role of OPŽP and the rate of drawing funds in the Czech Republic. The following chapters are aimed directly at the Olomouc region and describe the situation in comparison to the whole Czech Republic, where Olomouc region according to all indicators reaches values above the national average, and in received financial support per capita even occupies the second place. The analysis is also carried out in projects at the district level and SO ORP within the Olomouc region. Here comes forth the fact that the highest number of projects and total amount of approved facilities are concentrated in larger cities of the region and smaller territorial units and peripheral regions of the OPŽP derive a lot less money. Regarding the structure of the projects, the highest interest is taken in the fundings for the sewerage systems construction, energy savings, but also improving the state of nature. On the contrary, the smallest interests of applicants is aimed at projects to improve air quality. The last chapter deals with each area of support separately and also selected projects are described specifically there.

Seznam použité literatury

- AOPK ČR (2012): *Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu*. [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.dotace.nature.cz/prehled-programu.html>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011a): *Centrální sběrný dvůr Rapotín. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=61959>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011b): *Energetické úspory UPOL 2. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=58354>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011c): *Odsávání a ustalování spalin z elektrických obloukových pecí. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=51667>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011d): *Odstranění ohnisek znečištění bývalé továrny na impregnaci dřeva v areálu Mostního obvodu ČD a.s., Brodek u Přerova. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=62067>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011e): *Zlepšení tepelnotechnických vlastností objektu ZŠ. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=51792>
- CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČR (© 2010–2011f): *Ekologické centrum o.s. Ester v Javorníku. Regionální informační servis* [online]. © 2010–2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=56315>

- ČESKÉ DRÁHY (2010): *Odstraníme ekologickou zátěž. Železničář* [online]. 2010, roč. 2010, č. 21, s. 3 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: http://www.ceskedrahy.cz/assets/tiskove-centrum/magaziny-a-periodika/zeleznicar/zel21-10_nahled_final.pdf
- ČSÚ (2012): *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2011. Český statistický úřad* [online] 3. 1. 2012 [cit. 2012-01-10]. Dostupné z: http://www.olomouc.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/711011-11-r_2011-xm
- ČSÚ (2011a): Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností (2001 až 2010). *Český statistický úřad* [online] 30. 11. 2011 [cit. 2012-01-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/4030-11-r_2011-11000
- ČSÚ (2011b): *Statistický bulletin - Olomoucký kraj 1. až 3. čtvrtletí 2011. Český statistický úřad* [online] 2011 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: [http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/6B00463275/\\$File/w-71130211q3c1.pdf](http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/6B00463275/$File/w-71130211q3c1.pdf)
- ČSÚ (2011c): *Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2011. Český statistický úřad* [online] 26. 3. 2011 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/BF00292F37/\\$File/400111q414.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/BF00292F37/$File/400111q414.pdf)
- DOBROVSKÝ, P., PEŠOUT, P. VOKASOVÁ, L. (2009): *Budoucnost dotačních programů. Ochrana přírody* [online] 2009 [cit. 2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/clanky/budoucnost-dotacnich-programu.html>
- EUROSKOP (©2005-2012): *Fondy EU*. [online]. ©2005-2012 [cit. 2012-23-01]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/6/sekce/fondy-eu/>
- EVROPSKÁ KOMISE (2011): *Strategické pokyny společenství k soudržnosti 2007-2013. Regionální politika – inforegio* [online] 10. 10. 2011 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_cs.htm

- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2009) *Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Olomouckého kraje: Dlouhá Loučka* [on-line, cit. 2012–03–10]. Dostupné z: http://mapy.kr-olomoucky.cz/prvk/PDF/KARTY/7112_001_01_02644.pdf
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2010): *Implementace a péče o území soustavy Natura 2000 v Olomouckém kraji* [online]. 2010 [cit. 2012–03–19]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/298/ anotace--projekt- implementace-a-pece-o-uzemi-soustavy-natura-2000-v-olomouckem-kraji.pdf>
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2011a): *Informace o kontaminaci Nasobůrky-OŽPZ-Z-22-09-11*. In: *Zasedání Zastupitelstva Olomouckého kraje konané dne 22. 9. 2011* [online]. 2011 [cit. 2012–03–19]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/zok/22-09-11/31/Usneseni.html>
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2011b): *Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje*. In: *Olomoucký kraj* [online]. srpen 2011 [cit. 2012–03–17]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1301/pruook-final.pdf>
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2011c): *Realizace energeticky úsporných opatření – SPŠ a OA Uničov*. In: *SPŠ a OA Uničov* [online]. 2011 [cit. 2012–03–16]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/298/sps-a-oa-unicov-anotace.pdf>
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2011d): *Rozhodnutí* [online]. 6. 6 2011 [cit. 2012–03–15]. Dostupné z: [http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=0CE0QFjAG&url=http%3A%2F%2Fwww.mzp.cz%2Fwww%2Fippc.nsf%2F049E8EA92A08B779C12578FC003D3D7C%2F%24file%2FZ\(4\)%2520R-Zm%25C4%259Bna%2520IP%2520Modernizace%2520energetick%25C3%25A9ho%2520zdroje.doc&ei=SoiNT5XhKMLs-gbThpz-Dw&usg=AFQjCNE5yNGCP8ScYxXJe4DbcNLAtdGX0w](http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=0CE0QFjAG&url=http%3A%2F%2Fwww.mzp.cz%2Fwww%2Fippc.nsf%2F049E8EA92A08B779C12578FC003D3D7C%2F%24file%2FZ(4)%2520R-Zm%25C4%259Bna%2520IP%2520Modernizace%2520energetick%25C3%25A9ho%2520zdroje.doc&ei=SoiNT5XhKMLs-gbThpz-Dw&usg=AFQjCNE5yNGCP8ScYxXJe4DbcNLAtdGX0w)
- KÚ OLOMOUCKÉHO KRAJE (2011e): *Vyhodnocení plnění Plánu odpadového hospodářství Olomouckého kraje za rok 2010*. In: *Vyhodnocení*

POH 2010 [online]. 2011 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.kr-lomoucky.cz/clanky/dokumenty/781/vyhodnoceni-poh-2010.pdf>

- MMR (2012a): *Informace o fondech EU. Fondy Evropské unie* [online]. 2012 [cit. 2012-23-01]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>.
- MMR (2012b): *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání Strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013: Prosinec 2011. In: Fondy Evropské unie* [online]. 24. 1. 2012 [cit. 2012-02-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/df/df7c6989-baba-439c-a3d8-b018df67feba.pdf>
- MÚ JESENÍK (2011): *Projektová dokumentace. Veřejné představení projektu „Regenerace zeleně“* [online]. 27.11.2011 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.jesenik.org/informace/k3357-mesto-jesenik/8051-verejne-predstaveni-projektu-%E2%80%9Eregenerace-zelene%E2%80%9C.html>
- MÚ ŠTERNBERK (2008): *Město Šternberk žádá o dotace z Operačního programu životního prostředí.* [online]. 17. 1. 2008 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://www.sternberk.eu/index_web.php?jazyk=czsekce=turistakategorie_1=kulturni-akcekategorie_2=fotogalerie-z-akci&sekce=urad&kategorie_1=informace&kategorie_2=novinky-web&id_dokumentu=1541
- MŽP (2011): *Polétavý prach (PM10). Integrovaný registr znečišťování* [online]. 19. 4 2011 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.irz.cz/node/85>
- OPŽP (2011a): *Implementační dokument. In: Operační program Životní prostředí* [online]. 8. 6. 2011 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/32/9660-2011_06_08_implementacni_dokument_k_2011-06-08.pdf
- OPŽP (2011b) *Seznam schválených projektů OPŽP k 14. 11 2011. In: Přehledy schválených projektů* [online]. 14. 11. 2011 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z:

https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/42/12648-seznam_schvalenych_projektu_opzp_k_14_11_2011.xls

- OPŽP (2011c): *Schválená podpora, alokace dle oblastí podpory 14. 11. 2011.* In: *Přehledy schválených projektů* [online]. 14. 11. 2011 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/42/12649-schvalena_podpora_alokace_dle_oblasti_podpory_14_11_2011.xls
- OPŽP (2012a): *Programový dokument OPŽP pro období 2007–2013 - verze 2.* In: *Operační program Životní prostředí* [online]. 20. 2. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/ke-stazeni/392/12802/detail/programovy-dokument-opzp-pro-obdobi-2007-2013---verze-2/>
- OPŽP (2012b): *Stručně o OP Životní prostředí.* Operační program Životní prostředí [online]. 2012 [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-op-zivotni-prostredi/>
- Polášek, J. (2008) *Velké projekty v oblasti životního prostředí a vodohospodářské infrastruktury* [on-line]. 2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www.aquaprocon.cz/Article.asp?nDepartmentID=27&nArticleID=2&nLanguageID=1>
- SFŽP (2011a): *Jak je to s certifikací OPŽP.* In: *Priorita: Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí* [online]. 4. vyd., 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/41/12578-201104_priorita.pdf
- SFŽP (2011b): *Monitorovací výbor OPŽP navrhl realokaci peněz v oblasti podpory 3.* In: *Priorita: Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí* [online]. 3. vyd., 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/41/12505-201103_priorita.pdf
- SFŽP (2011c): *OPŽP běží navzdory komplikacím.* In: *Priorita: Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí* [online]. 3. vyd., 2011 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: https://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/41/12505-201103_priorita.pdf

- SFŽP (2012): *MŽP zrychlí a zjednoduší čerpání dotací z OPŽP. In: Priorita: Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí* [online]. 1. vyd., 2012 [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/42/12781-201201_priorita.pdf
- SUMPERSKO.NET (2012): *Projekt zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy – II. fáze. In: Sumpersko.net* [online]. 1. února 2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.sumpersko.net/Projekt-zlepseni-kvality-vod-horniho-povodi-reky-Moravy-II-faze-1005/clanek>
- VODOHOSPODÁŘSKÁ ZAŘÍZENÍ ŠUMPERK (©2005): *Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy - I. etapa.* [online]. ©2005 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://hornipomoravi.spk.cz/>

Seznam zkratek

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České Republiky
CRR ČR	Centrum pro regionální rozvoj ČR
ČR	Česká republika
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EFF	Evropský rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
Eur	Euro
FS	Fond soudržnosti
HSS	Evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti
IPA	Nástroj předvstupní pomoci
Kč	Koruny
mil.	Milionů
mld.	Miliard
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS 2	Administrativní jednotka ČR
NUTS 3	Administrativní jednotka ČR
OP	Operační program
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OZE	Obnovitelné zdroje energie
POVIS	Povodňový informační systém
PPK	Program péče o krajinu
PRUOOK	Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí České republiky
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SOZS	Strategické obecné zásady společenství
ÚSES	Územní systém ekologické stability

Seznam příloh

Příloha 1: Seznam schválených projektů k 14. 11. 2011 (jako soubor na přiloženém CD)